

ANALIZA SEKTORA RACHUNKOWOŚĆ I PODATKI

RAPORT

2025

MABEA

DORADZTWO METODYCZNE
W SYSTEMIE KWALIFIKACJI

Autorzy raportu:

Anna Araminowicz, Piotr Klatta, Tomasz Radochoński, Magda Sierżyńska

Wykonawca:

MABEA sp. z o.o.

Redakcja merytoryczna

dr Piotr Klatta

Redakcja językowa

Magda Sierżyńska

Opracowanie graficzne

Anna Araminowicz

ISBN..... /publikacja w przygotowaniu/

Wydawca: MABEA sp. z o.o.

Wzór cytowania:

Araminowicz, A., Klatta, P., Radochoński, T., Sierżyńska, M. (2025). Rachunkowość i Podatki - analiza sektora. Raport z badania. MABEA

Kraków, 2025

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW.....	5
WPROWADZENIE	5
METODOLOGIA PRZEPROWADZENIA ANALIZY SEKTORA	6
CELE BADAWCZE.....	6
OPIS WYKORZYSTANYCH METOD.....	6
<i>Analiza danych zastanych</i>	<i>6</i>
<i>Badanie jakościowe.....</i>	<i>7</i>
<i>Badanie ankietowe.....</i>	<i>7</i>
OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SEKTORA	8
OBSZARY DZIAŁALNOŚCI SEKTORA	9
STANOWISKA I ZAWODY W SEKTORZE	11
<i>Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS).....</i>	<i>11</i>
<i>Klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego.....</i>	<i>13</i>
<i>Inne zawody i stanowiska</i>	<i>15</i>
OTOCZENIE PRAWNE	16
DOKUMENTY UNIJNE	16
PRAWO KRAJOWE.....	17
STANDARDY ZAWODOWE	19
INNE PRZEPISY	20
OTOCZENIE INSTYTUCJONALNE	22
INSTYTUCJE NADZORU I ORGANY PODATKOWE	22
KRAJOWE ORGANIZACJE BRANŻOWE	23
MIĘDZYNARODOWE INSTYTUCJE REGULACYJNE I DORADCZE ORAZ ORGANIZACJE BRANŻOWE	24
SYSTEM RAD DS. KOMPETENCJI	27
SEKTOR W LICZBACH	29
WARTOŚĆ RYNKU	29
PODMIOTY W SEKTORZE	29
PODMIOTY NOWO ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON W OKRESIE 01-12 2024 R.....	32
ZATRUDNIENIE W SEKTORZE	33
<i>Liczba pracujących w sektorze</i>	<i>33</i>
<i>Dostępność pracowników i miejsc pracy w sektorze</i>	<i>34</i>
UPRAWNIENIA I KWALIFIKACJE	42
UPRAWNIENIA DO WYKONYWANIA ZADAŃ ZAWODOWYCH	42
<i>Uprawnienia do pełnienia roli biegłego rewidenta.....</i>	<i>42</i>
<i>Wpis na listę doradców podatkowych</i>	<i>43</i>
<i>Dostęp do zawodu księgowego.....</i>	<i>44</i>
KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE CERTYFIKATY I SYSTEMY CERTYFIKACJI KOMPETENCJI Z OBSZARU RACHUNKOWOŚCI I DORADZTWA PODATKOWEGO	44

<i>Wybrane certyfikaty krajowe</i>	45
<i>Wybrane certyfikaty międzynarodowe</i>	46
KWALIFIKACJE W ZINTEGROWANYM SYSTEMIE KWALIFIKACJI	47
<i>Kwalifikacje uregulowane</i>	47
<i>Kwalifikacje wolnorynkowe i kwalifikacje sektorowe</i>	47
<i>Kwalifikacje nadawane w ramach edukacji formalnej</i>	51
KSZTAŁCENIE NA POTRZEBY SEKTORA	52
EDUKACJA FORMALNA - SZKOLNICTWO WYŻSZE	52
<i>Studia kierunkowe z zakresu rachunkowości i podatków</i>	52
<i>Zaangażowanie uczelni w proces uzyskiwania uprawnień biegłego rewidenta oraz doradcy podatkowego</i>	53
EDUKACJA FORMALNA - SZKOLNICTWO BRANŻOWE	54
BRANŻOWE CENTRA UMIEJĘTNOŚCI	59
EDUKACJA POZAFORMALNA - KURSY I SZKOLENIA	60
<i>Kursy przygotowujące do egzaminów w postępowaniu kwalifikacyjnym na biegłych rewidentów</i>	60
<i>Obligatoryjne doskonalenie zawodowe biegłych rewidentów</i>	61
<i>Kursy dla kandydatów na doradców podatkowych</i>	62
<i>Stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych doradców podatkowych</i>	63
<i>Kursy i szkolenia z obszaru księgowości</i>	63
<i>Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego</i>	64
PERSPEKTYWY, WYZWANIA I POTRZEBY KOMPETENCYJNE SEKTORA	68
LITERATURA	71

WYKAZ SKRÓTÓW

BCU - Branżowe Centrum Umiejętności

CKE - Centralna Komisja Egzaminacyjna

ESG - Environmental, Social, Corporate Governance

FRSE - Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

GUS - Główny Urząd Statystyczny

KIS - Krajowe Inteligentne Specjalizacje

PRK - Polska Rama Kwalifikacji

RIS - Regionalne Inteligentne Specjalizacje

UE - Unia Europejska

ZSK - Zintegrowany System Kwalifikacji

WPROWADZENIE

Sektor Rachunkowość i Podatki ma szczególne znaczenie dla funkcjonowania współczesnego społeczeństwa oraz krajowej, jak i światowej gospodarki. Rachunkowość jest systemem dostarczającym osobom zarządzającym podmiotami gospodarczymi szeregu informacji niezbędnych do podejmowania decyzji. Jednocześnie, bierze udział w zapewnianiu dokładności, przejrzystości i wiarygodności transakcji finansowych. Istotną rolę odgrywa w tym również sprawozdawczy aspekt rachunkowości, związany ze sporządzaniem, badaniem i prezentacją sprawozdań finansowych. Ich odbiorcami są bowiem nie tylko organy administracji, ale też inni uczestnicy obrotu gospodarczego, co wpływa na transparentność i bezpieczeństwo wszystkich procesów gospodarczych. Rozpoczęta po 1989 roku transformacja gospodarcza spowodowała upowszechnienie systemu podatkowego i wprowadziła nieznane dotychczas podatki. Zarówno sama transformacja, jak i dalsza ewolucja systemu podatkowego, poskutkowała zmianą sposobu myślenia o podatkach i spowodowała, zarówno u przedsiębiorców, jak i podatników indywidualnych, potrzebę wsparcia w prowadzeniu rozliczeń. Profesjonalna działalność w tym obszarze sektora Rachunkowość i Podatki, realizowana m.in. przez doradców podatkowych wspiera funkcjonowanie systemu podatkowego i odgrywa istotną rolę w kształtowaniu sprawiedliwego społeczeństwa i transparentnego systemu gospodarczego.

Na sektor Rachunkowość i Podatki wpływa obecnie szereg czynników, związanych między innymi z globalizacją, postępującą cyfryzacją i automatyzacją, dynamicznymi zmianami sytuacji geopolitycznej czy społeczno-gospodarczej. Powodują one, że zarówno w sektorze, jak i w jego otoczeniu zachodzą zmiany na większą niż dotychczas skalę. Stawia to wyzwania przed podmiotami świadczącymi usługi w obszarze rachunkowości i doradztwa podatkowego, związane w dużej części z koniecznością zadbania o odpowiednie kompetencje osób realizujących poszczególne zadania zawodowe. Jest to niezbędne, aby zapewnić jak najwyższą jakość realizowanych w sektorze procesów, tak, aby mógł on, niezależnie od zachodzących zmian, dbać o prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarczego.

W niniejszym raporcie przedstawiono wyniki analizy sektora Rachunkowość i Podatki przeprowadzonej na zlecenie Pracodawców RP przez MABEA sp. z o.o.

METODOLOGIA PRZEPROWADZENIA ANALIZY SEKTORA

Cele badawcze

Przeprowadzona analiza sektora Rachunkowość i Podatki miała na celu zebranie informacji pomocnych w realizacji działań na rzecz dostosowania kompetencji kadr do potrzeb rynku pracy w sektorze. Wyniki badania mogą być pomocne w szczególności do identyfikowania wyzwań i projektowania rozwiązań w tym obszarze, jak również do nawiązywania współpracy między interesariuszami sektora.

W ramach celu głównego analizy, określono cele szczegółowe, które obejmowały:

- opisanie sektora za pomocą typowych procesów biznesowych oraz kluczowych zawodów i stanowisk pracy,
- analizę otoczenia społeczno-gospodarczego i instytucjonalno-prawnego sektora,
- analizę oferty edukacji formalnej i pozaformalnej na potrzeby sektora,
- analizę trendów wpływających na rynek pracy i potrzeby kompetencyjne w sektorze,
- identyfikację potrzeb kompetencyjnych w sektorze oraz wyzwań stojących przed sektorem w kontekście działań mających na celu zapewnienie kadr posiadających kompetencje adekwatne do potrzeb rynku pracy w sektorze.

Opis wykorzystanych metod

Przedstawiona w niniejszym raporcie analiza została przeprowadzona w okresie styczeń luty 2025 roku.

Analiza danych zastanych

Analiza danych zastanych posłużyła do zebrania informacji pozwalających na scharakteryzowanie sektora Rachunkowość i Podatki, w tym opisanie głównych obszarów działalności sektora i typowych dla niego procesów biznesowych. Na podstawie analizy dokumentów dokonano również analizy występujących w sektorze zawodów i stanowisk pracy. Ponadto analiza dokumentów posłużyła do scharakteryzowania sektora pod kątem m.in. liczby podmiotów, liczby zatrudnionych, opisanie otoczenia instytucjonalno-prawnego sektora oraz oferty edukacyjnej przeznaczonej dla sektora. Wyniki analizy danych zastanych pozwoliły na identyfikację czynników wpływających na sektor Rachunkowość i Podatki.

W analizie danych zastanych uwzględniono m.in.:

- dokumenty strategiczne i akty prawne regulujące działania w sektorze,
- inne przepisy, w tym dotyczące standardów zawodowych obowiązujących w sektorze i funkcjonujących samorządów zawodowych,
- dane statystyczne,
- wyniki badań i analiz oraz raporty dotyczące sektora,
- prace naukowe,

- artykuły w mediach drukowanych i elektronicznych oraz komunikaty prasowe,
- informacje zamieszczone na stronach internetowych podmiotów (np. instytucji regulujących działanie sektora, samorządów zawodowych, organizacji branżowych, uczelni, instytucji szkoleniowych).

Szczegółowy wykaz wykorzystanych źródeł został zamieszczony w spisie literatury zamieszczonym na końcu niniejszego raportu.

Badanie jakościowe

Uzupełnieniem analizy danych zastanych było badanie jakościowe. Jego celem było pozyskanie informacji na temat wyzwań stojących przed sektorem w obszarze związanym z identyfikacją potrzeb kompetencyjnych oraz planowaniem, projektowaniem i prowadzeniem działań rozwojowych – zarówno ramach edukacji formalnej, pozaformalnej, jak i uczenia nieformalnego. W trakcie badania pozyskiwano również opinie na temat czynników oddziałujących na kierunki rozwoju sektora oraz zmiany wymagań co do kompetencji pracowników.

Badanie jakościowe zostało przeprowadzone w formie panelu eksperckiego. Został on przeprowadzony w formie zdalnej przez moderatorów posiadających doświadczenie w prowadzeniu badań jakościowych oraz moderowaniu wywiadów, warsztatów i paneli eksperckich. Narzędziem do przeprowadzenia badania jakościowego była opracowana na podstawie analizy danych zastanych lista zagadnień, stanowiąca podstawę do dyskusji z ekspertami podczas panelu.

Do udziału w panelu zaproszono osoby reprezentujące obszar sektora związany z rachunkowością jak i z doradztwem podatkowym. Wśród uczestników były osoby posiadające doświadczenie w realizacji zadań zawodowych w sektorze oraz doświadczenie z zakresu edukacji, w tym reprezentujące uczelnie oferujące kształcenie na rzecz sektora.

Badanie ankietowe

Badanie ankietowe przeprowadzone zostało na grupie 65 respondentów będących przedstawicielami sektora Rachunkowość i Podatki. Respondenci jako swój obszar specjalizacji wskazali:

- rachunkowość (56 osób)
- doradztwo podatkowe (14 osób)
- audyt/controllers (5 osób)
- inne, np. usługi prawne, kontrola (5 osób).

Podane wartości nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jeden obszar specjalizacji.

Około połowa respondentów (54%) reprezentowała podmioty, których głównym obszarem działalności jest świadczenie usług z obszaru sektora Rachunkowość i Podatki. Pozwoliło to na ujęcie w badaniu dwóch perspektyw. W wynikach badania uwzględniono punkt widzenia biur rachunkowych, kancelarii podatkowych czy firm doradczych. Ponadto, swoją opinię wyrazili również profesjonaliści, m.in. księgowi, doradcy podatkowi, audytorzy, zatrudnieni w przedsiębiorstwach spoza sektora Rachunkowość i Podatki, realizujący typowe dla sektora procesy wewnątrz swoich organizacji i na ich potrzeby.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SEKTORA

Sektor Rachunkowość i Podatki, zgodnie ze wskazaniem Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości zawartym w Załączniku do ogłoszenia o konkursie na powierzenie organizacji i prowadzenia sektorowych rad ds. kompetencji z 17 lipca 2024 roku, obejmuje klasę **69.20** - Działalność rachunkowo-księgowa; doradztwo podatkowe Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007). Klasa ta obejmuje:

- księgowanie wszelkiego rodzaju transakcji gospodarczych, wykonywane na zlecenie,
- sporządzanie sprawozdań i bilansów finansowych,
- kontrolę i potwierdzanie poprawności sprawozdań i bilansów finansowych (działalność biegłych księgowych/ biegłych rewidentów),
- przygotowywanie dokumentów o dochodach osób i firm w celach podatkowych,
- doradztwo podatkowe i reprezentowanie klientów przed organami podatkowymi.

1 stycznia 2025 na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18.12.2024 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. z 2024 r. poz. 1936) wprowadzona została

znowelizowana Polska Klasyfikacja Działalności, tak zwana PKD 2025, która od 2027 roku całkowicie zastąpi obowiązującą dotychczas PKD 2007.

Zdefiniowana w PKD 2007 klasa 69.20 - Działalność rachunkowo-księgowa; doradztwo podatkowe podzielona została w PKD 2025 trzy nowe podklasy:

- **69.20.A** Działalność rachunkowo-księgowa,
- **69.20.B** Doradztwo podatkowe,
- **69.20.C** Działalność w zakresie audytu finansowego.

Opis poszczególnych podklas wg PKD 2025 jest bardziej szczegółowy i uwzględnia przemiany, jakie nastąpiły w funkcjonowaniu sektora oraz w sposobie wykonywania i zakresie zadań realizowanych w sektorze od czasu opracowania PKD 2007¹. Dlatego też, przy definiowaniu sektora Rachunkowość i Podatki wykorzystany zostanie opis podklas zgodny z PKD 2025. Natomiast dane statystyczne dotyczące sektora wskazywane w dalszej części opracowania, podawane będą dla klasy 69.20 według PKD 2007, zgodnie z którą zbierane były dane statyczne.

Tabela 1 zawiera opis poszczególnych podklas, za pomocą których zdefiniowano sektor Rachunkowość i Podatki.

¹ GOFIN. Klucze przejścia (powiązań) PKD 2007-PKD 2025.

https://www.gofin.pl/klasyfikacje/pkd2025/IV_klucze_przejscia.pdf (dostęp: 16.02.2025).

Tabela 1 Opis podklas PKD w sektorze Rachunkowość i Podatki

Podklasa	Podklasa obejmuje
69.20.A - Działalność rachunkowo- księgowa	Podklasa ta obejmuje: - księgowanie wszelkiego rodzaju transakcji gospodarczych, wykonywane na zlecenie, w tym usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych, ksiąg podatkowych i innych ewidencji do celów podatkowych oraz udzielanie pomocy w tym zakresie, - czynności księgowe w zakresie rachunkowości finansowej i księgowości płacowej i tym podobnej, w tym sporządzanie i interpretację sprawozdań finansowych oraz innych raportów, - sporządzanie w imieniu i na rzecz podatników, płatników i inkasentów, zeznań i deklaracji podatkowych lub udzielanie im pomocy w tym zakresie, - podpisywanie deklaracji w imieniu podatnika, płatnika lub inkasenta.
69.20.B - Doradztwo podatkowe	Podklasa ta obejmuje: - działalność związaną z doradztwem w zakresie obowiązków podatkowych i celnych oraz w sprawach egzekucji administracyjnej związanej z obowiązkami podatkowymi i celnymi, - reprezentowanie podatników, płatników i inkasentów w postępowaniu przed organami administracji publicznej i w zakresie sądowej kontroli, - wykonywanie niezależnego audytu funkcji podatkowej, - pozostałe doradztwo podatkowe.
69.20.C - Działalność w zakresie audytu finansowego	- badanie sprawozdań finansowych, - przeglądy sprawozdań finansowych, - inne usługi atestacyjne określone przepisami prawa, zastrzeżone dla biegłego rewidenta, - inne usługi atestacyjne określone przepisami prawa, niezastrzeżone dla biegłego rewidenta, - usługi pokrewne świadczone przez biegłych rewidentów.

Obszary działalności sektora

Nowa Polska Klasyfikacja Działalności (PKD 2025) podzieliła klasę 69.20 na trzy podklasy, które odzwierciedlają obszary działania sektora. W oparciu o ten podział można zatem wyróżnić następujące kluczowe obszary sektora Rachunkowość i Podatki:

- działalność rachunkowo-księgowa,
- doradztwo podatkowe,
- audyt finansowy.

W każdym z tych obszarów wyróżnić można typowe dla niego procesy biznesowe. W tabeli 2 wskazano obszary typowe dla poszczególnych obszarów, zgodne z opisem podklas PKD 2025, programami kształcenia (np. kształcenia branżowego) oraz praktyką rynkową. Wskazano również przykładowe stanowiska i zawody, w których realizowane są typowe dla danego obszaru procesy biznesowe (szersze zestawienie typowych dla sektora stanowisk i zawodów zawarto w dalszej części wniosku).

Tabela 2 Obszary działalności i przykładowe procesy biznesowe w sektorze Rachunkowość i Podatki

Obszar działania sektora	Typowe procesy biznesowe	Przykładowe stanowiska/zawody
Działalność rachunkowo-księgowa	• organizowanie rachunkowości jednostek organizacyjnych • księgowanie wszelkiego rodzaju transakcji gospodarczych • ewidencjonowanie operacji gospodarczych • prowadzenie ksiąg rachunkowych, ksiąg podatkowych i innych ewidencji do celów podatkowych • przeprowadzanie inwentaryzacji i rozliczania jej wyników • wycenianie składników aktywów i pasywów, • ustalanie wyniku finansowego • prowadzenie analizy finansowej • sporządzanie i interpretacja sprawozdań finansowych oraz innych raportów • prowadzenie rozliczeń finansowych z kontrahentami i podmiotami rynku finansowego • wykonywanie czynności księgowych w zakresie rachunkowości finansowej i księgowości płacowej i tym podobnej • sporządzanie w imieniu i na rzecz podatników, płatników i inkasentów, zeznań i deklaracji podatkowych • podpisywanie i składanie deklaracji w imieniu podatnika, płatnika lub inkasenta • udzielanie pomocy w zakresie sporządzania zeznań i deklaracji podatkowych	• główny księgowy • kierownik biura rachunkowego • pomoc księgowa • fakturzysta

	• udzielanie pomocy i świadczenie doradztwa w zakresie prowadzenia dokumentacji księgowej, biurowej i magazynowej	
Doradztwo podatkowe	• doradzanie w zakresie obowiązków podatkowych i celnych oraz w sprawach egzekucji administracyjnej związanej z obowiązkami podatkowymi i celnymi • reprezentowanie podatników, płatników i inkasentów w postępowaniu przed organami administracji publicznej i w zakresie sądowej kontroli • wykonywanie niezależnego audytu funkcji podatkowej • analizowanie i interpretowanie sytuacji podatkowej podmiotu • optymalizowanie działalności pod względem podatkowym	• doradca podatkowy • inspektor kontroli skarbowej • główny księgowy • specjalista do spraw rachunkowości podatkowej • analityk podatkowy • ekspert podatkowy
Działalność w zakresie audytu finansowego	• badanie sprawozdań finansowych • przegląd sprawozdań finansowych • wykonywanie atestacji sprawozdań i raportów finansowych i niefinansowych (np. raporty ESG)	• biegły rewident • specjalista do spraw controllingu

Źródło: opracowanie własne.

Stanowiska i zawody w sektorze

Kluczowe stanowiska i zawody w sektorze zidentyfikowane zostały w oparciu o Klasyfikację Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS), klasyfikację zawodów szkolnictwa branżowego oraz w oparciu o analizę ogłoszeń dotyczących pracy w sektorze i opisów stanowisk pracy.

Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS)

W Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy znajduje się 29 zawodów, które dotyczą procesów biznesowych typowych dla sektora Rachunkowość i Podatki. Wśród nich są zawody typowe dla sektora, takie jak np. księgowy, główny księgowy, doradca podatkowy, biegły rewident, jak również zawody, w których tylko część realizowanych zadań jest typowa dla sektora,

np. dyrektor finansowy, specjalista do spraw rachunkowości inwestycyjnej. Zawody typowe dla sektora znajdują się w czterech grupach KZiS:

- grupa 1 - przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy,
- grupa 2 - specjaliści,
- grupa 3 - technicy i inny średni personel,
- grupa 4 - pracownicy biurowi.

Pełne zestawienie zidentyfikowanych zawodów znajduje się w tabeli 3.

Tabela 3 Zawody typowe dla sektora Rachunkowość i Podatki wg Klasyfikacji Zawodów i Specjalności

Grupa	Podgrupy/Zawody
1 PRZEDSTAWICIELE WŁADZ PUBLICZNYCH, WYŻSI URZĘDNICY I KIEROWNICY	11 Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyrektorzy generalni 112 Dyrektorzy generalni i zarządzający, 1120 Dyrektorzy generalni i zarządzający, 112006 Dyrektor finansowy, 12 Kierownicy do spraw zarządzania i handlu, 121 Kierownicy do spraw obsługi biznesu i zarządzania 1211 Kierownicy do spraw finansowych, 121101 Główny księgowy, 121102 Kierownik biura rachunkowego, 121103 Kierownik działu finansowego, 121190 Pozostali kierownicy do spraw finansowych, 1212 Kierownicy do spraw zarządzania zasobami ludzkimi, 121201 Kierownik działu kadr i płac
2 SPECJALIŚCI	24 Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania, 241 Specjaliści do spraw finansowych, 2411 Specjaliści do spraw księgowości i rachunkowości, 241101 Biegły rewident, 241102 Specjalista do spraw controllingu, 241103 Specjalista do spraw rachunkowości, 241104 Specjalista do spraw rachunkowości inwestycyjnej, 241105 Specjalista do spraw rachunkowości podatkowej, 241106 Specjalista do spraw rachunkowości zarządczej, 241107 Kontroler finansowy, 241190 Pozostali specjaliści do spraw księgowości i rachunkowości, 2412 Doradcy finansowi i inwestycyjni, 241204 Doradca podatkowy 242 Specjaliści do spraw administracji i zarządzania 2422 Specjaliści do spraw administracji i rozwoju, 242204 Audytor/Kontroler, 242209 Inspektor kontroli skarbowej 2423 Specjaliści do spraw zarządzania zasobami ludzkimi 242310 Specjalista ds. wynagrodzeń

3 TECHNICY I INNY ŚREDNI PERSONEL	33 Średni personel do spraw biznesu i administracji 331 Średni personel do spraw finansowych 3313 Księgowi 331301 Księgowy 3314 Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych 331403 Technik ekonomista 3352 Urzędnicy do spraw podatków 335201 Kontroler rozliczeń podatkowych 335202 Rewident kontroli skarbowej 335203 Urzędnik podatkowy 335290 Pozostali urzędnicy do spraw podatków
4 PRACOWNICY BIUROWI	43 Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej, 431 Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych, 4311 Pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości, 431101 Asystent do spraw księgowości, 431102 Fakturzystka, 431103 Technik rachunkowości, 431190 Pozostali pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości, 4313 Pracownicy obsługi płacowej, 431301 Pracownik obsługi płacowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności.

Klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego

Na potrzeby sektora Rachunkowość i Podatki kształcenie odbywa się w następujących zawodach:

- technik rachunkowości,
- technik ekonomista.

Powyższe zawody są, na mocy Ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, ujęte są w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji i stanowią kwalifikacje pełne. Kształcenie w zawodzie technik rachunkowości i technik ekonomista odbywa się w technikach.

Oprócz osób posiadających tytuły zawodowe w wymienionych wyżej zawodach szkolnictwa branżowego, w sektorze znajdują również zatrudnienie absolwenci innych kierunków kształcenia branżowego np. technik administracji, technik prac biurowych, technik usług pocztowych i finansowych, technik archiwista.

Barometr zawodów

Zawody powiązane z sektorem Rachunkowość i Podatki ujęte są również w Barometrze zawodów. Występują w nim dwie grupy zawodów, które są w całości specyficzne dla sektora:

- Pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości,
- Samodzielni księgowi.

Do każdej z tych grup przypisane są zawody, odpowiadające zawodom wg KZiS. W tabeli 4 wskazano zawody przyporządkowane do każdej z grup.

Tabela 4 Opis grup zawodów związanych z sektorem Rachunkowość i Podatki wg Barometru Zawodów

Grupa	Zawody (zgodnie z KZiS)
Pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości	4311 - Pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości 431101 Asystent do spraw księgowości 431102 Fakturzystka 431103 Technik rachunkowości (s) 431190 Pozostali pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości 4313 - Pracownicy obsługi płacowej 431301 Pracownik obsługi płacowej 421106 - Kontroler rozliczeń pieniężnych 421107 - Skarbnik bankowy 3313 - Księgowi 331301 Księgowy
Samodzielni księgowi	121101 - Główni księgowi 241103 - Specjalista do spraw rachunkowości 241190 - Pozostali specjaliści do spraw księgowości i rachunkowości 0000 - Specjalności ujmowane w zawodzie (spoza KZiS) 000007 - Samodzielni księgowi

Ponadto w Barometrze zawodów wyróżniono jeszcze grupę zawodów „specjaliści ds. Finansowych”. Zawody wchodzące w skład tej grupy tylko w części są specyficzne dla sektora Rachunkowość i Podatki. Zawodami specyficznymi dla sektora w tej grupie są:

- 241204 Doradca podatkowy
- 241101 - Biegły rewident
- 241102 - Specjalista do spraw controllingu
- 241104 - Specjalista do spraw rachunkowości inwestycyjnej
- 241105 - Specjalista do spraw rachunkowości podatkowej
- 241106 - Specjalista do spraw rachunkowości zarządczej
- 241107 - Kontroler finansowy

Ponadto grupa zawodów obejmuje zawody, które nie należą do sektora, przykładowo:

- 331506 - Taksator
- 331508 - Taksator ryzyka działalności firm

- 332401 - Makler giełd towarowych
- 241207 - Specjalista do spraw zarządzania ryzykiem
- 2413 - Analitycy finansowi
- 2412 - Doradcy finansowi i inwestycyjni
 - 241201 Doradca emerytalny
 - 241202 Doradca finansowy
 - 241203 Doradca inwestycyjny
 - 241205 Doradca do spraw leasingu
 - 241290 Pozostali doradcy finansowi i inwestycyjni
- 3311 - Dealerzy i maklerzy aktywów finansowych
- 3312 - Pracownicy do spraw kredytów, pożyczek i pokrewni

Z uwagi na to, że grupa zawodów specjaliści ds. finansowych tylko w części dotyczy zawodów charakterystycznych dla sektora Rachunkowość i Podatki, a dane dotyczące zapotrzebowania na zawody, agregowane w tej grupie mogą nie oddawać specyfiki sektora, grupa ta nie będzie brana pod uwagę w dalszej analizie.

Inne zawody i stanowiska

Poniżej przedstawiono kluczowe stanowiska i zawody, które zostały zidentyfikowane na podstawie przeprowadzonych badań i analiz, w szczególności na podstawie przeglądu ogłoszeń dotyczących pracy w sektorze i opisów stanowisk. Zawody te częściowo pokrywają się z wymienionymi powyżej zawodami uwzględnionymi w Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy.

- **W obszarze działalność rachunkowo-księgowa zidentyfikowano następujące zawody/stanowiska:** praktykant księgowości, asystent księgowego, asystent ds. księgowości, asystent ds. fakturowania i księgowości, pomoc księgowa, wsparcie działu księgowości, administrator w dziale fakturowania, asystent ds. kadr i płac (z doświadczeniem), pomoc księgowej, pomoc w dziale księgowości, pracownik ds. administracyjno-księgowych, recepcjonista - referent w departamencie księgowości, samodzielny referent ds. księgowości, pracownik działu księgowości, młodszy księgowy, niezależny księgowy, samodzielny księgowy, starszy księgowy, dyplomowany księgowy, zastępca głównego księgowego, zarządzający księgowy, lider zespołu księgowego, dyrektor finansowy (z kompetencjami głównego księgowego), asystent działu rozliczeń, asystent administracji finansowej, referent ds. rozliczeń, asystent w dziale rozliczeń pieniężnych, asystent ds. finansowych, koordynator finansowy.
- **W obszarze doradztwo podatkowe zidentyfikowano następujące zawody/stanowiska:** asystent w biurze podatków/podatkowym, specjalista ds. podatków, specjalista VAT, specjalista VAT senior, konsultant podatkowy, konsultant w zespole doradztwa podatkowego, konsultant podatkowy - doradca podatkowy, specjalista ds. podatkowych, młodszy konsultant podatkowy (VAT, CIT), starszy konsultant podatkowy, specjalista w dziale podatków, analityk podatkowy, specjalista podatkowy, ekspert podatkowy.
- **W obszarze audyt finansowy zidentyfikowano następujące zawody/stanowiska:** stażysta kontrolingu, młodszy asystent audytu, współpracownik ds. sprawozdawczości regulacyjnej, starszy kontroler finansowy, kontroler finansowy, młodszy analityk finansowy, analityk finansowy, starszy analityk finansowy.

OTOCZENIE PRAWNE

Dokumenty unijne

Sektor Rachunkowość i Podatki ma istotne znaczenie dla funkcjonowania współczesnego społeczeństwa oraz krajowej, jak i światowej gospodarki. Bierze udział w zapewnianiu dokładności, przejrzystości i wiarygodności transakcji finansowych, a wspierając funkcjonowanie systemu podatkowego, odgrywa istotną rolę w kształtowaniu sprawiedliwego społeczeństwa i transparentnego systemu gospodarczego. W tym kontekście, istotne znaczenie dla sektora mają regulujące go przepisy prawa oraz dokumenty o charakterze strategicznym, wyznaczające kierunki jego rozwoju.

Wśród oddziałujących na zmiany zachodzące w sektorze dokumentów strategicznych szczebla unijnego, znaczenie mają przede wszystkim wskazane poniżej.

- Dyrektywa CSRD (ang. Corporate Sustainability Reporting Directive), tj. Dyrektywa ws. sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju², która rozszerza zakres raportowania przedsiębiorstw poza tradycyjne dane finansowe. Implementacja Dyrektywy CSRD oraz związanych z nią standardów wymusza dostosowanie systemów rachunkowości do obowiązków w zakresie monitorowania i raportowania wskaźników ESG. Ponadto, wymogiem Dyrektywy CSRD jest atestacja sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju zgodnie ze standardami atestacji przyjętymi przez Komisję Europejską, co oznacza dodatkowe wymagania dla firm audytorskich i biegłych rewidentów. Wprowadzenie obowiązków dotyczących sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju wiąże się z koniecznością przeprojektowania procesów realizowanych w sektorze oraz stawia przed pracownikami sektora wyzwania w zakresie kompetencji. Wymagać też będzie od nich współpracy ze specjalistami w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz szersze niż do tej pory rozeznanie w otoczeniu ekonomicznym przedsiębiorstw np. w celu analizy łańcuchów wartości.
- Dyrektywa NIS2, dotycząca zapewnienia wysokiego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium UE³, ustanawia ona jednolite ramy prawne w celu utrzymania cyberbezpieczeństwa w 18 sektorach krytycznych, m.in. w ściśle powiązanych z sektorem Rachunkowość i Podatki sektorach: bankowości, infrastruktury rynków finansowych czy administracji publicznej. Dyrektywa NIS2 nakłada na podmioty obowiązek wdrożenia środków zarządzania ryzykiem cyberbezpieczeństwa, obejmujących m.in. analizę ryzyka, zarządzanie incydentami oraz szyfrowanie danych. Muszą one również stosować procedury

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (Dz.U. L 322 z 16.12.2022).

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2555 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii, zmieniająca rozporządzenie (UE) nr 910/2014 i dyrektywę (UE) 2018/1972 oraz uchylająca dyrektywę (UE) 2016/1148 (dyrektywa NIS 2) (Dz.U. L 333 z 27.12.2022).

zgłaszania poważnych incydentów cybernetycznych do właściwych organów. Wdrożenie Dyrektywy NIS2 wiązać się będzie z koniecznością wprowadzenia w podmiotach, zarówno publicznych, jak i prywatnych, odpowiednich procedur i rozwiązań zapewniających cyberbezpieczeństwo. Będzie również oddziaływać na procesy realizowane przez pracowników sektora Rachunkowość i Podatki na rzecz np. podmiotów wchodzących w skład infrastruktury krytycznej.

- „Kompas Konkurencyjności dla UE” (ang. Competitiveness Compass for the EU), to ogłoszony 29.01.2025 przez Komisję Europejską nowy dokument strategiczny, mający prowadzić do celu, jakim jest przywrócenie dynamiki rozwoju Europy i pobudzenie wzrostu gospodarczego w ciągu kolejnych 5 lat⁴. Dokument identyfikuje trzy główne obszary działania, którymi są: innowacje, dekarbonizacja i konkurencyjność oraz zmniejszenie nadmiernych zależności i zwiększenie bezpieczeństwa. Jednocześnie Kompas, wśród czynników sprzyjających konkurencyjności, wskazuje uproszczenie otoczenia regulacyjnego i planuje między innymi stworzenie jednolitego i zharmonizowanego systemu prawnego, tzw. 28-ego systemu prawnego. Umożliwi on przedsiębiorcom korzystanie z tego samego zbioru przepisów wszędzie tam, gdzie inwestują i prowadzą działalność na jednolitym rynku, jako opcja, na równi z 27 systemami prawnymi państw członkowskich. Projekt szczegółowych rozwiązań w tym zakresie, a następnie ich implementacja, mogą mieć w najbliższym czasie istotne znaczenie dla funkcjonowania sektora Rachunkowość i Podatki w Polsce.

Prawo krajowe

Sektor Rachunkowość i Podatki podlega wielu regulacjom, zarówno na poziomie unijnym, jak i krajowym. Aktualnie najważniejszymi dla sektora krajowymi ustawami są:

- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. 1994 Nr 121 poz. 591, z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. 1996 Nr 102 poz. 475, z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. 2017 poz. 1089, z późn.zm.).

Ustawa o rachunkowości określa podstawowe zagadnienia związane z prowadzeniem ksiąg rachunkowych i sporządzaniem sprawozdań finansowych oraz wymagania dotyczące wykonywania działalności w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Częściowo odnosi się również do rewizji finansowej, tj. kwestii związanych z badaniem i ogłaszaniem sprawozdań finansowych.

Ustawa o doradztwie podatkowym wskazuje czynności wchodzące w zakres doradztwa podatkowego, a także określa warunki i zasady wykonywania doradztwa podatkowego, organizację samorządu doradców podatkowych oraz zasady jego działania.

Ustawa o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym określa zasady uzyskiwania uprawnień do wykonywania zawodu biegłego rewidenta i wykonywania tego zawodu,

⁴ Komisja Europejska Przedstawicielstwo w Polsce. Unijny Kompas konkurencyjności.

https://poland.representation.ec.europa.eu/news/unijny-kompas-konkurencyjnosci-2025-01-30_pl (dostęp: 13.02.2025).

zasady działalności firm audytorskich oraz zasady organizacji samorządu zawodowego biegłych rewidentów. W dniu 07.02.2025 Ministerstwo Finansów poinformowało o rozpoczęciu prac nad przeglądem ustawy i zaprosiło do udziału w konsultacjach, mających na celu analizę funkcjonujących rozwiązań pod kątem ich skuteczności i efektywności oraz dostosowania do rzeczywistości prawno-gospodarczej⁵.

Dodatkowo sektor regulowany jest przez akty wykonawcze wydane na podstawie ww. ustaw. Uszczegóławiają one zadania stojące przed osobami i podmiotami świadczącymi usługi w ramach sektora, a także określają wymogi wobec nich, w tym związane z wymaganiami dotyczącymi posiadanych kompetencji i uprawnień. Wśród przepisów tych można wskazać m.in.:

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 6.11.2014 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców wykonujących działalność z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych (Dz.U. 2014 poz. 1616),
- Rozporządzenie Ministra Finansów z 5 października 2014 r. w sprawie praktyki zawodowej kandydatów na doradców podatkowych (Dz.U. z 2014 r., poz. 873),
- Rozporządzenie Ministra Finansów z 17 listopada 2010 r. w sprawie podawania do publicznej wiadomości danych dotyczących osób wpisanych na listę doradców podatkowych (Dz.U. nr 230, poz. 1513 z 2010 r.),
- Rozporządzenie Ministra Finansów z 2 listopada 2010 r. w sprawie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do Spraw Doradztwa Podatkowego i przeprowadzania egzaminu na doradcę podatkowego (Dz.U. z 2010 r. poz. 1972),
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27.11.2019 r. w sprawie opłat z tytułu nadzoru wnoszonych przez firmy audytorskie w związku z wykonywaniem usług atestacyjnych oraz usług pokrewnych zgodnie z krajowymi standardami wykonywania zawodu (Dz.U. 2019 poz. 2321),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 7.11.2017 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej firmy audytorskiej (Dz.U. 2017 poz. 2074),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 19.12.2017 r. w sprawie postępowania kwalifikacyjnego na biegłych rewidentów (Dz.U. 2017 poz. 2396),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 15.12.2017 r. w sprawie obligatoryjnego doskonalenia zawodowego biegłych rewidentów (Dz.U. 2017 poz. 2391).

Z uwagi na fakt, że procesy realizowane w ramach sektora Rachunkowość i Podatki wiążą się z księgowymi i podatkowymi aspektami zdarzeń gospodarczych, regulowane są one przez szereg przepisów odnoszących się np. do systemu podatkowego, systemu ubezpieczeń społecznych, zasad funkcjonowania przedsiębiorstw czy podmiotów sektora finansów publicznych. Istotne dla sektora są też rozwiązania prawne przyjmowane w sytuacjach nadzwyczajnych, które skutkują wprowadzeniem ulg lub innego rodzaju wsparcia dla przedsiębiorców (np. w postaci tarczy antykryzysowej) lub narzucają na podmioty gospodarcze dodatkowe ograniczenia (np. w sytuacji wprowadzenia sankcji wobec Rosji).

Wśród takich aktów prawnych można wskazać m.in.:

⁵ Ministerstwo Finansów. Rozpoczęcie konsultacji w sprawie przeglądu przepisów w zakresie rewizji finansowej. <https://www.gov.pl/web/finanse/rozpoczecie-konsultacji-w-sprawie-przegladu-przepisow-w-zakresie-rewizji-finansowej> (dostęp: 15.02. 2025).

- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. 1991 Nr 80 poz. 350),
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. 1992 Nr 21 poz. 86),
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. 2004 Nr 54 poz. 535),
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. 1997 Nr 137 poz. 926),
- Ustawa z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz. U. 1995 Nr 142 poz. 702),
- Ustawa z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (Dz. U. 1999 Nr 83 poz. 930),
- Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe (Dz. U. 2002 Nr 141 poz. 1178),
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. 2018 poz. 646),
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. 2000 Nr 94 poz. 1037),
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. 1964 Nr 16 poz. 93),
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1998 Nr 137 poz. 887),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2004 Nr 210 poz. 2135),
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. 1974 Nr 24 poz. 141),
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2018 poz. 1000),
- Ustawa z dnia 1.03.2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. 2018 poz. 723, z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240, z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020 poz. 695).

Standardy zawodowe

Zasady wykonywania zadań zawodowych w sektorze Rachunkowość i Podatki są dodatkowo regulowane za pomocą międzynarodowych i krajowych standardów - standardów rachunkowości w odniesieniu do czynności związanych z prowadzeniem ksiąg rachunkowych i sporządzaniem sprawozdań finansowych oraz standardów badania w zakresie rewizji finansowej.

Komisja Europejska przyjęła Międzynarodowe Standardy Rachunkowości, które wprowadziły jednolite dla wszystkich państw członkowskich UE procedury rachunkowości oraz zasady sprawozdawczości finansowej. Celem przyjęcia standardów było zapewnienie przejrzystości, porównywalności i wiarygodności dokumentacji księgowej, co jest istotne w kontekście europejskich i globalnych powiązań finansowych i gospodarczych. Standardy wspierają również harmonizację regulacji rachunkowych i zwiększają zaufanie do sprawozdań finansowych. Na poziomie krajowym, przy Ministrze Finansów, działa Komitet Standardów Rachunkowości, do którego zadań należy m.in. wydawanie krajowych standardów rachunkowości oraz przegląd i aktualizacja istniejących standardów, jak też analiza i opiniowanie projektów Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz projektów ich zmian.

Kluczowymi dokumentami regulującymi stosowanie standardów są w szczególności:

- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2023/1803 z dnia 13 sierpnia 2023 r. przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 237 z 26.9.2023, z późn.zm.),
- Rozporządzenie (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości (Dz.U. L 243 z 11.9.2002, z późn.zm.),
- publikowane w Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów komunikaty w sprawie ogłoszenia uchwał Komitetu Standardów Rachunkowości dotyczących przyjęcia lub aktualizacji krajowych standardów rachunkowości.

W odniesieniu do badania sprawozdań finansowych, przepisy unijne zobowiązują państwa członkowskie UE do przyjęcia przepisów krajowych, które nakładałyby obowiązek, aby badania rocznych sprawozdań finansowych przeprowadzane były zgodnie z międzynarodowymi standardami badania⁶ przyjętymi przez Komisję Europejską. Standardy takie, aby weszły do prawa UE, muszą zostać przyjęte w formie rozporządzenia Komisji Europejskiej. Do tego czasu, w Polsce, zgodnie z Ustawą o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, ustawowe badania sprawozdań finansowych przeprowadzane są według krajowych standardów badania, przyjętych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów i zatwierdzonych przez Polską Agencję Nadzoru Audytowego⁷. Należą do nich krajowe standardy badania, krajowe standardy przeglądu, krajowe standardy usług atestacyjnych innych niż badanie i przegląd, krajowe standardy jakości. Ponadto, w związku z implementacją Dyrektywy CSRD, został ustanowiony i wszedł w życie Krajowy standard usług atestacji sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju⁸.

Inne przepisy

Część czynności zawodowych w sektorze Rachunkowość i Podatki wymaga od osób je wykonujących posiadania specjalnych uprawnień. Wymagania te dotyczą zadań biegłego rewidenta oraz doradcy podatkowego. Wymagania w tym zakresie wskazane są w odpowiednich ustawach, które określają również zasady funkcjonowania w tych dwóch obszarach samorządu zawodowego. Przynależność, odpowiednio do Polskiej Izby Biegłych Rewidentów i Krajowej Izby Doradców Podatkowych jest

⁶ Przez „międzynarodowe standardy badania” rozumie się Międzynarodowe Standardy Badania (ang. International Standards on Auditing – ISAs), Międzynarodowy Standard Kontroli Jakości (ang. International Standard on Quality Control – ISQC 1) oraz inne powiązane standardy wydane przez Międzynarodową Federację Księgowych (ang. International Federation of Accountants – IFAC) za pośrednictwem Rady Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej i Usług Atestacyjnych (ang. International Auditing and Assurance Standards Board – IAASB)

⁷ Ministerstwo Finansów. Rewizja finansowa i zawody księgowe.

<https://www.gov.pl/web/finanse/rewizja-finansowa-i-zawody-ksiegowe> (dostęp: 16.02.2025).

⁸ Polska Agencja Nadzoru Audytowego. Rada Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego zatwierdziła Krajowy Standard Usług Atestacji Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju 3002PL – „Usługa atestacyjna dająca ograniczoną pewność w zakresie sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju”. <https://pana.gov.pl/rada-polskiej-agencji-nadzoru-audyutowego-zatwierdzila-krajowy-standard-uslug-atestacji-sprawozdawczosci-zrownowazonego-rozwoju-3002pl-usluga-atestacyjna-dajaca-ograniczona-pewnosc-w/> (dostęp: 16.02.2025).

obowiązkowa, co stanowi jedną z przesłanek decydujących o tym, że obie te specjalności należą do zawodów zaufania publicznego. W związku z tym, poza przepisami prawa ogólnie obowiązującego, ich przedstawiciele muszą stosować się do zaleceń Krajowej Rady Biegłych Rewidentów lub Krajowej Rady Doradców Podatkowych. Przyjmowane przez te ciała uchwały i wydawane komunikaty dotyczą m.in. sposobu wykonywania zadań zawodowych, standardów etycznych oraz szczegółowych zasad dotyczących uzyskiwania uprawnień zawodowych i doskonalenia kompetencji.

Wśród tego rodzaju dokumentów znajdują się m.in.:

- Uchwała nr 205/7a/2023 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie okresu rozliczeniowego i minimalnej liczby godzin obligatoryjnego doskonalenia zawodowego biegłych rewidentów,
- Uchwała nr 2317/43a/2018 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 16 lipca 2018 r. w sprawie zaliczania obligatoryjnego doskonalenia zawodowego w przypadku biegłych rewidentów będących wykładowcami,
- Uchwała nr 2269/43/2018 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 3 lipca 2018 r. w sprawie zaliczania obligatoryjnego doskonalenia zawodowego w formie samokształcenia zawodowego,
- Komunikat nr 48/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r. w sprawie ubiegania się o wpis do wykazu jednostek uprawnionych do przeprowadzania obligatoryjnego doskonalenia zawodowego,
- Zasady etyki doradców podatkowych⁹,
- Instrukcja ewidencjonowania punktów z tytułu podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez doradców podatkowych.

⁹ Krajowa Izba Doradców Podatkowych. Zasady etyki doradców podatkowych.

<https://kidp.pl/poznaj-kidp/etyka#:~:text=W%20przypadku%20przeszukania%20w%20lokalu,czynno%C5%9Bci%20przedstawiciela%20samorz%C4%85du%20doradc%C3%B3w%20podatkowych> (dostęp: 15.02.2025).

OTOCZENIE INSTYTUCJONALNE

Otoczenie instytucjonalne sektora Rachunkowość i Podatki obejmuje szereg różnorodnych podmiotów oddziałujących na jego funkcjonowanie i rozwój. Można wśród nich wyodrębnić m.in. instytucje sprawujące nadzór nad działalnością sektora i ustanawiające ramy prawne jego działania, jednostki wchodzące w skład Krajowej Administracji Skarbowej, struktury samorządów zawodowych, jak również działające w kraju oraz zagraniczne organizacje branżowe.

Instytucje nadzoru i organy podatkowe

Z uwagi na kluczową rolę sektora w zapewnieniu bezpieczeństwa, przejrzystości i wiarygodności transakcji finansowych w gospodarce, szczególną rolę pełnią instytucje sprawujące nadzór nad realizacją procesów w sektorze. Należą do nich przede wszystkim:

- **Minister Finansów**¹⁰ pełniący kluczową rolę w kształtowaniu polityki finansowej kraju, odpowiedzialny za tworzenie przepisów dotyczących rachunkowości, w tym za wdrażanie standardów krajowych i międzynarodowych,
- **Komisja Nadzoru Finansowego**¹¹ sprawująca nadzór nad rynkiem finansowym, odpowiadająca za zapewnienie stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości sektora finansowego i ochronę interesów uczestników rynku,
- **Polska Agencja Nadzoru Audytowego**¹² sprawująca nadzór nad firmami audytorskimi oraz biegłymi rewidentami,
- **Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych**¹³ – wydział Komendy Głównej Policji, który gromadzi, analizuje i udostępnia informacje dotyczące przestępczości, w tym podatkowej i finansowej,
- **Generalny Inspektor Informacji Finansowej**¹⁴ monitorujący transakcje finansowe w celu wykrywania i przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Istotną rolę z punktu widzenia procesów realizowanych w sektorze pełnią też jednostki wchodzące w skład Krajowej Administracji Skarbowej:

- izby administracji skarbowej,
- urzędy skarbowe,
- urzędy celno-skarbowe,
- Krajowa Informacja Skarbowa

oraz inne organy podatkowe, takie jak przewodniczący organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego, samorządowe kolegia odwoławcze.

¹⁰ Ministerstwo Finansów. <https://www.gov.pl/web/finanse> (dostęp: 19.02.2025).

¹¹ Komisja Nadzoru Finansowego. <https://www.knf.gov.pl/> (dostęp: 19.02.2025).

¹² Polska Agencja Nadzoru Audytowego. <https://pana.gov.pl/> (dostęp: 19.02.2025).

¹³ Komenda Główna Policji. Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych.

<https://policja.pl/pol/kgp/bwik/struktura/wydzialy/wydzial-krajowe-centrum/121728,Wydzial-Krajowe-Centrum-Informacji-Kryminalnych.htm> (dostęp: 19.02.2025).

¹⁴ Generalny Inspektor Informacji Finansowej. <https://www.gov.pl/web/mswia/giif> (dostęp: 19.02.2025).

Krajowe organizacje branżowe

W sektorze funkcjonują dwa umocowane ustawowo samorządy zawodowe, do których zadań należy nadzór nad wykonywaniem zawodu, dbanie o przestrzeganie standardów pracy i etyki zawodowej oraz stałe podnoszenie kompetencji przez osoby wykonujące zawód. Są to:

- **Polska Izba Biegłych Rewidentów**¹⁵ zrzeszająca wszystkich biegłych rewidentów,
- **Krajowa Izba Doradców Podatkowych**¹⁶ zrzeszająca wszystkich doradców podatkowych.

Ponadto w sektorze działają inne organizacje branżowe. Zajmują się one m.in. wspieraniem rozwoju zawodowego swoich członków, organizacją szkoleń, kursów, konferencji, podejmowaniem działań na rzecz wysokiego standardu świadczenia usług i przestrzegania etyki zawodowej, prowadzeniem działalności badawczej i wydawniczej. Poniżej wskazano wybrane organizacje branżowe działające w Polsce.

- **Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (SKwP)**¹⁷ to największa i najstarsza organizacja zawodowa zrzeszająca osoby pracujące w rachunkowości. Celem Stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju zawodowego swoich członków, poprzez działalność badawczą i wydawniczą, organizowanie konferencji, szkoleń i kursów oraz przeprowadzanie walidacji i wydawanie certyfikatów. SKwP jest również Instytucją Certyfikującą dla kwalifikacji z obszaru rachunkowości włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Stowarzyszenie promuje etykę zawodową w rachunkowości.
- **Krajowa Izba Biur Rachunkowych (KIBR)**¹⁸ to organizacja zrzeszająca podmioty prowadzące działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, podatkowych i usług kadrowo-płacowych. Jej misją jest m.in. dbanie o wysoki standard prowadzenia biur rachunkowych, integracja środowiska i kreowanie jego pozytywnego wizerunku, podnoszenie kompetencji pracowników w sektorze. KIBR oferuje wsparcie merytoryczne, szkolenia oraz upowszechnia standardy etyczne i zawodowe biur rachunkowych.
- **Stowarzyszenie Współpracujących Biur Rachunkowych**¹⁹ jest ogólnopolską inicjatywą zrzeszającą biura rachunkowe, działającą na rzecz podniesienia jakości świadczonych przez nie usług. Prowadzi działalność szkoleniową, propaguje zasady etyki, upowszechnia dobre praktyki.
- **Fundacja Wspierania i Rozwoju Biur Rachunkowych**²⁰ to organizacja, której celem jest wspieranie integracji biur rachunkowych oraz wyznaczanie kierunków ich rozwoju. Fundacja prowadzi działania szkoleniowe w zakresie rachunkowości, podatków, kompetencji menedżerskich. Prowadzi też działania upowszechniające rozwiązania i procedury usprawniające pracę biur rachunkowych. Organizuje konferencje tematyczne oraz podejmuje działania promujące wysokie standardy pracy biur rachunkowych.

¹⁵ Polska Izba Biegłych rewidentów. <https://www.pibr.org.pl/> (dostęp: 12.02.2025).

¹⁶ Krajowa Izba Doradców Podatkowych. <https://kidp.pl/> (dostęp: 12.02.2025).

¹⁷ Stowarzyszenie Księgowych w Polsce. <https://skwp.pl/> (dostęp: 12.02.2025).

¹⁸ Krajowa Izba Biur Rachunkowych. <https://www.kibr.pl/> (dostęp: 12.02.2025).

¹⁹ Stowarzyszenie Współpracujących Biur Rachunkowych. <https://www.swbr.pl/> (dostęp: 12.02.2025).

²⁰ Fundacja Wspierania i Rozwoju Biur Rachunkowych. <https://fundacijawirbr.pl/> (dostęp: 12.02.2025).

- **Polskie Towarzystwo Ekonomiczne**²¹ to organizacja naukowa, zajmująca się popularyzacją wiedzy ekonomicznej oraz wspieraniem badań w dziedzinie ekonomii. Prowadzi działalność edukacyjną, organizuje konferencje, seminaria i wydaje publikacje, a także współpracuje z instytucjami naukowymi i gospodarczymi w kraju i za granicą.

Międzynarodowe instytucje regulacyjne i doradcze oraz organizacje branżowe

Otoczenie sektora Rachunkowość i Podatki stanowią też międzynarodowe instytucje regulacyjne i doradcze. Poniżej wskazano wybrane z nich, pełniące istotną rolę w zapewnieniu spójności regulacji w obszarze sektora.

- **Accounting Regulatory Committee (ARC)** - Komitet Regulacji Rachunkowości to organ doradczy Komisji Europejskiej, który opiniuje i zatwierdza wprowadzanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej do prawa unijnego, czym zapewnia spójność regulacji rachunkowości na poziomie europejskim²².
- **International Accounting Standards Board (IASB)**²³ - Międzynarodowa Rada Standardów Rachunkowości, niezależna organizacja odpowiedzialna za opracowywanie i aktualizowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, zapewniająca przejrzystość, porównywalność i jakość sprawozdań finansowych na całym świecie.
- **International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB)**²⁴ - Rada Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej i Usług Atestacyjnych, ustanawiająca standardy w zakresie audytu, przeglądów oraz innych usług atestacyjnych i pokrewnych, m.in. Międzynarodowe Standardy Rewizji Finansowej.
- **European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG)**²⁵ - Europejska Grupa Doradcza ds. Sprawozdawczości Finansowej, to organizacja doradcza wspierająca Komisję Europejską w opracowywaniu i wdrażaniu standardów rachunkowości, angażująca się w rozwój europejskich standardów zrównoważonego raportowania.

W sektorze działa również szereg międzynarodowych organizacji branżowych, których celem jest wspieranie wysokiej jakości usług poprzez m.in. udział w opracowywaniu standardów, prowadzenie działań rozwojowych, wydawanie certyfikatów, promocję najlepszych praktyk. Poniżej wskazano wybrane organizacje tego typu.

²¹ Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. <https://www.pte.pl/> (dostęp: 12.02.2025).

²² Accounting Regulatory Committee. <https://ec.europa.eu/transparency/comitology-register/screen/committees/C16200/consult?lang=en> (dostęp: 12.02.2025).

²³ International Accounting Standards Board. <https://www.ifrs.org/groups/international-accounting-standards-board/> (dostęp: 12.02.2025).

²⁴ International Auditing and Assurance Standards Board. <https://www.iaasb.org/> (dostęp: 12.02.2025).

²⁵ European Financial Reporting Advisory Group. <https://www.efrag.org/en/about-us> (dostęp: 12.02.2025).

- **International Federation of Accountants (IFAC)**²⁶ - Międzynarodowa Federacja Księgowych to międzynarodowa federacja zrzeszająca organizacje księgowych i audytorów z ponad 130 krajów, reprezentująca ponad 3 miliony profesjonalistów. Jej głównym celem jest ustanawianie globalnych standardów w rachunkowości, audycie, etyce oraz zarządzaniu finansami, a także wspieranie wysokiej jakości usług księgowych. IFAC współpracuje z organizacjami regulacyjnymi i rządami na całym świecie, promując przejrzystość finansową oraz odpowiedzialność w sektorze publicznym i prywatnym.
- **Association of Chartered Certified Accountants (ACCA)**²⁷ - Stowarzyszenie Certyfikowanych Księgowych to organizacja zawodowa zrzeszająca specjalistów z zakresu rachunkowości, finansów i audytu, działająca w ponad 180 krajach. ACCA oferuje jeden z najbardziej cenionych międzynarodowych certyfikatów księgowych, zapewniając swoim członkom wysokie standardy etyczne i merytoryczne. Organizacja wspiera rozwój zawodowy, promuje najlepsze praktyki w rachunkowości oraz współpracuje z firmami i instytucjami na całym świecie.
- **Association of International Certified Professional Accountants - Chartered Institute of Management Accountants (AICPA - CIMA)**²⁸ - Międzynarodowe Stowarzyszenie Dyplomowanych Specjalistów ds Rachunkowości - Instytut Rachunkowości Zarządczej to globalna organizacja zrzeszająca profesjonalnych księgowych i biegłych rewidentów, powstała z połączenia AICPA (American Institute of Certified Public Accountants) oraz CIMA (Chartered Institute of Management Accountants). Reprezentuje ponad 700 000 członków i studentów na całym świecie, oferując certyfikaty, standardy etyczne oraz wsparcie w rozwoju kariery zawodowej. AICPA & CIMA promuje najlepsze praktyki w rachunkowości, audycie i zarządzaniu finansami, wspierając innowacje oraz dostosowanie zawodu do zmieniającego się rynku.
 - **Confédération Fiscale Européenne "CFE"/ Tax Advisers Europe (CFE)**²⁹ - Europejska Konfederacja Podatkowa, zrzeszająca doradców podatkowych z różnych krajów, reprezentująca ich interesy na poziomie Unii Europejskiej. CFE zajmuje się promowaniem wysokich standardów zawodowych, analizą przepisów podatkowych oraz doradztwem w zakresie harmonizacji systemów podatkowych w Europie. Organizacja współpracuje z instytucjami unijnymi i międzynarodowymi, wpływając na kształtowanie polityki podatkowej i wspierając rozwój zawodu doradcy podatkowego.
 - **Chartered Institute of Public Finance and Accountancy (CIPFA)**³⁰ - Instytut Finansów Publicznych i Księgowości, to międzynarodowa organizacja zawodowa specjalizująca się w rachunkowości i zarządzaniu finansami w sektorze publicznym. CIPFA oferuje

²⁶ International Federation of Accountants. <https://www.ifac.org/> (dostęp: 18.02.2025).

²⁷ Association of Chartered Certified Accountants. <https://www.accaglobal.com/> (dostęp: 18.02.2025).

²⁸ Association of International Certified Professional Accountants - Chartered Institute of Management Accountants. <https://www.aicpa-cima.com/> (dostęp: 16.02.2025).

²⁹ Tax Advisers Europe. <https://taxadviserseurope.org/> (dostęp: 16.02.2025).

³⁰ Chartered Institute of Public Finance and Accountancy. <https://www.cipfa.org/> (dostęp: 16.02.2025).

certyfikację i szkolenia dla specjalistów zajmujących się finansami publicznymi, zapewniając wysokie standardy etyczne i merytoryczne. Organizacja wspiera instytucje rządowe i samorządowe, promując transparentność, odpowiedzialność oraz skuteczne zarządzanie finansami publicznymi na całym świecie.

- o **The International Association of Financial Executives Institutes (IAFEI)**³¹ - Międzynarodowe Stowarzyszenie Instytutów Dyrektorów Finansowych to organizacja zrzeszająca krajowe stowarzyszenia dyrektorów finansowych i liderów zarządzania finansami. Jej celem jest wspieranie wymiany wiedzy, najlepszych praktyk oraz promowanie wysokich standardów etycznych i profesjonalnych w zarządzaniu finansami. IAFEI organizuje konferencje, opracowuje analizy rynkowe i współpracuje z międzynarodowymi instytucjami, aby kształtować globalne standardy w finansach korporacyjnych.

Ponadto w poszczególnych krajach działają organizacje branżowe zrzeszające osoby, jak i podmioty działające w obszarach związanych z rachunkowością i doradztwem podatkowym. Część z nich gromadzi wyłącznie księgowych, audytorów i biegłych rewidentów lub doradców podatkowych. Niektóre natomiast integrują szersze grono profesjonalistów z obszarów odpowiadających zakresowi sektora Rachunkowość i Podatki. Część z nich pełni rolę samorządu zawodowego, natomiast istnieją też takie, w których uczestnictwo jest dobrowolne. Organizacje tego typu funkcjonują w wielu państwach świata oraz Europy, w tym zarówno należących jak i nienależących do UE. Poniżej wskazano przykładowe organizacje działające w wybranych krajach.

- Irlandia: Chartered Accountants Ireland³², Accounting Technicians Ireland³³.
- Czechy: Chamber of Auditors of the Czech Republic³⁴.
- Wielka Brytania: Association of Professional Financial Managers³⁵, Association of Accounting Technicians³⁶, Institute of Chartered Accountants in England & Wales³⁷, Institute of Chartered Accountants of Scotland³⁸, Institute of Financial Accountants³⁹.
- Ukraina: Ukrainian Federation of Professional Accountants and Auditors⁴⁰, Auditors' Chamber of Ukraine⁴¹.

³¹ International Association of Financial Executives Institutes. <https://www.iafei.org/> (dostęp: 16.02.2025).

³² Chartered Accountants Ireland. <https://www.charteredaccountants.ie/> (dostęp: 17.02.2025).

³³ Accounting Technicians Ireland. <https://www.accountingtechniciansireland.ie/> (dostęp: 17.02.2025).

³⁴ Chamber of Auditors of the Czech Republic. <https://www.kacr.cz/> (dostęp: 17.02.2025).

³⁵ Association of Professional Financial Managers. <https://www.apfm.org.uk/> (dostęp: 17.02.2025).

³⁶ Association of Accounting Technicians. <https://www.aat.org.uk/> (dostęp: 17.02.2025).

³⁷ Institute of Chartered Accountants in England & Wales. <https://www.icaew.com/> (dostęp: 17.02.2025).

³⁸ Institute of Chartered Accountants of Scotland. <https://www.icas.com> (dostęp: 17.02.2025).

³⁹ Institute of Financial Accountants. <https://www.ifa.org.uk/> (dostęp: 17.02.2025).

⁴⁰ Ukrainian Federation of Professional Accountants and Auditors. <https://www.ufpaa.org/> (dostęp: 17.02.2025).

⁴¹ Auditors' Chamber of Ukraine. <https://www.apu.com.ua/> (dostęp: 17.02.2025).

System rad ds. kompetencji

Elementem otoczenia instytucjonalnego sektora jest funkcjonujący w Polsce system rad ds. kompetencji, składający się z Rady Programowej ds. kompetencji oraz rad sektorowych ds. kompetencji. W przypadku powołania sektorowej rady ds. kompetencji w sektorze Rachunkowość i Podatki, korzystna może być jej współpraca z radami dla innych sektorów, np. z Sektorową Radą ds. Kompetencji - Sektor Bankowość i Ubezpieczenia z uwagi na bliskość realizowanych w nich procesów, zwłaszcza związanych z rachunkowością zarządczą oraz analizą i doradztwem finansowym. Podobnie, z uwagi na duże znaczenie w sektorze Rachunkowość i Podatki kompetencji związanych z technologiami cyfrowymi i rozwiązaniami z zakresu cyberbezpieczeństwa, korzystne może być nawiązanie współpracy z Sektorową Radą ds. Kompetencji - sektor IT, Telekomunikacja i Cyberbezpieczeństwo.

Podobne do polskiego, systemy rad ds. kompetencji funkcjonują również w innych krajach europejskich. Działają one na rzecz podniesienia jakości kapitału ludzkiego w poszczególnych sektorach, poprawy efektywności i jakości kształcenia zawodowego. Monitorują potrzeby rynku pracy i formułują zalecenia dla systemu edukacji. Mogą one stanowić partnerów dla sektorowych rad ds. kompetencji działających w Polsce. W obszarach pokrewnych do sektora Rachunkowość i Podatki działają np.:

- **Sektorová rada pre administratívu, ekonomiku, manažment** - Rada Sektorowa ds. administracji, ekonomii, zarządzania, działająca w ramach Sojuszu Rad Sektorowych (Aliancia Sektorových Rád⁴²) w Słowacji. Zadaniem Rad jest monitorowanie trendów rozwojowych na rynku pracy i zapewnienie ich transferu do systemu edukacji.
- jedna z Rad Ekspertów Sektorowych (**Nozaru Ekspertu Padomes**⁴³) w łotewskim systemie rad sektorowych, zajmująca się obszarem obejmującym przedsiębiorczość, finanse, księgowość, administrację oraz handel hurtowy i detaliczny. Rady Ekspertów Sektorowych są instytucjami doradczymi, których celem jest działanie na rzecz poprawy efektywności i jakości kształcenia zawodowego w danym sektorze. Do ich zadań należy między innymi prowadzenie badań i sporządzanie prognoz na temat zatrudnienia w sektorach i potrzeb kompetencyjnych, tworzenie standardów i wymagań kwalifikacyjnych, udzielanie wsparcia w opracowywaniu treści egzaminów kwalifikacyjnych oraz koordynacja współpracy placówek kształcenia zawodowego z przedsiębiorstwami.
- **Gazdálkodás és Menedzsment Készségtanács** - Rada ds. umiejętności biznesowych i zarządzania, funkcjonująca w ramach węgierskiego systemu rad sektorowych. Az Ágazati Készség Tanácsok⁴⁴ – Rady ds. Umiejętności Sektorowych, monitorują rozwój kształcenia zawodowego, jak też procesy gospodarcze, rynek pracy oraz postęp technologiczny w danej dziedzinie. Na tej podstawie prognozują cele i kierunki kształcenia zawodowego, opracowują nowe treści kształcenia zawodowego i wskazują wymagania dotyczące kształcenia.

⁴² Aliancia Sektorových Rád. Sektorové rady. <https://www.alianciasr.sk/sektorove-rady/> (dostęp: 17.02.2025).

⁴³ Nozaru Ekspertu Padomes. <https://www.nozaruekspertupadomes.lv/nozaru-ekspertu-padomes> (dostęp: 17.02.2025).

⁴⁴ Az Ágazati Készség Tanácsok. <https://akt.mkik.hu/index> (dostęp: 17.02.2025).

- **Certified Public Accountant Ireland Skillnet** - Sieć Skillnet Irlandzkich Biegłych Księgowych, funkcjonująca w ramach Skillnet Business Network⁴⁵, agencji współpracującej z przedsiębiorstwami różnych sektorów w celu tworzenia programów rozwojowych dla pracowników, działa na rzecz podnoszenia kwalifikacji w firmach z sektora księgowości i usług finansowych.

⁴⁵ Skillnet Business Network. <https://www.skillnetireland.ie/> (dostęp: 17.02.2025).

SEKTOR W LICZBACH

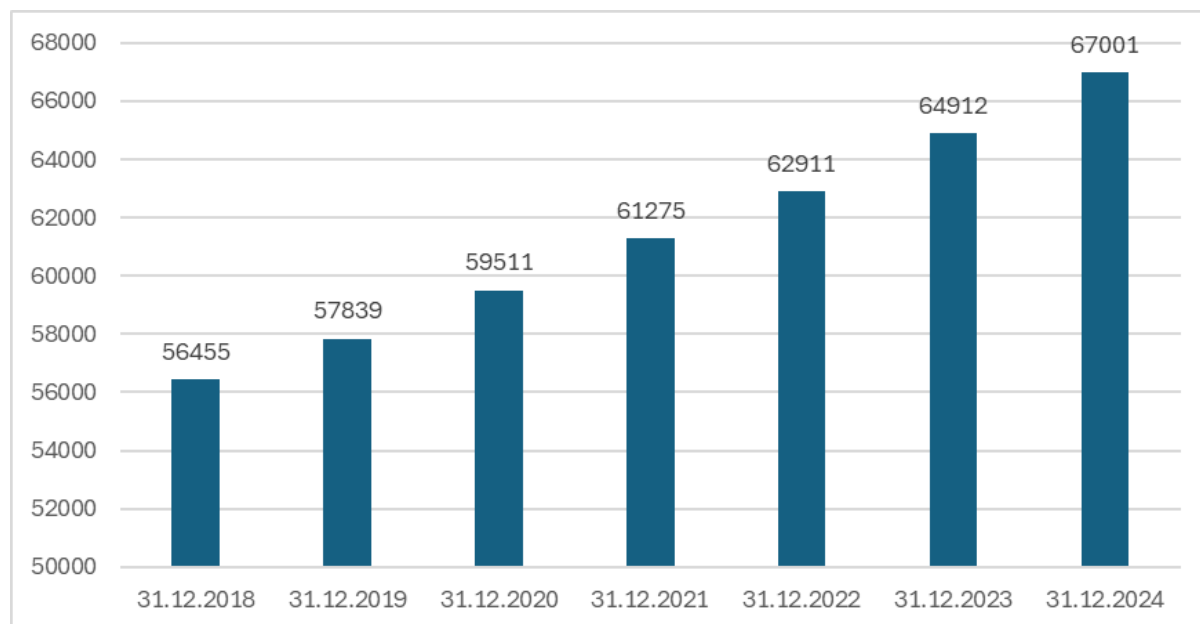
Wartość rynku

Wartość rynku w sektorze Rachunkowość i Podatki w 2023 roku szacowana była na około 17,25 mld. zł. Wartość ta określona została na podstawie podawanej przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) sumy przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi, jakie zostały osiągnięte przez podmioty deklarujące prowadzenie działalności w ramach działu PKD 69.20. Zbiorowość, dla której podane zostały powyższe dane, to podmioty prowadzące księgi rachunkowe, w których pracuje 10 i więcej osób.

Podmioty w sektorze

Liczba podmiotów na dzień 31.12.2024 w rejestrze REGON, które zadeklarowały prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20 wyniosła 67 001. W stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego stanowi to wzrost o 2 089 podmiotów. Sukcesywny wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność w sektorze Rachunkowość i Podatki jest obserwowanym od lat trendem w sektorze.

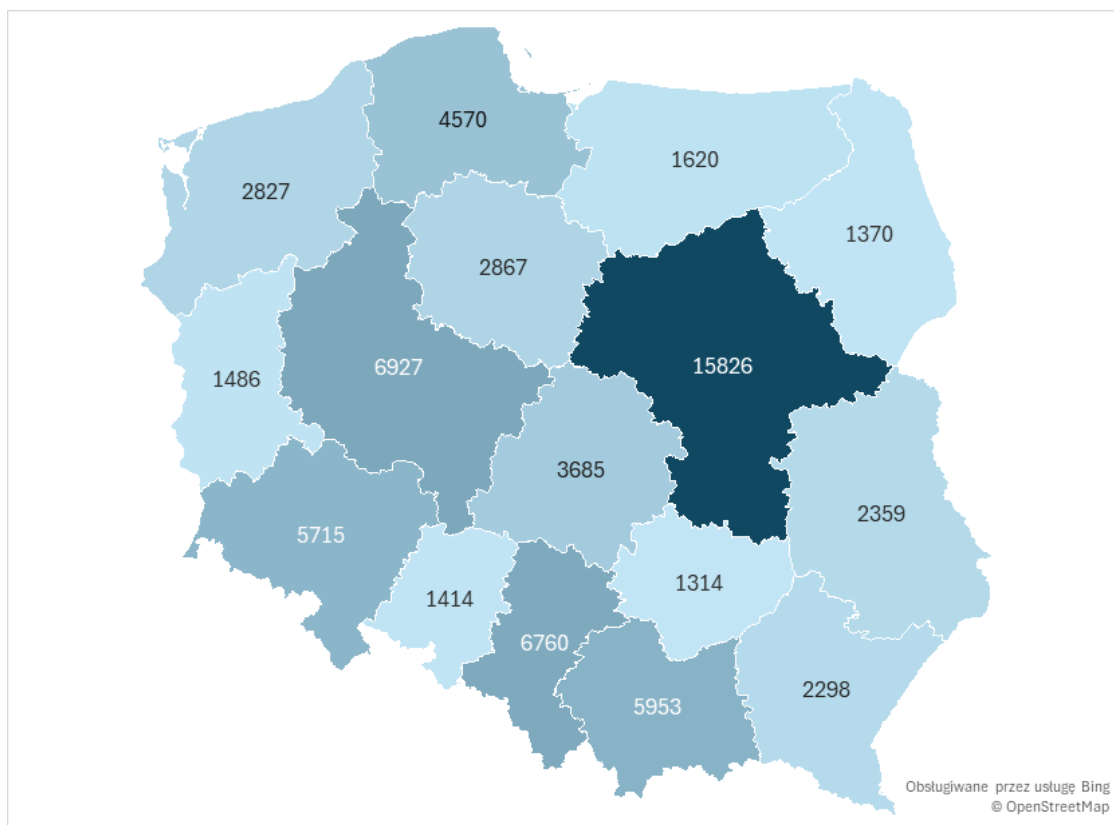
Rysunek 1 Liczba podmioty gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON, deklarujących prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20 w latach 2018-2024 (stan na 31.12)

Źródło: opracowanie własne na podstawie kwartalnej informacja o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON (lata 2018-2024), GUS

W 2024 roku najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w województwie mazowieckim, w którym zarejestrowano ponad dwukrotnie więcej podmiotów prowadzących działalność w obszarze sektora niż w następnych w kolejności województwach: wielkopolskim i śląskim. Najmniej podmiotów zarejestrowanych jest w województwach świętokrzyskim, opolskim i lubuskim.

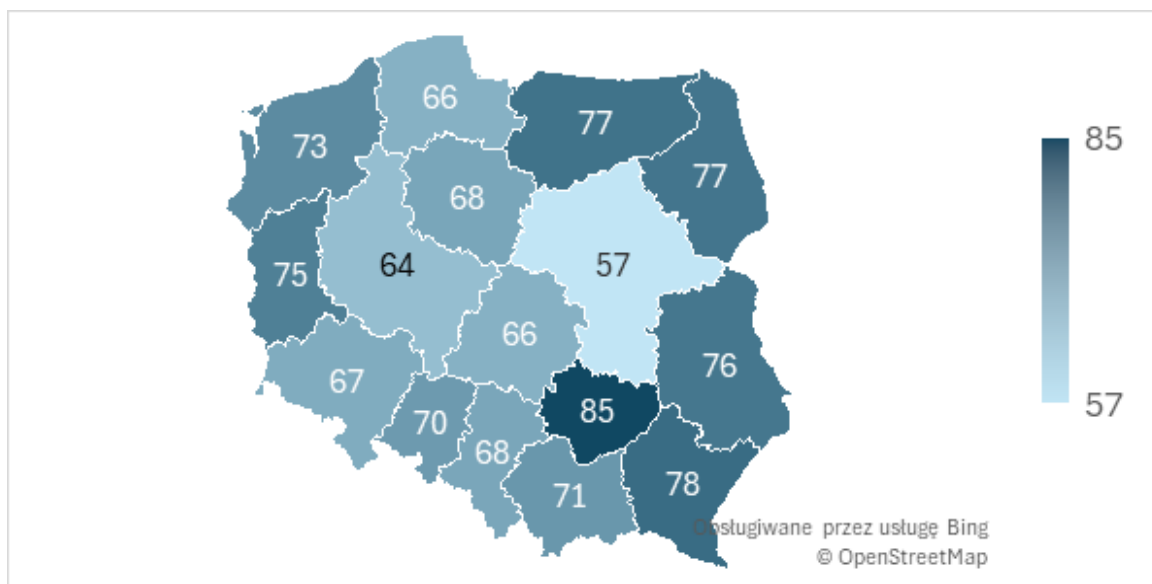
Rysunek 2 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON, deklarujące prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20, według województw (stan na dzień 31.12.2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie kwartalnej informacji o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON (lata 2018-2024), GUS

Podmioty sektora Rachunkowość i Podatki działają na rzecz podmiotów ze wszystkich innych sektorów. Dlatego też liczbę podmiotów prowadzących działalność z zakresu rachunkowości i podatków warto odnieść do ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów. Na rysunku 3 wskazano liczbę podmiotów gospodarki, jakie przypadają na jeden podmiot świadczący usługi w obszarze sektora Rachunkowość i Podatki (wg kodu PKD 69.20). Również w takim zestawieniu województwo mazowieckie wykazuje największą liczbę podmiotów. W województwie tym na jeden podmiot prowadzący działalność z zakresu rachunkowości i podatków przypada około 57 podmiotów gospodarki narodowej. Tymczasem w województwie świętokrzyskim jest to 85 podmiotów przypadających na jeden z sektora Rachunkowość i Podatki.

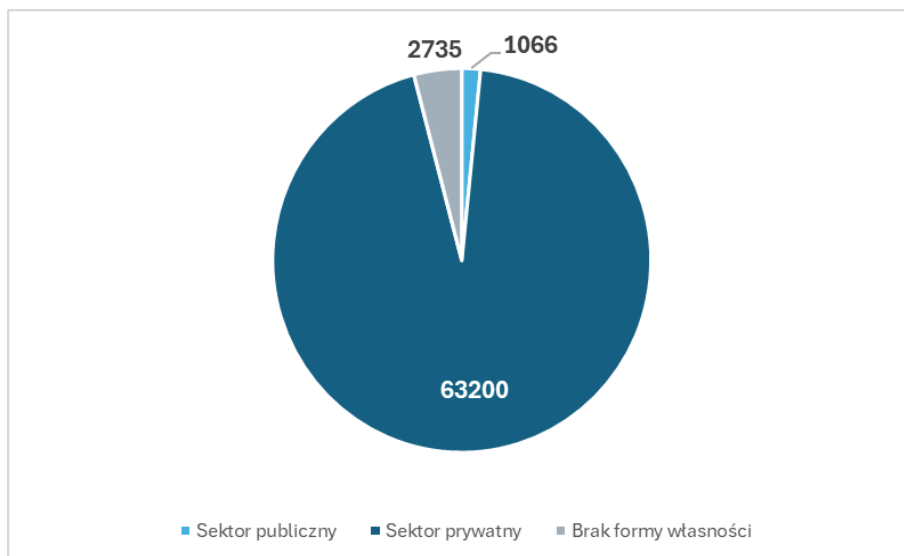
Rysunek 3 Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON przypadających na jeden podmiot deklarujący prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20, według województw (stan na dzień 31.12.2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie kwartalnej informacja o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON (lata 2018-2024), GUS

Zdecydowaną większość podmiotów w sektorze stanowią podmioty prywatne. W 2024 roku stanowiły 94,33% wszystkich podmiotów deklarujących prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20.

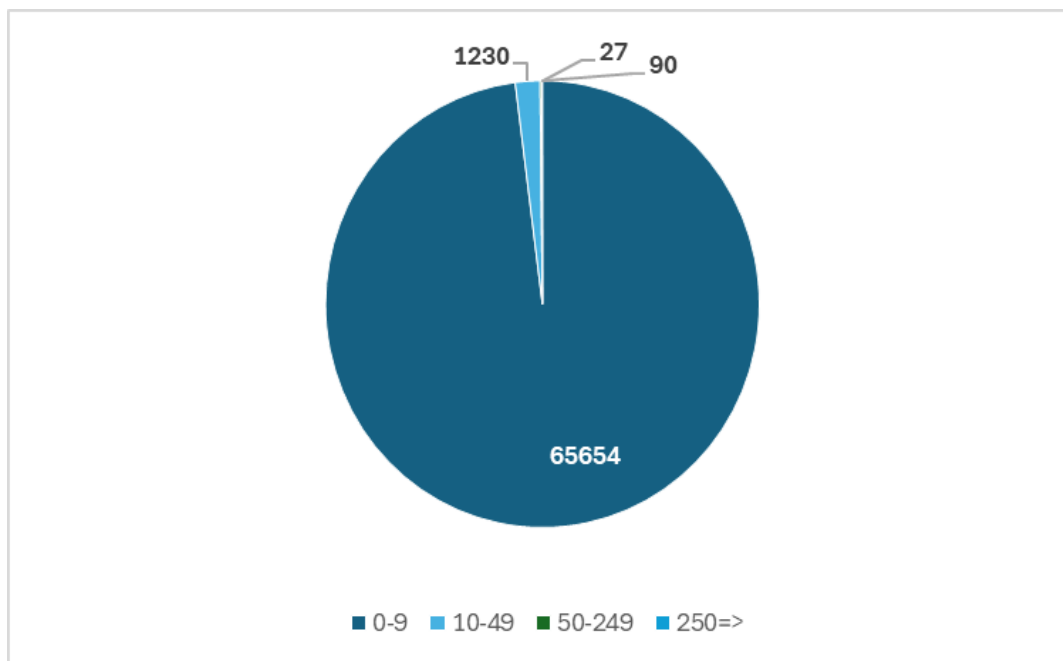
Rysunek 4 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON, deklarujące prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20, według sektorów własności

Źródło: opracowanie własne na podstawie kwartalnej informacja o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON (lata 2018-2024), GUS.

W sektorze dominują podmioty małe, w których przewidywana liczba pracujących nie przekracza 10. W 2024 roku podmiotów takich było 65 654, co stanowi 97,99% podmiotów deklarujących prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20.

Rysunek 5 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON, deklarujące prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20, według przewidywanej liczby pracujących

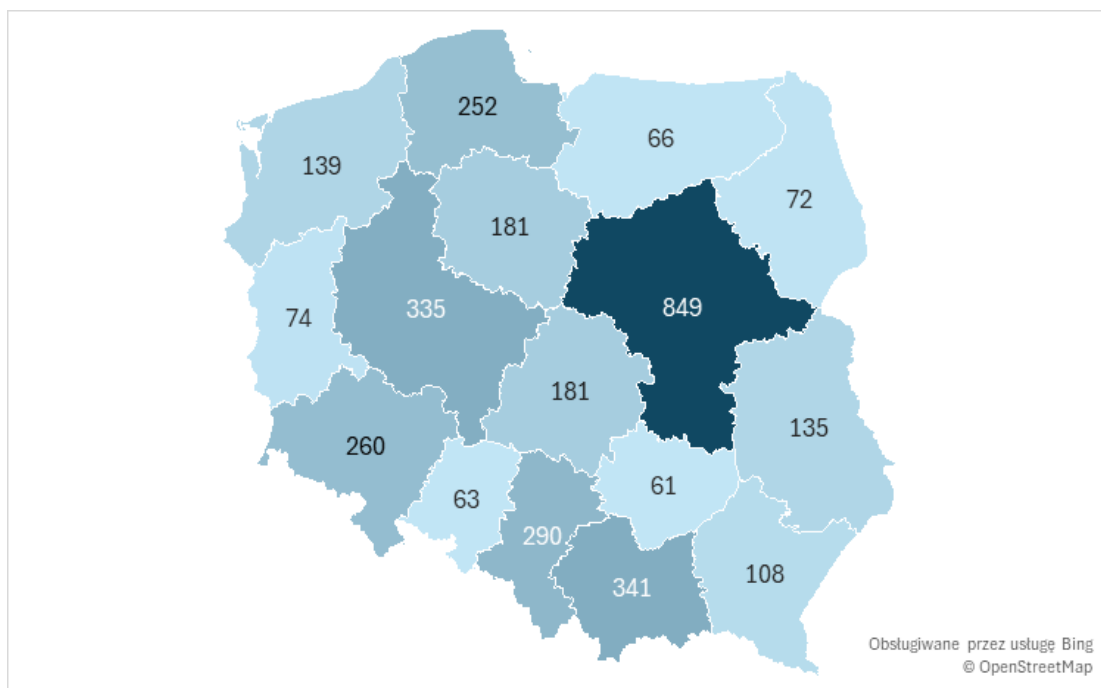
Źródło: opracowanie własne na podstawie kwartalnej informacji o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON (lata 2018-2024), GUS.

Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w okresie 01-12 2024 r.

W okresie 01-12 2024 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych zostało 3 408 podmiotów deklarujących prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20.⁴⁶ Ponad połowa z nowo zarejestrowanych podmiotów (1 958) to podmioty należące do sektora prywatnego. W sektorze publicznym zarejestrowanych w 2024 roku zostało jedynie 3 podmioty. Pozostałe 1 447 podmiotów nie mają wskazanej formy własności. Prawie wszystkie (3 408) nowo zarejestrowane podmioty to podmioty o przewidywanej liczbie pracujących do 10 osób. Zarejestrowano jedynie 2 większe podmioty, w których przewidywana liczba pracujących mieści się w przedziale 10-49 osób. Najwięcej nowych podmiotów zarejestrowano w województwie mazowieckim. Szczegółowe dane dotyczące liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w poszczególnych województwach przedstawiono na rysunku 6.

⁴⁶ GUS.(2025). Kwartalna informacja o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON rok 2024. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow/kwartalna-informacja-o-podmiotach-gospodarki-narodowej-w-rejestrze-regon-rok-2024,7,14.html> (dostęp: 19.02.2025).

Rysunek 6 Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w okresie 01-12 2024 r., deklarujące prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20, według województw

Źródło: Kwartalna informacja o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON rok 2024, GUS.

Zatrudnienie w sektorze

Liczba pracujących w sektorze

W sierpniu 2024 roku, wg danych GUS, w liczba osób pracujących w sektorze wyniosła 185 663. Liczba ta odnosi się jedynie do pracujących w podmiotach deklarujących prowadzenie działalności wg kodu PKD 69.20. Należy jednak pamiętać, że osoby wykonujące zadania związane z księgowością i doradztwem podatkowym zatrudniane są również w podmiotach, które prowadzą działalność w ramach innych kodów PKD i posiadają własne działy księgowe i podatkowe. Według szacunków Krajowej Izby Biur Rachunkowych z 2022 roku, liczba księgowych w Polsce może wynosić nawet 400 000.⁴⁷ Natomiast uprawnienia do wykonywania zawodu doradcy podatkowego według danych Krajowej Izby Doradców Podatkowych w 2024 roku posiadało 9 049 osób⁴⁸.

⁴⁷ Krajowa Izba Biur Rachunkowych. Przyszłość zawodu księgowego w Polsce / Przyszłość biur rachunkowych. Prezentacja 3. <https://www.gov.pl/web/finanse/webinar-przyszlosc-zawodu-ksiegowego-w-polsce> (dostęp: 16.02.2025).

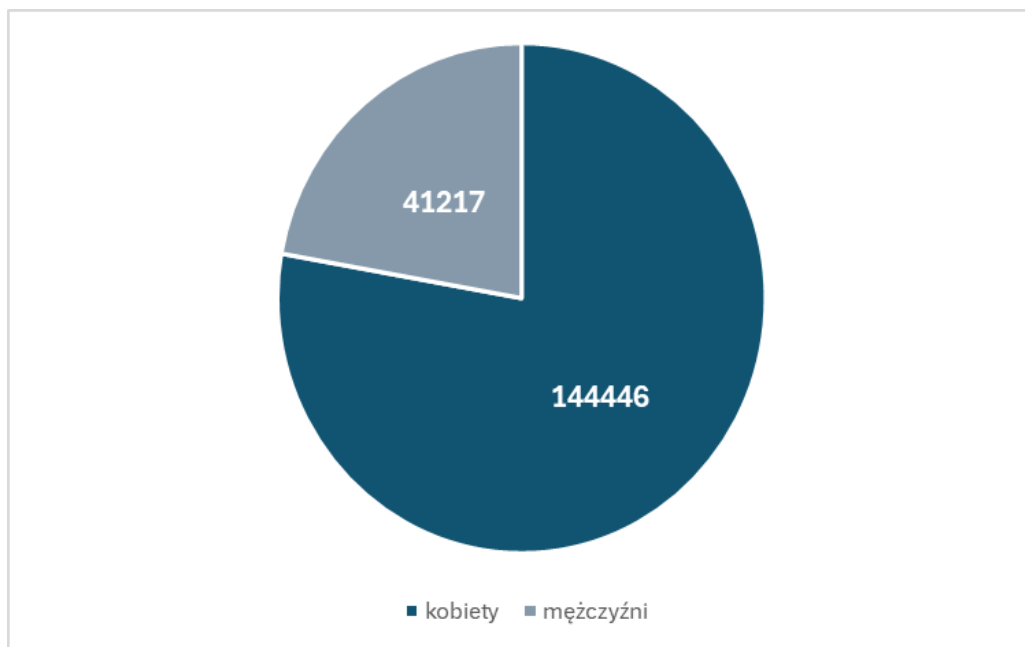
⁴⁸ Krajowa Izba Doradców Podatkowych. Rekordowa liczba nowych doradców podatkowych. <https://kidp.pl/rekordowa-liczba-nowych-doradcow-podatkowych> (dostęp: 16.02.2025).

Polska Izba Biegłych Rewidentów prowadzi rejestr biegłych rewidentów. Na dzień 16.02.2025 w rejestrze znajdowało się 4845 osób⁴⁹.

Bazując jednak na definicji sektora, odnoszącej się do podmiotów prowadzących działalność wg kodu PKD 69.20, przytoczone zostaną dane GUS odnoszące się do tej podklasy.

Wg danych GUS zdecydowaną większość osób pracujących w sektorze Księgowość i podatki (PKD 69.20) stanowią kobiety, których w sierpniu 2024 roku było 144 446.

Rysunek 7 Liczba pracujących w sektorze Rachunkowość i Podatki (wg kodu PKD 69.20) w podziale na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie kwartalnej informacji o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON (lata 2018-2024), GUS.

Dostępność pracowników i miejsc pracy w sektorze

Według raportu z XXXVII edycji badania “Monitoring procesów rekrutacyjnych na polskim rynku pracy w 2023 r. ogłoszenia dotyczące pracy dla księgowych i specjalistów do spraw rachunkowości odnotowały jeden z najwyższych wzrostów – rok do roku aż 43%⁵⁰. Również wysoki wzrost dotyczył ofert pracy dla głównych księgowych (31% rok do roku). Oznaczało to dla firm zatrudniających specjalistów w zakresie rachunkowości i podatków problemy w rekrutacji specjalistów⁵¹.

⁴⁹Polska Izba Biegłych Rewidentów. Rejestr biegłych rewidentów.

<https://www.pibr.org.pl/pl/search/auditor?biegli=1> (dostęp: 16.02.2025).

⁵⁰ Grant Thornton. (2023). Oferty pracy w Polsce. Monitoring procesów rekrutacyjnych na polskim rynku pracy. Edycja XXXVII: Maj 2023. https://grantthornton.pl/wp-content/uploads/2023/06/Oferty-pracy-w-Polsce-dane-za-maj-2023_12.06.2023-Grant-Thornton-i-Element.pdf

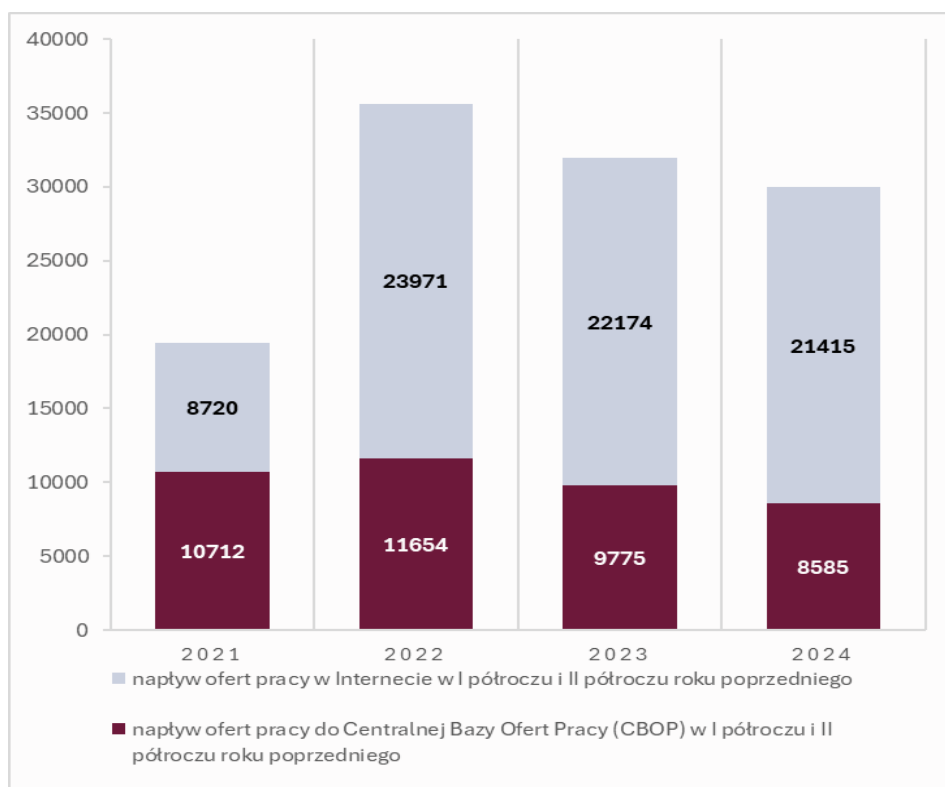
⁵¹ Por.: PARP. (2023). Rynek pracy, edukacja, kompetencje. Aktualne trendy i wyniki badań (czerwiec 2023). <https://www.parp.gov.pl/publikacje/publication/rynek-pracy-edukacja-kompetencje-aktualne-trendy-i-wyniki-badan-czerwiec-2023> (dostęp: 18.02.2025).

“Poszukiwanie pracowników w obszarze finansowym to ogromne wyzwanie. Wiele firm boryka się z brakiem wykwalifikowanych specjalistów i tym samym sięga po outsourcing.”

Michał Pasternak, CEO AccroWell.⁵²

Skokowy wzrost ofert pracy w 2022 r. potwierdzają również dane z pochodzące Centralnego Systemu Analityczno-Raportowego CeSAR (dostęp za pośrednictwem portalu Barometr Zawodów). Jest to widoczne zarówno w przypadku grupy zawodów “pracownicy ds. rachunkowości i księgowości” (rysunek 8), jak i w grupie zawodów “samodzielni księgowi” (rysunek 9).

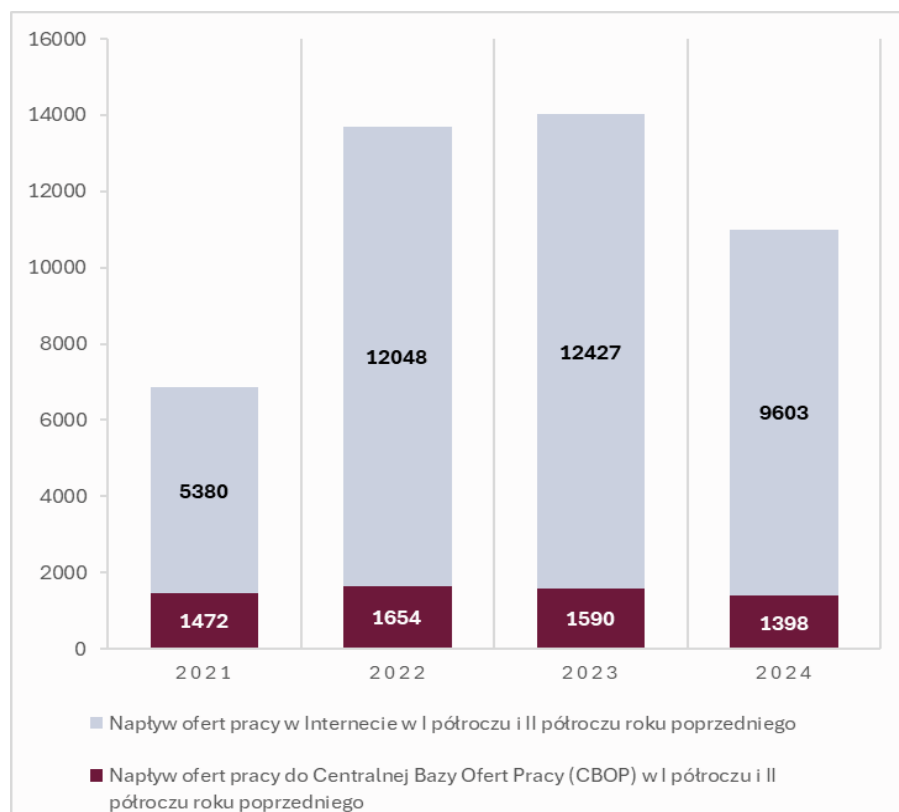
Rysunek 8 Napływ ofert pracy w sektorze Rachunkowość i Podatki - pracownicy ds. rachunkowości i księgowości

Źródło: opracowanie własne na podstawie Barometru Zawodów

⁵² Kariera w Finansach. (2023). Wzrost zapotrzebowania na księgowych i specjalistów do spraw rachunkowości. <https://www.karierawfinansach.pl/artukul/wiadomosci/wzrost-zapotrzebowania-na-ksiegowych-i-specjalistow-do-spraw-rachunkowosci> (dostęp: 15.02.2025).

Rysunek 9 Napływ ofert pracy w sektorze Rachunkowość i Podatki - samodzielni księgowi

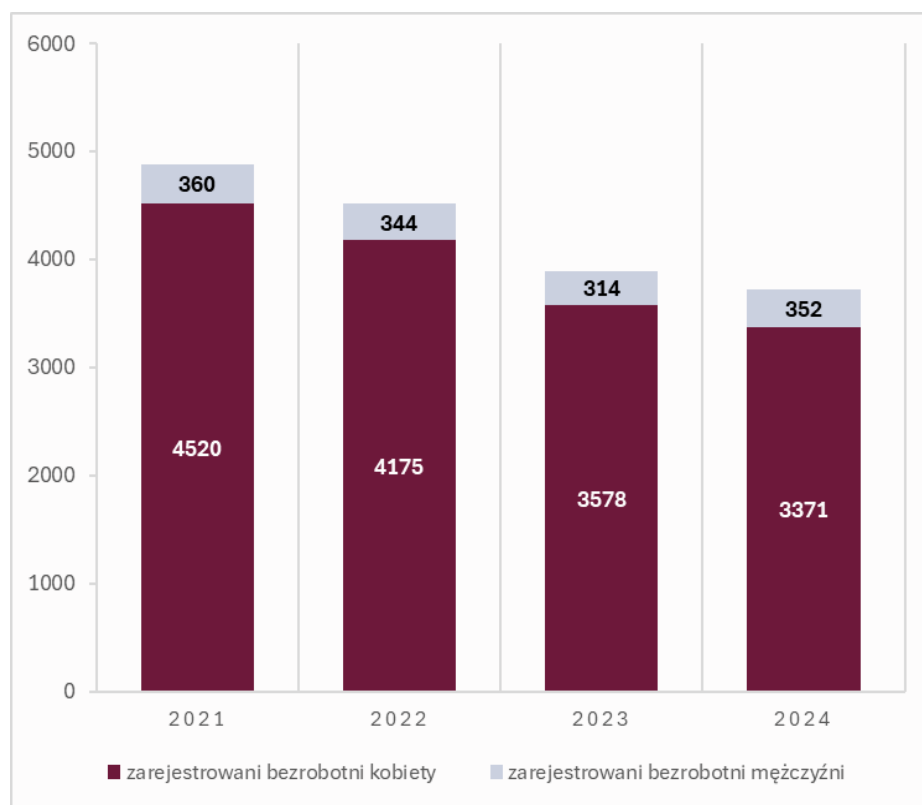
Źródło: opracowanie własne na podstawie Barometru Zawodów

Po skokowym wzroście zapotrzebowania na pracowników działów finansów w 2022r., w kolejnych latach liczba ofert pracy w powoli spada. Niemniej jednak pracodawcy wciąż mają problemy ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników. Szacuje się, że w Polsce brakuje nawet kilku tysięcy księgowych.⁵³

Dane pochodzących z Systemu Analityczno-Raportowego CeSAR wskazują na spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych poszukujących zatrudnienia w sektorze. W przypadku grupy zawodów „pracownicy ds. rachunkowości i księgowości, na dzień 30 czerwca 2024 roku w urzędach pracy zarejestrowanych było 3 723 osób. To o 169 osób mniej niż w roku poprzednim i aż o 1 157 osób mniej niż w analogicznym okresie w roku 2021. Zdecydowaną większość zarejestrowanych bezrobotnych w tej grupie zawodów stanowią kobiety.

⁵³ PFP. „Księgowa na wagę złota” – brakuje chętnych do pracy w tym trudnym zawodzie. Czy łatwo jest zmienić zawód na związany z księgowością?
<https://www.pfp.com.pl/aktualnosci/pfp/2024/ksiegowa-na-wage-zlota-brakuje-chetnych-do-pracy-w-tym-trudnym-zawodzie.-czy-latwo-jest-zmienic-zawod-na-zwiazany-z-ksiegowoscia> (dostęp: 15.02.2025).

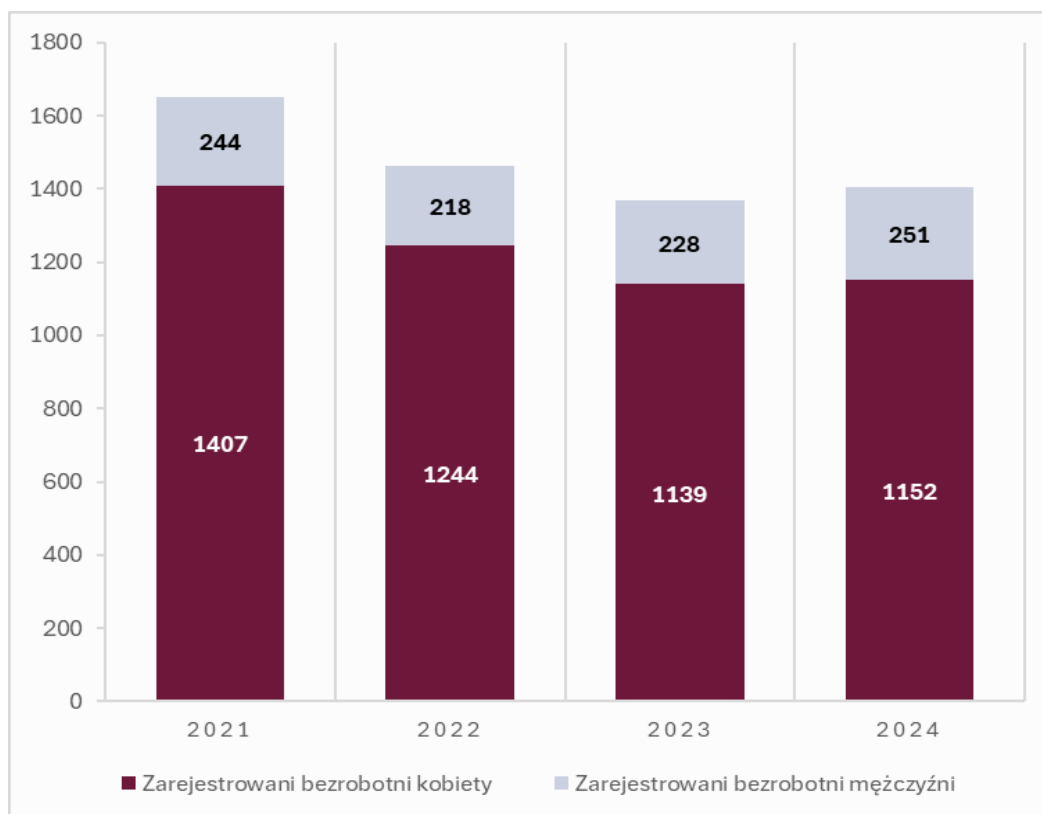
Rysunek 10 Zarejestrowani bezrobotni w podziale na płeć - pracownicy ds. rachunkowości i księgowości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Barometru Zawodów.

Nieco inaczej dane dotyczące zarejestrowanych bezrobotnych wyglądają w przypadku grupy zawodów "samodzielni księgowi". Spadek liczby bezrobotnych obserwowany był do roku 2023. W 2024 roku nastąpił nieznaczny wzrost liczby bezrobotnych. Na dzień 30 czerwca 2024 roku w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 403 osoby poszukujących zatrudnienia w zawodach przypisanych do grupy "samodzielni księgowi". Stanowi to wzrost w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o 36 osób.

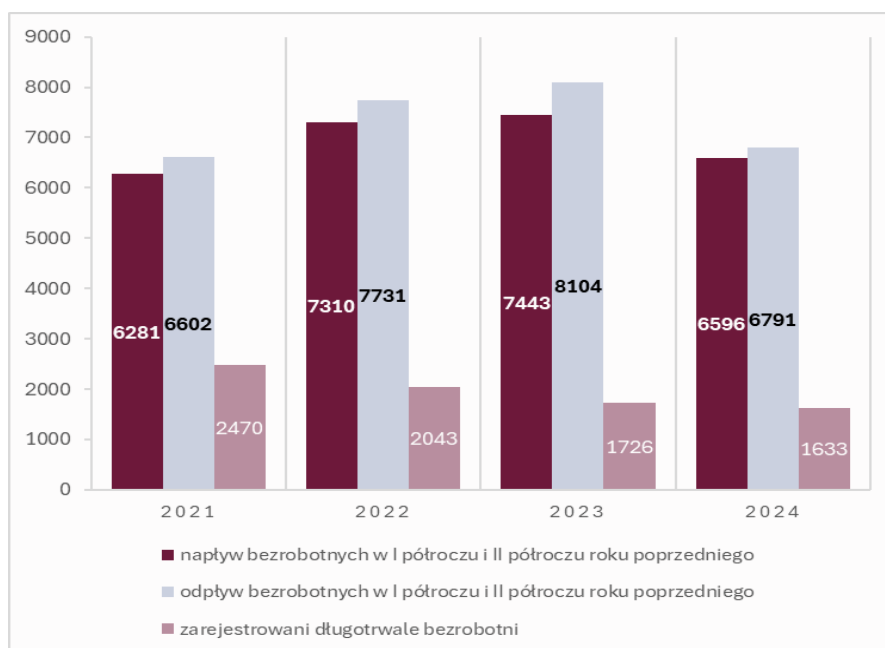
Rysunek 11 Zarejestrowani bezrobotni w podziale na płeć - samodzielni księgowi

Źródło: opracowanie własne na podstawie Barometru Zawodów.

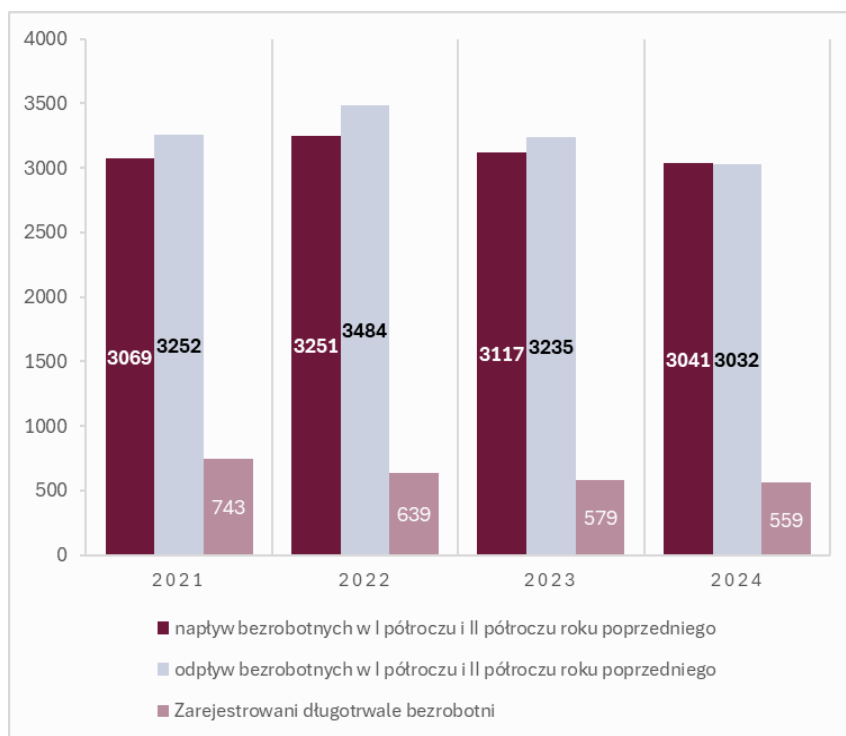
W obu grupach zawodów widoczny jest natomiast spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych, co jest wynikiem tego, że poszczególnych latach sumaryczny odpływ bezrobotnych z rejestrów urzędów pracy był większy niż ich napływ.

Rysunek 12 Zarejestrowani bezrobotni - pracownicy ds. rachunkowości i księgowości

Źródło: opracowanie własne na podstawie Barometru Zawodów.

Rysunek 13 Zarejestrowani bezrobotni - samodzielni księgowi

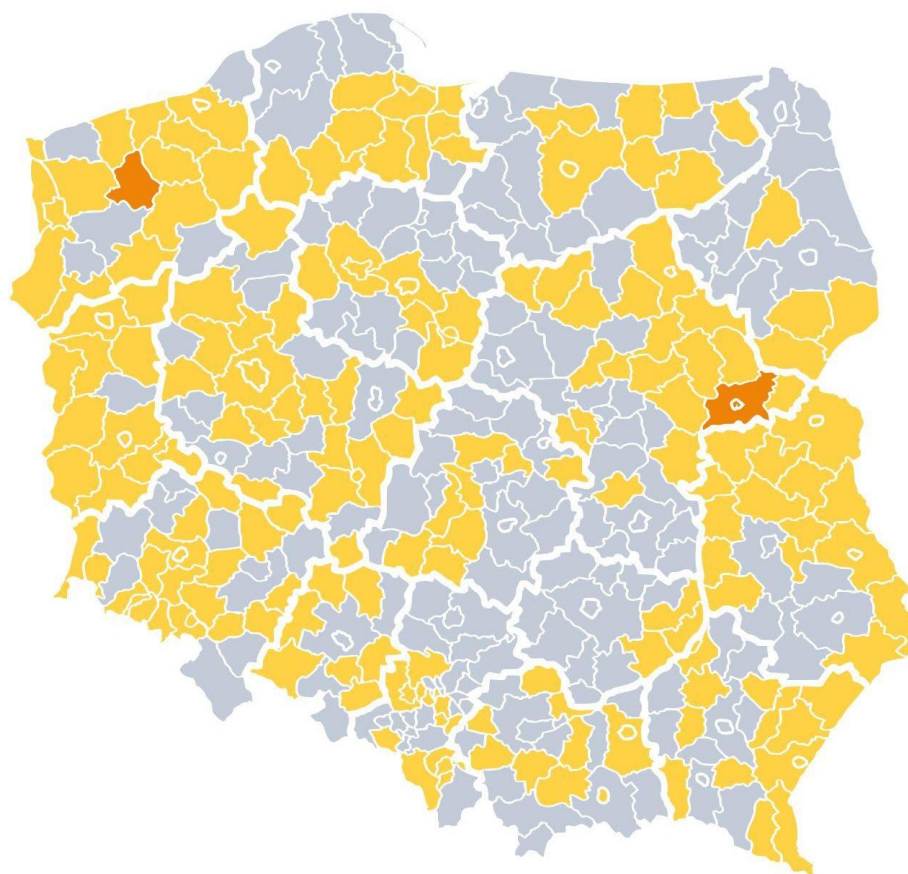

Źródło: opracowanie własne na podstawie Barometru Zawodów.

Pomimo mniejszego zapotrzebowania na specjalistów w obszarze rachunkowości i podatków, prognozy Barometru Zawodów wskazują, że zawody powiązane z sektorem Rachunkowość i Podatki w dużej części kraju są zawodami deficytowymi⁵⁴. Oznacza to, że potrzeby pracodawców w zakresie zatrudnienia specjalistów w tych zawodach będą przekraczać liczbę dostępnych na rynku pracy pracowników.

⁵⁴ Barometr Zawodów. Prognoza zapotrzebowania na pracowników. <https://barometrzwodow.pl/> (dostęp: 18.02.2025).

Rysunek 14 Relacja pomiędzy dostępnymi pracownikami a potrzebami pracodawców - pracownicy ds. rachunkowości i księgowości

duża nadwyżka poszukujących pracy

nadwyżka poszukujących pracy

równowaga popytu i podaży

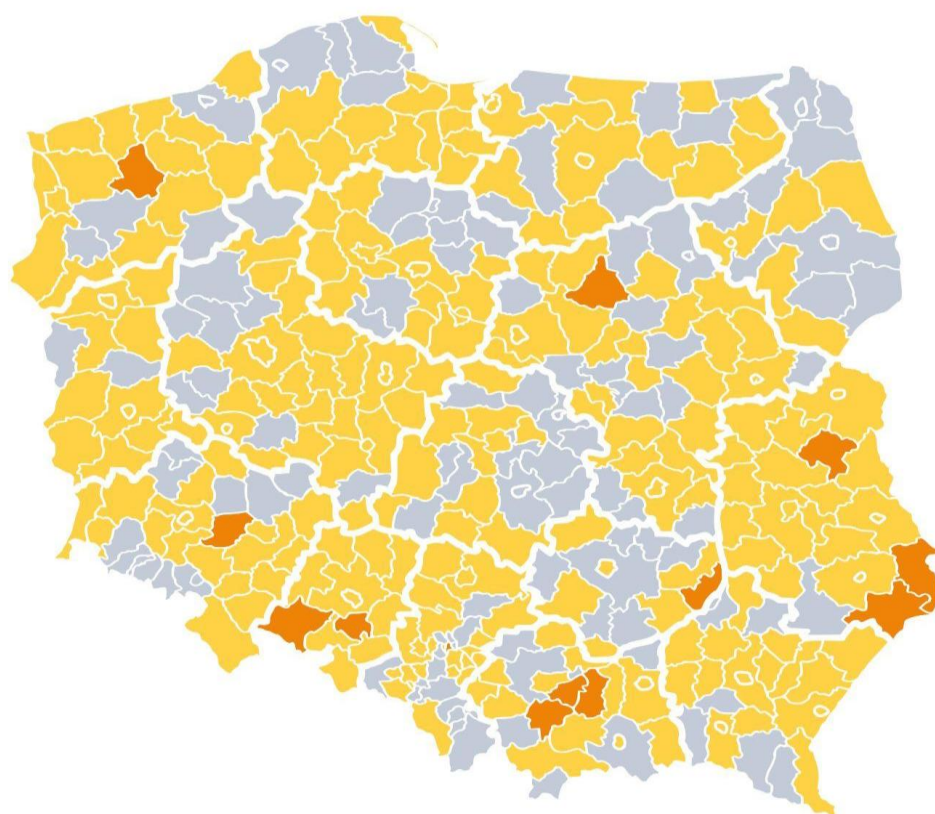
deficyt poszukujących pracy

duży deficyt poszukujących pracy

brak oceny

Źródło: Barometr Zawodów, <https://barometrzawodow.pl/>.

Rysunek 15 Relacja pomiędzy dostępnymi pracownikami a potrzebami pracodawców - samodzielni księgowi

Źródło: Barometr Zawodów, <https://barometrzawodow.pl/>.

UPRAWNIENIA I KWALIFIKACJE

Uprawnienia do wykonywania zadań zawodowych

W sektorze Rachunkowość i Podatki mamy do czynienia z dwoma obszarami zadań zawodowych, które podlegają ścisłej regulacji, a ich wykonywanie wymaga posiadania specjalnych uprawnień. Jest to, wymagane przepisami, badanie rocznych sprawozdań finansowych oraz doradztwo podatkowe. Oprócz tego sektor obejmuje realizację innych zadań, w tym procesów związanych z prowadzeniem ksiąg rachunkowych, których wykonywanie nie wymaga posiadania tego rodzaju uprawnień. Niemniej jednak w sytuacji wykonywania zadań z zakresu księgowości nie na potrzeby własne jednostki przez zatrudnione w niej osoby, ale jako usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych, należy spełnić określone w przepisach prawa warunki.

Poniżej przedstawiono uprawnienia zawodowe i wymagania potrzebne do wykonywania zadań zawodowych w sektorze Rachunkowość i Podatki w obszarach: badania sprawozdań finansowych, doradztwa podatkowego oraz księgowości (prowadzenia ksiąg rachunkowych).

Uprawnienia do pełnienia roli biegłego rewidenta

Kwestie dotyczące uzyskiwania uprawnień i wykonywania zawodu biegłego rewidenta reguluje Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym.

Biegłym rewidentem może być osoba, która⁵⁵:

- korzysta z pełni praw publicznych oraz ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- ma nieposzlakowaną opinię i swoim dotychczasowym postępowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu biegłego rewidenta,
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe,
- ukończyła studia wyższe w Polsce lub zagraniczne studia wyższe uznane w Polsce za równorzędne i włada językiem polskim w mowie i piśmie,
- odbyła
 - roczną praktykę w zakresie rachunkowości w państwie Unii Europejskiej oraz co najmniej 2-letnią aplikację w firmie audytorskiej zarejestrowanej w państwie UE pod kierunkiem biegłego rewidenta lub biegłego rewidenta zarejestrowanego w państwie Unii Europejskiej lub
 - 3-letnią aplikację w firmie audytorskiej zarejestrowanej w państwie Unii Europejskiej pod kierunkiem biegłego rewidenta lub biegłego rewidenta zarejestrowanego w państwie Unii Europejskiej, albo
 - uzyskała zwolnienie z praktyki i aplikacji,
- zdała 10 pisemnych egzaminów według określonego zakresu tematycznego,
- zdała egzamin dyplomowy,
- złożyła ślubowanie.

⁵⁵ Biznes.gov.p. Biegły rewident – uzyskanie uprawnień. <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/ou1350> (dostęp: 11.02.2025).

Tryb i sposób przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego dla biegłych rewidentów określony został przez Ministra Rozwoju i Finansów⁵⁶. Krajowa Rada Biegłych Rewidentów w formie uchwał podejmowanych w porozumieniu z Komisją Egzaminacyjną, zatwierdzanych przez Komisję Nadzoru Audytowego, określa natomiast m.in. harmonogram przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego, szczegółowy zakres tematyczny egzaminów i wysokość opłat za egzaminy. Polska Izba Biegłych Rewidentów prowadzi rejestr biegłych rewidentów.

We wrześniu 2024 roku Departament Efektywności Wydatków Publicznych i Rachunkowości Ministerstwa Finansów przedstawił wyniki ankiety badającej dostęp do zawodu biegłego rewidenta⁵⁷.

W ankiecie wzięło udział 2851 osób w tym kandydaci i biegli rewidenty, przedstawiciele firm audytorskich i ich klientów. Ponadto, w kwestii współpracy z Komisją Egzaminacyjną i działań ułatwiających dostęp do zawodu biegłego rewidenta, stanowisko swoje przesała 10 uczelni kształcących w dziedzinie rachunkowości i rewizji finansowej.

Oceniając proces postępowania kwalifikacyjnego badani stwierdzili, że aplikacja ma istotną rolę w przygotowaniu do wykonywania zawodu biegłego rewidenta. Natomiast jako zbyt niskie ocenili minimalne wymagania w zakresie doświadczenia zdobywanego podczas badania sprawozdań finansowych. Zgodnie z uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów w sprawie programu praktyki i aplikacji jest to m.in. udział w badaniu co najmniej dwóch sprawozdań finansowych, które powinny dotyczyć różnych jednostek lub różnych lat obrotowych oraz kompletne badanie sprawozdania finansowego pod kierunkiem biegłego rewidenta, które powinno dotyczyć innej jednostki lub innego roku obrotowego niż poprzednie. Biorące w badaniu firmy audytorskie oceniły, że obecnie obowiązujące warunki odbywania aplikacji w postępowaniu kwalifikacyjnym na biegłego rewidenta są właściwie określone i należy je utrzymać.

Biorące udział w badaniu uczelnie wyraziły zainteresowanie współpracą z Komisją Egzaminacyjną. Na 10 uczelni uwzględnionych w badaniu, 9 przedstawiło konkretne plany uruchomienia kierunku studiów umożliwiającego ich studentom zaliczenie wszystkich egzaminów z wiedzy w postępowaniu kwalifikacyjnym na biegłego rewidenta na podstawie umowy zawartej z Komisją Egzaminacyjną (brak takiej woli wyraziła jedna uczelnia). Aktualnie (styczeń 2025) takie umowy podpisało 6 uczelni (szerzej w rozdziale Kształcenie na potrzeby sektora w podrozdziale Edukacja formalna - szkolnictwo wyższe, w części "Zaangażowanie uczelni w proces uzyskiwania uprawnień biegłego rewidenta oraz doradcy podatkowego").

Wpis na listę doradców podatkowych

Kwestie warunków i zasady wykonywania doradztwa podatkowego określa Ustawa z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. 1996 Nr 102 poz. 475, z późn.zm.). Do wykonywania

⁵⁶ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 19.12.2017 r. w sprawie postępowania kwalifikacyjnego na biegłych rewidentów. (Dz.U. 2017 poz. 2396).

⁵⁷ Departament Efektywności Wydatków Publicznych i Rachunkowości (2024). Dostęp do zawodu biegłego rewidenta. Prezentacja wyników badania ankietowego. Warszawa: Ministerstwo Finansów. <https://www.gov.pl/web/finanse/wyniki-badania-ankietowego> (dostęp: 19.02.2025).

czynności z zakresu doradztwa podatkowego są uprawnieni adwokaci i radcowie prawni, biegli rewidenci oraz osoby wpisane na listę doradców zawodowych.

Na listę doradców podatkowych wpisuje się osobę fizyczną, które spełnia łącznie następujące warunki:

- ma pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z pełni praw publicznych,
- jest nieskazitelnego charakteru i swoim dotychczasowym postępowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu doradcy podatkowego,
- posiada wyższe wykształcenie,
- odbyła w Polsce sześciomiesięczną praktykę zawodową,
- złożyła z wynikiem pozytywnym egzamin na doradcę podatkowego.

Dostęp do zawodu księgowego

Dostęp do zawodu księgowego jest wolny. Decyzja za zatrudnienie pracownika na stanowisku związanym z prowadzeniem księgowości należy do kierownika jednostki, który jednocześnie ponosi odpowiedzialność za skutki pracy takiej osoby. Regulacji podlega wyłącznie usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych.

Ustawa z dnia 9.05.2014 r. o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych (Dz.U. z 2014 r., poz. 768)⁵⁸ zlikwidowała wymóg co do osób prowadzących usługową działalność w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych dotyczący posiadania certyfikatu księgowego wydawanego przez Ministra Finansów. Obecnie czynności z tego zakresu może wykonywać każda osoba, która posiada pełną zdolność do czynności prawnych i niekaralność za ściśle określony katalog przestępstw (za przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, za przestępstwo skarbowe, za czyn określony w rozdziale 9 ustawy o rachunkowości), a także posiada ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej.

Krajowe i międzynarodowe certyfikaty i systemy certyfikacji kompetencji z obszaru rachunkowości i doradztwa podatkowego

Poza opisanymi w poprzednim podrozdziale uprawnieniami, w sektorze wykorzystywane są komercyjne certyfikaty potwierdzające kompetencje zawodowe ich posiadaczy. Ich uzyskanie nie jest wymagane przepisami prawa, może jednak stanowić o przewadze konkurencyjnej przedsiębiorców oferujących usługi w sektorze. Niektóre z nich są wymagane od pracowników przez działające na rynku firmy, zwłaszcza międzynarodowe lub świadczące usługi z obszaru księgowości, audytu finansowego czy doradztwa podatkowego dla klientów zagranicznych.

⁵⁸ Ustawa z dnia 9.05.2014 r. o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych. (Dz.U. z 2014 r., poz. 768).

Certyfikacja zawodu księgowego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce w 2009 roku wprowadziło czterostopniową certyfikację zawodu księgowego⁵⁹ (od księgowego, poprzez specjalistę ds. rachunkowości i głównego księgowego, do dyplomowanego księgowego). Szczegółowo opisane, wymagane od kandydatów na poszczególne stopnie kompetencje tworzą ścieżkę rozwoju kariery osób w obszarze związanym z rachunkowością.

System uzupełniają dwa certyfikaty:

- Certyfikat eksperta usług księgowych (wprowadzony w 2013 roku) przeznaczony dla osób, które prowadzą lub zamierzają prowadzić biura rachunkowe, czyli usługowo prowadzić księgi rachunkowe przedsiębiorcom, nie będąc u nich zatrudnione,
- Certyfikat specjalisty usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych i podatkowych (wprowadzony w 2015 roku).

Zarząd Główny Stowarzyszenia Księgowych w Polsce ustala wymagania wstępne w zakresie wykształcenia i praktyki zawodowej wobec osób chcących uzyskać tytuł danego stopnia. Dla każdego z certyfikatów określony jest też zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, którymi musi wykazać się kandydat. Dodatkowo osoby posiadające nadany przez Stowarzyszenie Księgowych w Polsce tytuł: dyplomowany księgowy, certyfikowany ekspert usług księgowych oraz certyfikowany specjalista usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych i podatkowych, objęte są obowiązkiem ustawicznego doskonalenia zawodowego⁶⁰.

System certyfikacji Centrum Informacji Księgowej sp. z o. o.

Certyfikację prowadzi również Centrum Informacji Księgowej sp. z o. o. (C.I.K.)⁶¹. Do egzaminu może podejść osoba, która spełnia warunki pełnej poczytalności i niekaralności oraz ukończyła minimum 2 lata studiów na jednym z kierunków: rachunkowość, finanse, ekonomia, prawo, administracja i zarządzanie lub ukończyła szkolenia/kursy związane z rachunkowością. Zakres egzaminu w C.I.K. jest tożsamy z zakresem określonym przed deregulacją przez Ministerstwo Finansów. Osoby, które zdadzą egzamin otrzymują certyfikat i są wpisywane do dostępnej publicznie bazy osób posiadających Certyfikat Księgowy C.I.K.

C.I.K. prowadzi również certyfikację biur rachunkowych. W procesie weryfikacji sprawdzane jest m.in. posiadanie przez personel biura potwierdzonych kwalifikacji, aktualność ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, brak zaległości finansowych, nienaganność opinii, praca na licencjonowanych programach księgowych oraz doświadczenia w prowadzeniu usług księgowych lub wykonywaniu zawodu księgowego. Biura księgowe spełniające te kryteria otrzymują certyfikat C.I.K.

⁵⁹Stowarzyszenie Księgowych w Polsce. Certyfikacja. <https://skwp.pl/certyfikacja/> (dostęp: 15.02.2025).

⁶⁰ Stowarzyszenie Księgowych w Polsce. Dyplomowany księgowy. <https://skwp.pl/certyfikacja/dyplomowany-ksiegowy/> (dostęp: 13.02.2025).

⁶¹ Centrum Informacji Księgowej. Certyfikat C.I.K. <https://www.cik.org.pl/certyfikat-centrum-informacji-ksiegowej> (dostęp: 13.02.2025).

i mogą być wpisane na prowadzoną przez Centrum Informacji Księgowej, dostępną publicznie, listę Certyfikowanych Biur Rachunkowych.

Wybrane certyfikaty międzynarodowe

Certyfikat ACCA (Association of Chartered Certified Accountants)⁶² potwierdza posiadanie wiedzy z zakresu nowoczesnego zarządzania przedsiębiorstwem, audytu, rachunkowości zarządczej i finansowej, zarządzania ryzykiem, planowania strategicznego oraz prawa i podatków. Uzyskanie certyfikatu wymaga zdania łącznie 13 egzaminów na 3 poziomach zaawansowania. Nie ma możliwości zdawania egzaminu w języku polskim, istnieje jednak możliwość zaliczenia części spośród egzaminów, w trakcie studiów, w przypadku, gdy program studiów uwzględnia wymogi uzgodnione z ACCA, a kierunek studiów jest akredytowany przez organizację.

Posiadacze certyfikatu zobowiązani są do przestrzegania Kodeksu etyki zawodowej oraz wymogów w zakresie stałego podnoszenia kwalifikacji.

Chartered Institute of Management Accountants (CIMA)⁶³ będący częścią Association of International Certified Professional Accountants AICPA (Międzynarodowego Stowarzyszenia Dyplomowanych Specjalistów ds. Rachunkowości) oferuje certyfikat z zakresu rachunkowości zarządczej (Certificate in Business Accounting - Cert BA, CBA), przeznaczony dla osób, które dotychczas w niewielkim stopniu lub w ogóle nie miały do czynienia z finansami. Ponadto oferuje uznawaną na całym świecie kwalifikację profesjonalną CGMA (Chartered Global Management Accounting), potwierdzającą zestaw kompetencji z zakresu rachunkowości zarządczej.

Certyfikat CFA (Chartered Financial Analyst Institute)⁶⁴ wydawany jest przez amerykańską organizację pozarządową zrzeszającą profesjonalistów w zakresie finansów. Certyfikat CFA potwierdza posiadanie kompetencji z zakresu zarządzania inwestycjami oraz przestrzeganie norm etycznych ustanowionych przez organizację. Zakres egzaminów uwzględnia m.in. takie obszary tematyczne jak: standardy w obszarze etyki i profesjonalizm w zawodzie finansisty, metody ilościowe, ekonomię, raportowanie i analizę finansową, finanse korporacyjne, inwestycje kapitałowe, instrumenty pochodne, inwestycje alternatywne i zarządzanie portfelem. Osoba ubiegająca się o uzyskanie certyfikatu musi posiadać licencjat (studia I stopnia bądź odpowiednik tych studiów) albo

⁶² ACCA Polska. <https://www.accapolska.pl/> (dostęp: 13.02.2025); Ministerstwo Finansów. Certyfikat Association of Chartered Certified Accountants (ACCA). <https://www.gov.pl/web/finanse/certyfikat-association-of-chartered-certified-accountants-acca> (dostęp: 13.02.2025).

⁶³ AICPA® & CIMA. Czym jest AICPA & CIMA? <https://www.aicpa-cima.com/resources/landing/polska> (dostęp: 13.02.2025); AICPA® & CIMA. The Certificate in Business Accounting. <https://myfuture.cimaglobal.com/the-cima-certificate-in-business-accounting/> (dostęp: 15.02.2025); AICPA® & CIMA.. Zdobądź międzynarodową kwalifikację uznawaną na rynku pracy – aplikuj do Programu CIMA na Uczelni! <https://cimauczelnie.pl/pl/aktualnosci/kariera/zdobadz-miedzynarodowa-kwalifikacje-uznawana-na-rynku-pracy-aplikuj-do-programu-cima-na-uczelni> (dostęp: 15.02.2025).

⁶⁴ CFA Institute. CFA® Program. <https://www.cfainstitute.org/programs/cfa-program> (dostęp: 15.02.2025); Ministerstwo Finansów. Certyfikat Chartered Financial Analyst (CFA) – Certyfikowany Analityk Finansowy. <https://www.gov.pl/web/finanse/certyfikat-chartered-financial-analyst-cfa--certyfikowany-analytyk-finansowy> (dostęp: 15.02.2025).

być na ostatnim roku studiów licencjackich lub w innym przypadku posiadać 4 000 godzin doświadczenia zawodowego. Dodatkowo, do posługiwania się certyfikatem CFA, wymagane jest posiadanie co najmniej 4 000 godzin doświadczenia zawodowego, uzyskanego w ciągu 3 lat, z zakresu podejmowania decyzji inwestycyjnych lub związanego z wytwarzaniem produktów inwestycyjnych oraz przedstawienie referencji.

Kwalifikacje w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji

Zintegrowany System Kwalifikacji integruje kwalifikacje nadawane w Polsce w ramach różnych systemów. W dostępnej publicznie bazie, Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji, znajdują się m.in. kwalifikacje uregulowane, wolnorynkowe, sektorowe oraz nadawane w ramach edukacji formalnej. Podstawowym dokumentem regulującym kwestie związane m.in. ze standardem opisu kwalifikacji, zasadami włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz obowiązkami zaangażowanych podmiotów jest Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. 2020.226) (Ustawa o ZSK).

Zgodnie z Ustawą o ZSK, kwalifikacja to “zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący”.

Kwalifikacje uregulowane

Kwalifikacja uregulowana jest to kwalifikacja ustanowiona odrębnymi przepisami, której nadawanie odbywa się na zasadach określonych w tych przepisach, z wyłączeniem kwalifikacji nadawanych w systemie oświaty oraz systemie szkolnictwa wyższego i nauki. Kwalifikacja taka może zostać włączona do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji przez ministra właściwego, o ile spełnia warunki określone w Ustawie o ZSK.

Na koniec stycznia 2025 roku do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji nie włączono żadnej kwalifikacji uregulowanej z obszaru działania sektora Rachunkowość i Podatki. Obowiązujące przepisy regulują dostęp do wykonywania zadań z zakresu doradztwa podatkowego oraz rewizji finansowej (opisane w poprzednim podrozdziale). Mogłyby one ewentualnie stanowić podstawę do wprowadzenia do ZSK kwalifikacji uregulowanych. Niezbędne byłoby w tym celu dokonanie analizy obowiązujących regulacji, poznanie opinii interesariuszy, a następnie ocena potencjalnych kosztów oraz korzyści z wdrożenia takiego rozwiązania.

Kwalifikacje wolnorynkowe i kwalifikacje sektorowe

Kwalifikacje wolnorynkowe to kwalifikacje nieuregulowane odrębnymi przepisami, odpowiadające na potrzeby społeczne lub potrzeby rynku pracy, nadawane przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą, którym zostało nadane uprawnienie do certyfikowania danej kwalifikacji wolnorynkowej.

Kwalifikacje sektorowe to kwalifikacje o charakterze zawodowym nieuregulowane odrębnymi przepisami, odpowiadające na potrzeby danej branży lub sektora i uwzględniające ich specyfikę, nadawane przez podmioty prowadzące działalność statutową w obszarze danej branży lub sektora, którym zostało nadane uprawnienie do certyfikowania danej kwalifikacji sektorowej

Kwalifikacje wolnorynkowe lub sektorowe włączane są do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji jako odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby społeczne lub potrzeby rynku pracy. Po włączeniu danej kwalifikacji do ZSK przez ministra właściwego, każdy podmiot, który spełnia wymagania zawarte w opisie kwalifikacji ma możliwość zawnioskowania o nadanie statusu Instytucji Certyfikującej i otrzymania możliwości prowadzenia certyfikacji dla danej kwalifikacji.

Aktualnie w ZSK nie ma kwalifikacji sektorowych w obszarze sektora Rachunkowość i Podatki. Natomiast w związku z decyzją o utworzeniu Branżowego Centrum Umiejętności w dziedzinie Ekonomia i rachunkowość, można spodziewać się, że do ZSK zostanie zgłoszona co najmniej jedna kwalifikacja sektorowa z tego obszaru, jako obowiązkowy element funkcjonowania BCU.

Na koniec stycznia 2025 roku do ZSK włączono 5 kwalifikacji wolnorynkowych z obszaru sektora Rachunkowość i Podatki. Dla 4 z nich rolę ministra właściwego pełni Minister Finansów, z wyjątkiem kwalifikacji "Zarządzanie obsługą spraw kadrowych", dla której ministrem właściwym jest Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Każda z wymienionych kwalifikacji ma status kwalifikacji funkcjonującej, co oznacza, że została do niej przypisana co najmniej jedna Instytucja Certyfikująca, a osoby zainteresowane uzyskaniem certyfikatu mają możliwość podejścia do certyfikacji. Ze szczegółowymi informacjami na temat poszczególnych kwalifikacji, w tym m.in. opisem efektów uczenia się czy warunkami przystąpienia do walidacji oraz danymi teleadresowymi przypisanych do nich Instytucji Certyfikujących można zapoznać się za pośrednictwem Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji⁶⁵.

Trzy z włączonych do ZSK kwalifikacji z obszaru sektora dotyczą kompetencji związanych z prowadzeniem procesów księgowych i odnoszą się do wiedzy i umiejętności na różnych poziomach - od kwalifikacji "Wspomaganie obsługi procesów księgowych", do której przypisano poziom 3 Polskiej Ramy Kwalifikacji, poprzez "Obsługę procesów księgowych" (4 PRK) do "Zarządzania procesami księgowymi" (6 PRK). Pozostałe dwie kwalifikacje dotyczą kompetencji związanych z obsługą kadrowo-płacową.

Zestawienie kwalifikacji wolnorynkowych z obszaru sektora Rachunkowość i Podatki włączonych do ZSK zawiera tabela 5.

⁶⁵ Zintegrowany System Kwalifikacji. Kwalifikacje dostępne w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK). <https://kwalifikacje.gov.pl/k> (dostęp: 16.02.2025).

Tabela 5 Kwalifikacje rynkowe z obszaru sektora włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji

Nazwa kwalifikacji	Data włączenia do ZSK	Poziom PRK	Status w ZSK / Data rozpoczęcia funkcjonowania kwalifikacji w ZSK	Instytucje Certyfikujące	Liczba wydanych certyfikatów
Wspomaganie obsługi procesów księgowych	16.03.2020	3	włączona funkcjonująca 2021-09-27	Stowarzyszenie Księgowych w Polsce Ośrodek Kształcenia i Promowania Kadr "THETA" Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce ICVC Certyfikacja Sp. z o.o.	383
Obsługa procesów księgowych	13.03.2020	4	włączona funkcjonująca 2021-09-27	Stowarzyszenie Księgowych w Polsce Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce Ośrodek Kształcenia i Promowania Kadr "THETA" ICVC Certyfikacja Sp. z o.o.	35
Zarządzanie procesami księgowymi	16.03.2020	6	włączona funkcjonująca 2021-09-27	Stowarzyszenie Księgowych w Polsce Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce C.I.K. Sp. z o.o. ICVC Certyfikacja Sp. z o.o.	0
Zarządzanie obsługą spraw kadrowych	19.12.2018	5	włączona funkcjonująca 2019-10-09	Stowarzyszenie Księgowych w Polsce Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce ICVC Certyfikacja Sp. z o.o.	17

Zarządzanie procesami płacowymi	16.03.2020	6	włączona funkcjonująca 2021-09-27	Stowarzyszenie Księgowych w Polsce Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce	0
---------------------------------	------------	---	--------------------------------------	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji oraz danych Instytutu Badań Edukacyjnych pozyskanych w trybie dostępu do informacji publicznej (stan na 04.02.2025).

Największym zainteresowaniem cieszy się kwalifikacja „Wspomaganie obsługi procesów księgowych”, dla której, od momentu rozpoczęcia jej funkcjonowania w ZSK, zostały wydane 383 certyfikaty. Dla kolejnej kwalifikacji, „Obsługa procesów księgowych”, wydano jedynie 35 certyfikatów, natomiast w ramach kwalifikacji „Zarządzanie procesami księgowymi” nikt nie uzyskał certyfikatu. Liczba wydanych certyfikatów dla powyższych trzech kwalifikacji wskazuje na największą popularność kwalifikacji, której przypisano najniższy poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji, tzn. odnoszącej się do zadań zawodowych najprostszych, o najmniejszej złożoności. Może to wynikać z większego zapotrzebowania na kwalifikację przeznaczoną dla osób rozpoczynających swoją ścieżkę zawodową w księgowości. Uzyskanie certyfikatu może pozwolić wykazać się przed potencjalnym pracodawcą dokumentem potwierdzającym przygotowanie do wykonywania podstawowych zadań w tym obszarze. Możliwe też, że w odniesieniu do bardziej złożonych zadań zawodowych, certyfikat ZSK nie jest na tyle przydatnym dokumentem, żeby stanowiło to zachętę do przejścia przez proces walidacji.

Jeśli chodzi o kwalifikacje dotyczące zadań związanych ze sprawami kadrowo-płacowymi, zainteresowanie nimi jest niewielkie. Dla kwalifikacji „Zarządzanie obsługą spraw kadrowych” wydano 17 certyfikatów, a dla kwalifikacji „Zarządzanie procesami płacowymi” ani jednego.

Z uwagi na stosunkowo długi okres funkcjonowania wszystkich kwalifikacji z obszaru sektora w ZSK (kwalifikacje uzyskały status kwalifikacji funkcjonującej w 2019 i 2021 roku), zasadne jest przeprowadzenie ich analizy. Powinna ona objąć zarówno zbadanie potrzeb osób potencjalnie zainteresowanych uzyskaniem certyfikatów oraz potrzeb pracodawców oraz adekwatności opisu kwalifikacji do aktualnych wymagań rynku pracy.

Wykorzystanie rozwiązań Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, w postaci kwalifikacji wolnorynkowych i sektorowych, ma sprzyjać zapewnieniu jakości usług świadczonych w sektorze. Przed deregulacją zawodu księgowego, rolę tę pełniły przepisy, na podstawie których do wykonywania zadań zawodowych w obszarze rachunkowości wymagane były specjalne uprawnienia. Aktualnie przepisy prawa pozostawiają wolny dostęp do zawodu księgowego. Kwestia ta jest podnoszona przez niektórych przedstawicieli sektora i ekspertów, którzy wskazują na potrzebę uregulowania lub profesjonalizacji zawodu księgowego. Przeprowadzone przez Ministerstwo Finansów w 2022 prekonsultacje na temat rozwoju zawodu księgowego⁶⁶ nie potwierdziły jednak jednoznacznej potrzeby wprowadzenia zmian w przepisach prawa. W swoim komunikacie

⁶⁶ Ministerstwo Finansów. Podsumowujemy prekonsultacje dotyczące kierunków rozwoju zawodu księgowego. <https://www.gov.pl/web/finanse/podsumowujemy-prekonsultacje-dotyczace-kierunkow-rozwoju-zawodu-ksiegowego> (dostęp: 16.02.2025).

podsumowującym prekonsultacje Ministerstwo Finansów poinformowało, że nie planuje prac legislacyjnych w zakresie regulacji zawodu księgowego, zadeklarowało jednak działania na rzecz rozpowszechniania informacji o możliwościach zdobywania kwalifikacji wolnorynkowych z zakresu rachunkowości, jakie daje ZSK.

Kwalifikacje nadawane w ramach edukacji formalnej

W Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji są ponadto uwzględnione kwalifikacje nadawane w ramach edukacji formalnej (kwalifikacje nadawane w ramach szkolnictwa branżowego, kwalifikacje nadawane w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki - studia pierwszego i drugiego stopnia, studia podyplomowe). Szczegóły dotyczące kształcenia formalnego na potrzeby sektora opisano w kolejnym rozdziale.

KSZTAŁCENIE NA POTRZEBY SEKTORA

Edukacja formalna - szkolnictwo wyższe

Studia wyższe przygotowujące do pracy w sektorze rachunkowość i podatki obejmują zróżnicowane spektrum kierunków i specjalności. Są to zarówno studia oferujące kształcenie w szeroko rozumianej dyscyplinie ekonomia, jak też w szeregu kierunków, wprost nawiązujących do sektora, takich jak: finanse i rachunkowość, rachunkowość i analityka ekonomiczna, doradztwo podatkowe itp.

Studia kierunkowe z zakresu rachunkowości i podatków

Kierunkami studiów oferującymi przygotowanie do pracy w sektorze rachunkowość i podatki, dotyczącymi bezpośrednio zagadnień związanych z rachunkowością i podatkami są między innymi kierunki takie jak:

- Finanse i rachunkowość,
- Rachunkowość i analityka ekonomiczna,
- Doradztwo podatkowe,
- Podatki i doradztwo podatkowe,
- Prawo podatkowe i rachunkowości.

Kierunki i specjalności studiów kształcące na potrzeby sektora rachunkowość i podatki prowadzone są między innymi na pięciu państwowych uczelniach ekonomicznych. Są to:

- Szkoła Główna Handlowa,
- Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie,
- Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach,
- Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu,
- Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.

Ponadto, kierunki i specjalności studiów kształcące na potrzeby sektora rachunkowość i podatki są prowadzone na większości polskich uniwersytetów publicznych, jak i w różnego rodzaju państwowych wyższych szkołach zawodowych, np. w Akademii Nauk Stosowanych w Nowych Targu (kierunki: finanse i rachunkowość, rachunkowość i analityka ekonomiczna) oraz na uczelniach niepublicznych.

W rankingu magazynu „Perspektywy”, przygotowywanym co roku dla kandydatów na studia i pracodawców, pod kątem jakości kształcenia zarówno w aspekcie całej uczelni, jak i poszczególnych kierunków, kierunek finanse i rachunkowość został uznany za równie dobrze prowadzony na uczelni publicznej (Uniwersytet Warszawski), jak i niepublicznej (Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie) – każda z nich zajęła ex aequo drugie miejsce, po Szkole Głównej Handlowej⁶⁷.

⁶⁷ Perspektywy. (2024). Ranking Kierunków Studiów Perspektywy 2024. Finanse i rachunkowość 2024. <https://2024.ranking.perspektywy.pl/ranking/ranking-kierunkow-studiow/kierunki-ekonomiczne/finanse-i-rachunkowosc> (dostęp: 15.02.2025).

W roku 2024, wg rankingu magazynu „Perspektywy”, na 23 najlepsze uczelnie do studiowania kierunku finanse i rachunkowość 4 były niepubliczne, 19 publicznych⁶⁸.

W rankingu 10 najpopularniejszych kierunków (ogólna liczba kandydatów), który rok do roku tworzy Ministerstwo Edukacji Narodowej, w roku akademickim 2023/2024 na potrzeby sektora kształcą dwa: ekonomia (18 026) oraz finanse i rachunkowość (13 251), zajmując odpowiednio 6 oraz 7 miejsce⁶⁹. W rankingu w roku akademickim 2024/2025 ekonomię wybrało 17 200 kandydatów, a finanse i rachunkowość 13 494 kandydatów, co dało tym kierunkom 7 oraz 9 miejsce w rankingu⁷⁰.

O ile stosunkowo łatwo, na podstawie raportów MEN, ocenić, ilu kandydatów aplikowało na dany kierunek, o tyle dane, ilu dokładnie absolwentów ekonomii oraz finansów i rachunkowości ukończyło studia wyższe (I lub II stopnia albo jednolite magisterskie) w Polsce w danym roku nie są dostępne.

Główny Urząd Statystyczny w swoich opracowaniach podaje absolwentów według grup kierunków kształcenia i to jedynie na podstawie danych, jakie otrzyma od uczelni (a nie wszystkie takie dane wysyłają). Zgodnie z tą klasyfikacją, w roku akademickim 2023/2024 absolwenci kierunków, którzy mogliby podjąć pracę w sektorze, zaliczali się do grupy: nauki społeczne (w tym ekonomia), dziennikarstwo i informacja i było ich 32 535.

Można także założyć, że pracę w sektorze rachunkowości i podatków może podjąć część absolwentów grup kierunków: Biznes, administracja i prawo (71 080 absolwentów w roku akademickim 2023/2024) oraz Nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka (10 729 absolwentów w roku akademickim 2023/2024)⁷¹.

Zaangażowanie uczelni w proces uzyskiwania uprawnień biegłego rewidenta oraz doradcy podatkowego

Przepisy Ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym dopuszczają możliwość zawarcia przez Komisję Egzaminacyjną umowy z uczelniami, dzięki której kandydaci na biegłych rewidentów, którzy ukończyli taką uczelnię mogą być zwolnieni ze wszystkich 10 egzaminów z wiedzy w postępowaniu kwalifikacyjnym na biegłego rewidenta. Umowy takie zawierane mogą być z uczelniami posiadającymi uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse lub w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, a program studiów na danym kierunku, poziomie i profilu określa efekty

⁶⁸ Ibidem.

⁶⁹ Ministerstwo Edukacji Narodowej. Wyniki rekrutacji na studia na rok akademicki 2023/2024 w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Edukacji i Nauki.

<https://www.gov.pl/web/edukacja/wyniki-rekrutacji-na-studia-na-rok-akademicki-20232024-w-uczelniach-nadzorowanych-przez-ministra-edukacji-i-nauki> (dostęp: 15.02.2025).

⁷⁰ Ministerstwo Edukacji Narodowej. Informacja o wynikach rekrutacji na studia na rok akademicki 2024/2025 w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Nauki.

<https://www.gov.pl/web/nauka/informacja-o-wynikach-rekrutacji-na-studia-na-rok-akademicki-20242025-w-uczelniach-nadzorowanych-przez-ministra-nauki> (dostęp: 15.02.2025).

⁷¹ GUS. (2024). Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2023/2024. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/szkolnictwo-wyzsze-w-roku-akademickim-20232024,8,10.html> (dostęp: 15.02.2025).

uczenia się w kategorii wiedzy w zakresie zgodnym z zakresem egzaminów w postępowaniu kwalifikacyjnym. Aktualnie umowy takie podpisane są z⁷²:

- Szkołą Główną Handlową w Warszawie,
- Uniwersytetem Szczecińskim,
- Uniwersytetem Łódzkim,
- Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach,
- Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie,
- Uniwersytetem Ekonomicznym we Wrocławiu.

Ustawa o doradztwie podatkowym stanowi, że Komisja Egzaminacyjna może zawierać umowy z uczelniami, które na wybranych kierunkach realizują program kształcenia obejmujący zakres wiedzy i umiejętności wymaganych w części pisemnej egzaminu na doradcę podatkowego. Absolwenci uczelni, które zawarły takie umowy⁷³ z Komisją Egzaminacyjną, zwolnieni są z części pisemnej egzaminu i aby zdobyć uprawnienia doradcy podatkowego, muszą zdać tylko część ustną egzaminu. Umowy takie mogą być zawierane z uczelniami posiadającymi uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w zakresie nauk ekonomicznych lub nauk prawnych i określają realizowany przez uczelnię program studiów obejmujący zakres wiedzy i umiejętności wymaganych w części pisemnej egzaminu na doradcę podatkowego. Aktualnie umowy takie podpisane są z:

- Akademią Leona Koźmińskiego w Warszawie,
- Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II,
- Szkołą Główną Handlową w Warszawie,
- Uniwersytetem Gdańskim,
- Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie,
- Uniwersytetem Ekonomicznym we Wrocławiu,
- Uniwersytetem im. Mikołaja Kopernika w Toruniu,
- Uniwersytetem Szczecińskim,
- Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie,
- Uniwersytetem Warszawskim,
- Uniwersytetem w Białymstoku,
- Uniwersytetem Wrocławskim.

Edukacja formalna - szkolnictwo branżowe

Edukacja formalna branżowa, na poziomie szkół średnich, realizowana jest zgodnie z:

- Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz. 59),
- Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2019 poz. 316) oraz

⁷² Polska Izba Biegłych rewidentów. Informacje dla kandydatów na biegłych rewidentów.

<https://www.pibr.org.pl/pl/informacje-dla-kandydatow#umowy-z-uczelniami> (dostęp: 15.02.2025).

⁷³ Ministerstwo Finansów. Umowy z uczelniami. <https://www.gov.pl/web/finanse/umowy-z-uczelniami> (dostęp: 15.02.2025).

- Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2019 poz. 991).

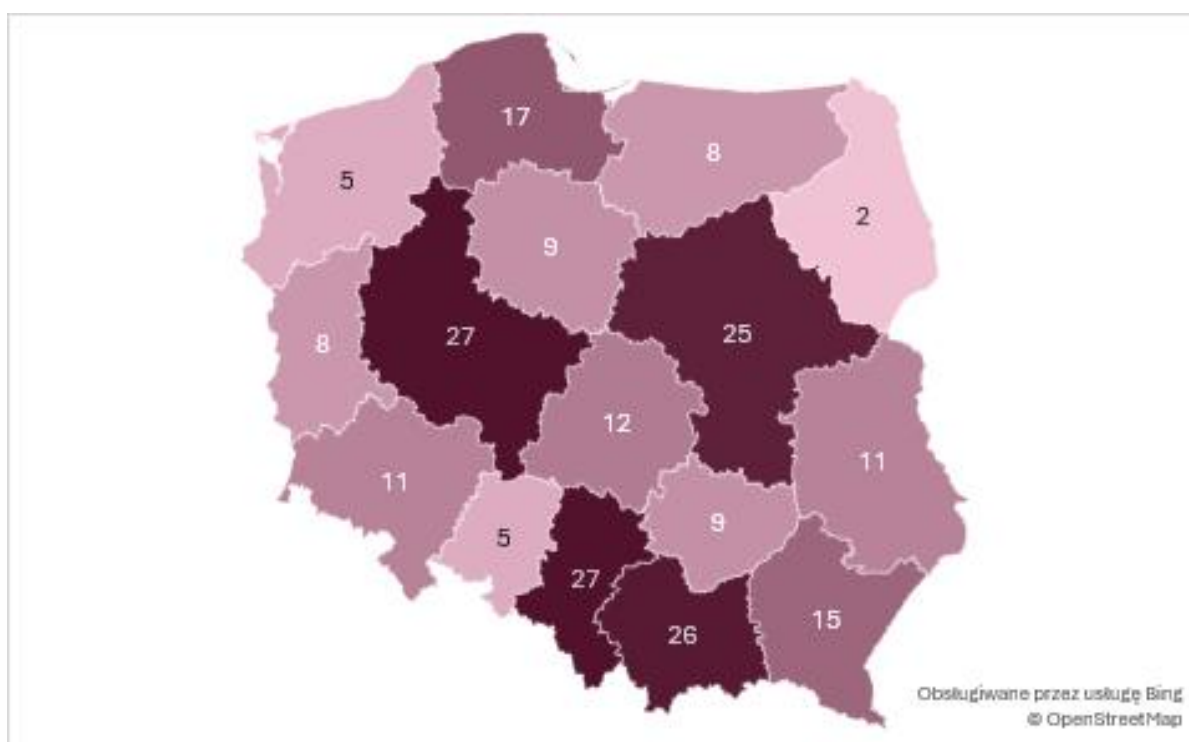
Na potrzeby sektora Rachunkowość i Podatki kształcenie odbywa się w następujących zawodach:

- technik rachunkowości,
- technik ekonomista.

Kształcenie w tych zawodach realizowane jest w 5-letnich technikach.

Na podstawie danych Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE)⁷⁴, w Polsce w roku szkolnym 2023/2024 kształcenie w zawodzie technik rachunkowości realizowane było w 217 placówkach. Najwięcej z nich zlokalizowanych jest w województwie wielkopolskim, śląskim, małopolskim i mazowieckim.

Rysunek 16 Szkoły kształcące w zawodzie Technik rachunkowości

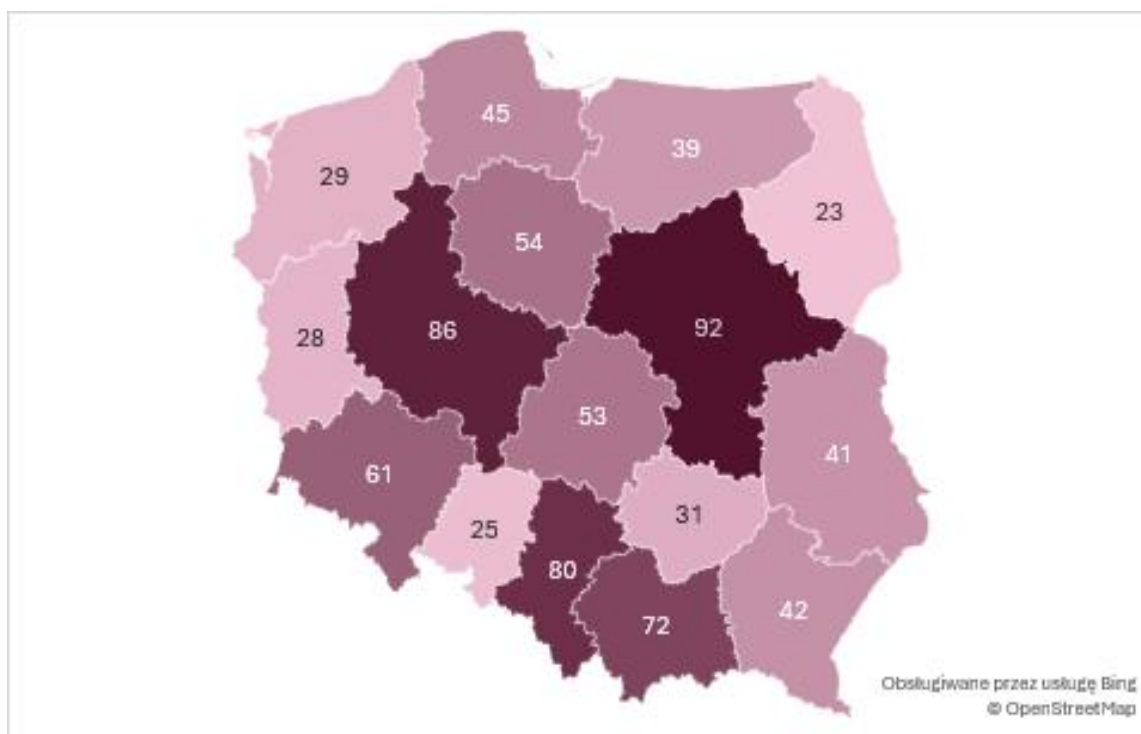

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych FRSE.

⁷⁴ FRSE. (2024). Załącznik XIII: Wykaz szkół prowadzących kształcenie zawodowe w poszczególnych zawodach w roku szkolnym 2023-2024 do Regulaminu Konkursu „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania 120 branżowych centrów umiejętności (BCU), realizujących koncepcję centrów doskonałości zawodowej (CoVEs)= - konkurs uzupełniający (II edycja), <https://www.frse.org.pl/kpo-bcu-wnioskowanie-nabór-uzupełniający-2-edycja>

Kształcenie w zawodzie Technik ekonomista w roku szkolnym 2023/2024 realizowane było w 801 placówkach.

Rysunek 17 Szkoły kształcące w zawodzie Technik ekonomista

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych FRSE.

Powyższe zawody są, na mocy Ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, ujęte w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji i stanowią kwalifikacje pełne, tj. kwalifikacje, które są nadawane wyłącznie w ramach systemu oświaty lub szkolnictwa wyższego po ukończeniu określonego etapu kształcenia. Dyplomy zawodowe w powyższych zawodach mogą otrzymać osoby, które ukończyły odpowiedni etap kształcenia (posiadają wykształcenie średnie lub średnie branżowe) oraz posiadają certyfikat odpowiednich kwalifikacji częściowych. W obu wymienionych wyżej zawodach wyodrębniono po dwie kwalifikacje częściowe, przy czym zawody te mają jedną kwalifikację częściową wspólną (EKA.05 - Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych).

W ramach zawodu Technik rachunkowości wyodrębniono następujące kwalifikacje częściowe:

- **EKA.05.** Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych,
- **EKA.07.** Prowadzenie rachunkowości.

W ramach zawodu Technik ekonomista wyodrębniono następujące kwalifikacje częściowe:

- **EKA.04.** Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej
- **EKA.05.** Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych,

W tabeli 6 zawarto opis zadań zawodowych, do wykonywania których przygotowany jest posiadacz poszczególnych kwalifikacji.

Tabela 6 Opis zadań zawodowych wskazanych dla kwalifikacji cząstkowych EKA.04, EKA.05, EKA.07

Kwalifikacja	Opis zadań zawodowych
EKA.04. Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej	a) stosowania przepisów prawa w prowadzeniu działalności, b) prowadzenia dokumentacji biurowej i magazynowej, c) prowadzenia dokumentacji procesu sprzedaży, d) gospodarowania rzeczowymi składnikami majątku, e) sporządzania biznesplanu;
EKA.05. Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych:	a) prowadzenia rekrutacji i selekcjonowania kandydatów do pracy, b) sporządzania dokumentacji kadrowej, c) prowadzenia spraw związanych ze świadczeniami socjalnymi, d) rozliczania wynagrodzeń i składek pobieranych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, e) prowadzenia analizy zatrudnienia i wynagrodzeń, f) prowadzenia ewidencji podatkowych i rozliczeń podatkowych, g) prowadzenia rozliczeń finansowych z kontrahentami i podmiotami rynku finansowego;
EKA.07. Prowadzenie rachunkowości	a) organizowania rachunkowości jednostek organizacyjnych, b) ewidencjonowania operacji gospodarczych, c) przeprowadzania inwentaryzacji i rozliczania jej wyników, d) wyceniania składników aktywów i pasywów, e) ustalania wyniku finansowego, f) sporządzania jednostkowych sprawozdań finansowych, g) prowadzenia analizy finansowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego.

Spośród ww. kwalifikacji cząstkowych, najwięcej osób przystępuje do egzaminów zawodowych w kwalifikacji EKA.04 - Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej. W oparciu o dane Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (dalej CKE) w tabelach 7-9 przedstawiono dane dotyczące liczby osób przystępujących w sesjach letnich do egzaminu zawodowego oraz zdawalności egzaminów w poszczególnych kwalifikacjach⁷⁵.

Tabela 7 Liczba osób przystępujących w sesjach letnich do egzaminu zawodowego w kwalifikacji EKA.04

	Liczba osób przystępujących do egzaminu			Zdawalność		
	część pisemna	część praktyczna	cały egzamin	część pisemna	część praktyczna	cały egzamin
2024	6820	6866	6745	96,86%	94,00%	92,97%
2023	6705	6789	6582	94,29%%	93,42%	91,17%
2022	9860	10011	9737	94,95%	90,07%	88,92%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE.

Tabela 8 Liczba osób przystępujących w sesjach letnich do egzaminu zawodowego w kwalifikacji EKA.04

	Liczba osób przystępujących do egzaminu			Zdawalność		
	część pisemna	część praktyczna	cały egzamin	część pisemna	część praktyczna	cały egzamin
2024	3249	3416	3090	94,43%	83,37%	87,06%
2023	3321	3308	3062	93,22%	91,63%	91,41%
2022	2073	2116	2027	93,78%	83,70%	83,47%

⁷⁵ Centralna Komisja Egzaminacyjna. Egzamin Zawodowy. <https://cke.gov.pl/wyniki-egzaminow/egzamin-zawodowy-2/> (dostęp: 17.02.2025).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE.

Tabela 9 Liczba osób przystępujących w sesjach letnich do egzaminu zawodowego w kwalifikacji EKA.04

	Liczba osób przystępujących do egzaminu			Zdawalność		
	część pisemna	część praktyczna	cały egzamin	część pisemna	część praktyczna	cały egzamin
2024	714	744	683	93,72%	84,27%	86,24%
2023	632	671	611	94,62%	80,63%	82,65%
2022	327	322	308	95,41%	85,40%	86,36%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE.

Branżowe Centra Umiejętności

Podmiotem świadczącym usługi edukacyjno-szkoleniowe na rzecz sektora będzie zaplanowane do otwarcia w 2025 roku Branżowe Centrum Umiejętności w branży ekonomiczno-administracyjnej, specjalizujące się w dziedzinie Ekonomia i rachunkowość. Powstanie ono w Strzelcach Opolskich, przy Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego⁷⁶.

Branżowe Centra Umiejętności to jednostki edukacyjne, będące częścią systemu oświaty, z których każda prowadzi działalność w zakresie określonej dziedziny. Tworzenie BCU jest finansowane ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności w ramach konkursów organizowanych przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji⁷⁷. Planuje się utworzenie w Polsce 120 takich jednostek. Mają one być zaawansowanymi technologicznie ośrodkami kształcenia, szkolenia i egzaminowania w danej branży.

Branżowe Centra Umiejętności to przedsięwzięcia, które muszą być realizowane w partnerstwie, uwzględniającym organ prowadzący szkołę realizującą kształcenie zawodowe lub prowadzący centrum kształcenia zawodowego oraz podmiot branżowy o ogólnopolskim zasięgu działania. BCU w Strzelcach Opolskich powstanie przy współudziale Powiatu Strzeleckiego, Polskiego Towarzystwa

⁷⁶ Strzelec Opolski. Branżowe Centrum Umiejętności powstanie w Strzelcach Opolskich.

<https://www.strzelce360.pl/arttykul/9668,branzowe-centrum-umiejtnosci-powstanie-w-strzelcach-opolskich> (dostęp: 17.02.2025).

⁷⁷ FRSE. Krajowy Plan Odbudowy – Branżowe Centra Umiejętności. <https://www.frse.org.pl/kpo-bcu> (dostęp: 17.02.2025).

Ekonomicznego oddział w Opolu i Akademii Nauk Stosowanych Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu.

Oferta edukacyjno-szkoleniowa BCU obejmować będzie:

- branżowe szkolenia zawodowe (dla uczniów, studentów oraz osób dorosłych),
- turnusy dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników,
- inne kursy umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub zmianę kwalifikacji zawodowych,
- kursy przygotowujące do nabywania adekwatnych do potrzeb branży kwalifikacji sektorowych,
- szkolenia branżowe dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczycieli praktycznej nauki zawodu.

W ramach działalności BCU zostanie ponadto przygotowany opis kwalifikacji sektorowej, do uzyskania której będzie przygotowywał oferowany przez BCU kurs, w wymiarze co najmniej 120 godzin. Po włączeniu kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, zainteresowane osoby będą mogły w ramach BCU przystąpić do walidacji i po jej pozytywnym wyniku uzyskać certyfikat. Więcej o kwalifikacjach w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji w rozdziale Uprawnienia i kwalifikacje.

Edukacja pozaformalna - kursy i szkolenia

Ważną rolę w sektorze pełni edukacja pozaformalna. Z uwagi na uregulowanie zawodu biegłego rewidenta oraz doradcy podatkowego, oferowane szkolenia uwzględniają przygotowanie kandydatów do postępowania kwalifikacyjnego, a następnie obowiązek stałego doskonalenia zawodowego. Ponadto w sektorze dostępna jest szeroka oferta szkoleń dotyczących różnych zagadnień związanych z wykonywanymi zadaniami zawodowymi. Obejmuje ona szkolenia i kursy w różnych formach: stacjonarnej, online i hybrydowej oraz szkolenia pełnopłatne lub dofinansowywane ze środków publicznych, np. za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych lub realizowane na zlecenie publicznych służb zatrudnienia przez instytucje wpisane do Rejestru Instytucji Szkoleniowych. Oferowane są również kursy i szkolenia, mające na celu przygotowanie uczestników do uzyskania któregoś z nieobowiązkowych, dostępnych na rynku certyfikatów z obszaru rachunkowości i finansów.

Kursy przygotowujące do egzaminów w postępowaniu kwalifikacyjnym na biegłych rewidentów

Tematyka kursów dostosowana jest do określonego przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów zakresu tematycznego egzaminów w postępowaniu kwalifikacyjnym na biegłych rewidentów. Kolejność realizacji poszczególnych segmentów kursu dostosowana jest do terminarza sesji egzaminacyjnych. Kursy obejmują zagadnienia z zakresu:

- teorii i zasad rachunkowości
- zasad sporządzania sprawozdań finansowych, w tym skonsolidowanych sprawozdań finansowych
- międzynarodowych standardów rachunkowości
- analizy finansowej

- rachunku kosztów i rachunkowości zarządczej
- zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej
- rewizji finansowej
- krajowych standardów wykonywania zawodu
- etyki zawodowej i niezależności biegłego rewidenta
- wymogów prawnych dotyczących badania sprawozdań finansowych oraz biegłych rewidentów i firm audytorskich.

Obligatoryjne doskonalenie zawodowe biegłych rewidentów

Biegli rewidenci obowiązani są stale podnosić kwalifikacje zawodowe, w tym przez odbywanie obligatoryjnego doskonalenia zawodowego w każdym roku kalendarzowym⁷⁸. Obligatoryjne doskonalenie zawodowe polega na odbyciu szkolenia w formie stacjonarnej lub e-learningu. Szkolenie ma podnieść wiedzę lub umiejętności związane z wykonywaniem zawodu biegłego rewidenta, w szczególności z zakresu rachunkowości i badania sprawozdań finansowych. Część obligatoryjnego doskonalenia zawodowego biegły rewident może odbyć w ramach samokształcenia zawodowego. Krajowa Rada Biegłych Rewidentów określiła minimalną liczbę godzin obligatoryjnego doskonalenia zawodowego biegłych rewidentów⁷⁹ oraz okres rozliczeniowy tego doskonalenia, obejmujący 3 kolejno następujące po sobie lata kalendarzowe. Obecnie trwający 3-letni okres rozliczeniowy rozpoczął się 1 stycznia 2024 r., a zakończy się 31 grudnia 2026 r. Liczba godzin obowiązująca, w danym 3-letnim okresie rozliczeniowym wynosi 120 godzin lekcyjnych.

Obligatoryjne szkolenia dla biegłych rewidentów może przeprowadzać Polska Izba Biegłych Rewidentów oraz jednostki uprawnione, wpisane do wykazu prowadzonego przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów⁸⁰. Jednostki te są zobowiązane do opracowania programowych i organizacyjno-technicznych założeń obligatoryjnego doskonalenia zawodowego, przedstawienia wykazu dostępnych publikacji oraz opisu opracowań własnych, które zamierzają wykorzystać na potrzeby przeprowadzania obligatoryjnego doskonalenia zawodowego oraz przedstawienia informacji o możliwościach organizacyjno-technicznych, w szczególności o warunkach lokalowych, wyposażeniu w pomoce dydaktyczne oraz sprzęt.

Krajowa Rada Biegłych Rewidentów określa również tematykę obligatoryjnego doskonalenia zawodowego. Tematyka przewidziana na 2025 obejmuje m.in. zagadnienia:

⁷⁸ Polska Izba Biegłych Rewidentów. Szkolenia. <https://www.pibr.org.pl/pl/szkolenia> (dostęp: 17.02.2025).

⁷⁹ Uchwała nr 205/7a/2023 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie okresu rozliczeniowego i minimalnej liczby godzin obligatoryjnego doskonalenia zawodowego biegłych rewidentów. [https://www.pibr.org.pl/assets/meta/7834,205.%20Uchwa%C5%82a%20ws.%20okresu%20rozliczeniowego%20\(1\).pdf](https://www.pibr.org.pl/assets/meta/7834,205.%20Uchwa%C5%82a%20ws.%20okresu%20rozliczeniowego%20(1).pdf) (dostęp: 16.02.2025).

⁸⁰ Jednostki uprawnione wpisane do wykazu prowadzonego przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów. https://www.pibr.org.pl/assets/meta/8444,16.%20Jednostki%20wpisane%20do%20wykazu%20KRB_R_2024%20wpis%20nowe%20jedn%202025.pdf (dostęp: 16.02.2025).

- aktualizacja wiedzy z zakresu prawa podatkowego, międzynarodowego i krajowego prawa bilansowego
- najczęściej występujące nieprawidłowości w sprawozdaniach finansowych
- raportowanie zrównoważone ESG, standardy raportowania zrównoważonego rozwoju
- rachunkowość i badanie sprawozdań organizacji pozarządowych
- sprawozdawczość finansowa w spółkach uczestniczących w transakcjach rynku kapitałowego
- odnawialne źródła energii (OZE) - aspekty bilansowe i podatkowe
- obowiązki i odpowiedzialność biegłego rewidenta w zakresie wykrywania i ujawniania oszustw podczas badania sprawozdań finansowych
- sztuczna inteligencja jako wsparcie pracy biegłego rewidenta
- komunikacja biegłego rewidenta z zarządem oraz osobami sprawującymi nadzór
- praktyczne aspekty negocjacji, praktyczne zarządzanie projektami w pracy biegłego rewidenta
- storytelling i wizualizacja danych dla finansistów

Kursy dla kandydatów na doradców podatkowych⁸¹

Program kursu przygotowującego do egzaminu państwowego w postępowaniu kwalifikacyjnym na doradców zawodowych obejmuje wszystkie elementy egzaminu w zakresie części ustnej oraz kazuśców z część pisemnej. Są to zagadnienia takie jak:

- źródła prawa i wykładnia prawa,
- przepisy o doradztwie podatkowym i etyka zawodowa,
- materialne prawo podatkowe,
- międzynarodowe, wspólnotowe i krajowe prawo celne,
- przygotowanie wystąpienia w imieniu klienta – kazuśy,
- organizacja i funkcjonowanie administracji podatkowej i kontrola skarbową,
- interpretacje przepisów prawa podatkowego i porozumienia w sprawach ustalenia cen transakcyjnych,
- zobowiązania podatkowe,
- tajemnica skarbową,
- postępowanie przed organami administracji publicznej i sądami administracyjnymi oraz postępowanie egzekucyjne w administracji,
- analiza podatkowa,
- podstawy międzynarodowego oraz wspólnotowego prawa podatkowego,
- kontrola celno-skarbową,
- ustawa o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników,
- prawo dewizowe,
- prawo karne skarbowe,
- rachunkowość,
- ewidencja podatkowa i zasady prowadzenia ksiąg podatkowych.

⁸¹ Krajowa Izba Doradców Podatkowych. Zapisz się już teraz i zostań doradcą podatkowym.
<https://kidp.pl/kursy-i-szkolenia> (dostęp: 16.02.2025).

Stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych doradców podatkowych

Doradcy podatkowi zobowiązani są do stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a szczegółowe zasady w tym zakresie wynikają z Zasad Etyki Doradców Podatkowych⁸². Stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych doradców podatkowych obejmuje udział w szkoleniach specjalistycznych o tematyce zbieżnej z zawodową działalnością doradcy podatkowego, jak również udział w innych formach prezentacji dorobku i rozwiązań w zakresie prawa podatkowego i dziedzin pokrewnych - konferencje, sympozja, zjazdy, wykłady oraz publikacje, itp.

Doradcy podatkowi mogą realizować ciążyący na nich obowiązek doskonalenia poprzez udział we wszystkich formach podnoszenia kwalifikacji organizowanych przez jednostki organizacyjne Krajowej Izby Doradców Podatkowych lub inne podmioty, w szczególności uczelnie wyższe, stowarzyszenia i organizacje o zakresie działania zbieżnym z tematyką egzaminu na doradcę podatkowego.

Przykładowe szkolenia skierowane do doradców podatkowych obejmują zagadnienia takie jak:

- zastosowanie przepisów Kodeksu karnego skarbowego w przypadku uchybień w procesach podatkowych związanych z technologiami IT,
- zderzenie regulacji Kodeksu karnego skarbowego z nowoczesnymi technologiami oraz raportowaniem podatkowym opartym o technologie IT,
- powoływanie oraz faktyczne funkcjonowanie fundacji rodzinnej, korzyści podatkowe związane z alokacją aktywów pod fundację rodzinną,
- zastosowanie w wykonywaniu zawodu doradcy podatkowego technologii IT i narzędzi opartych na sztucznej inteligencji.

Kursy i szkolenia z obszaru księgowości

W ramach usług rozwojowych skierowanych do osób wykonujących zadania związane z księgowością i prowadzeniem ksiąg rachunkowych można wyróżnić kilka grup. Są to m.in.:

- kursy i szkolenia przygotowujące do certyfikacji w ramach ZSK, w ramach innych systemów certyfikacji w Polsce lub certyfikatów międzynarodowych (obejmujące m.in. zagadnienia związane z rachunkowością finansową, prawem podatkowym, wybranymi problemami prawa pracy, ubezpieczeń społecznych, prawa gospodarczego oraz etyki zawodowej),
- szkolenia rozwijające kompetencje w zakresie wykorzystania specjalistycznego oprogramowania oraz narzędzi cyfrowych o różnym stopniu zaawansowania (np. dotyczące obsługi programów typu Płatnik, Optima, wykorzystania arkuszy kalkulacyjnych, posługiwania się narzędziami do analizy danych typu Business Intelligence, narzędziami do raportowania, narzędziami do wizualizacji danych, obsługi rozwiązań opartych na technologiach automatyzacji procesów oraz na algorytmach sztucznej inteligencji),
- szkolenia mające na celu aktualizację wiedzy z zakresu obowiązujących przepisów,
- szkolenia dotyczące wybranych zagadnień z obszaru Rachunkowości i Podatków (rozwijające kompetencje dotyczące wybranych zagadnień i przedstawiające praktyczne rozwiązania, z

⁸² Krajowa Izba Doradców Podatkowych. Zasady etyki doradców podatkowych.

<https://kidp.pl/poznaj-kidp/podstawy-prawne/prawo-korporacyjne/zasady-etyki-doradcow-podatkowych> (dostęp: 17.02.2025).

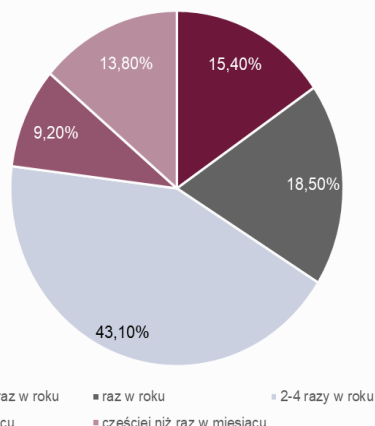
zakresu np. rozliczania projektów dofinansowanych z UE, przeprowadzania inwentaryzacji, naliczania wynagrodzeń).

Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego

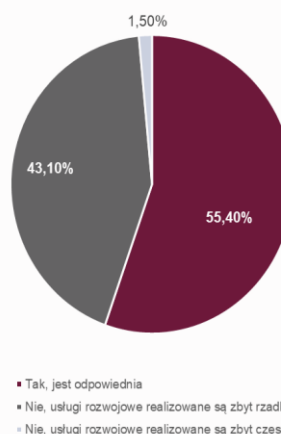
Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego wskazują, że przedstawiciele sektora uczą się często i często kierują na szkolenia swoich pracowników (23% respondentów uczestniczy w różnego rodzaju usługach rozwojowych, wewnętrznych lub zewnętrznych co najmniej raz w miesiącu, kolejne 43% respondentów bierze w nich udział 2-4 razy w roku). Jednocześnie 43% przedstawicieli sektora wskazuje, że częstotliwość, z jaką korzystają z różnego rodzaju usług rozwojowych jest niewystarczająca.

Osoby biorące udział w badaniu, zapytane o formę w jakiej rozwijają swoje kompetencje, z podobną częstotliwością wskazywały na usługi rozwojowe zewnętrzne (76,9 %) jak i na naukę we własnym zakresie (75,4 %). Nieco rzadziej, jako formę rozwijania kompetencji, wskazywały usługi rozwojowe wewnętrzne - taką odpowiedź podało 40% badanych.

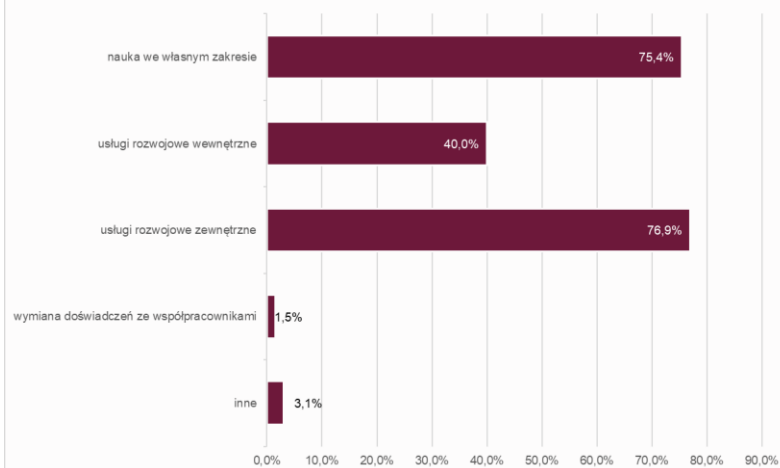
Jak często uczestniczy Pan/Pani w usługach rozwojowych?

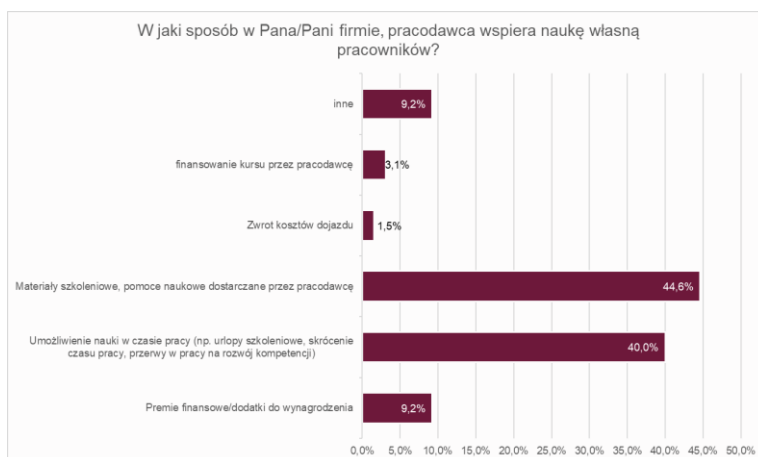
Czy Pana/Pani zdaniem częstotliwość wskazana w poprzednim pytaniu jest odpowiednia?

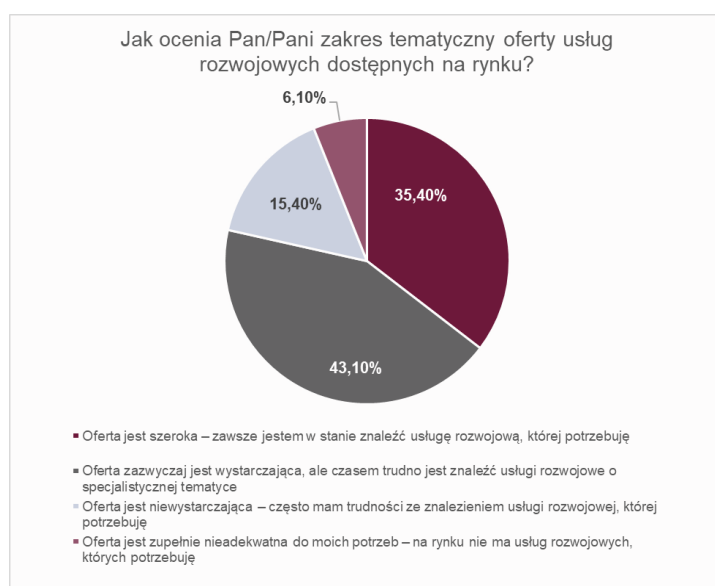
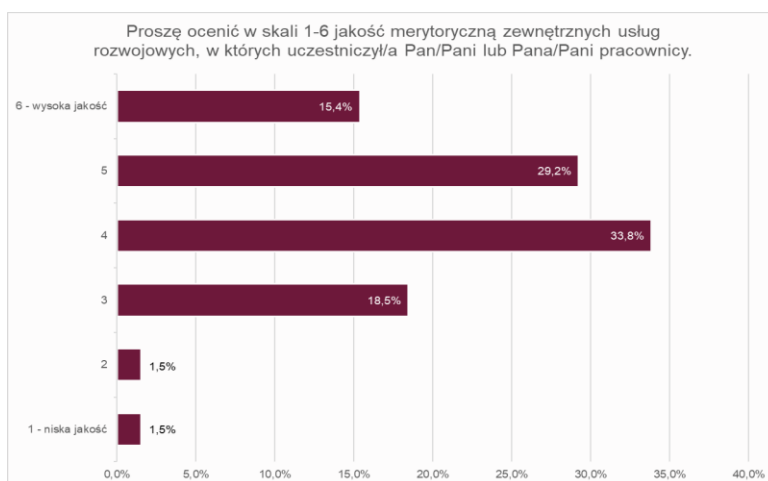
W jakich formach rozwija Pan/Pani swoje kompetencje?

W odniesieniu do nauki we własnym zakresie, respondenci zostali zapytani o sposoby, w jakie pracodawcy wspierają naukę własną pracowników. Przedstawiciele sektora najczęściej wymieniali tutaj dostarczanie materiałów szkoleniowych i pomocy naukowych (taką odpowiedź wskazało prawie 45 % respondentów) oraz umożliwienie nauki w czasie pracy, np. w formie urlopów szkoleniowych, skrócenia czasu pracy (40 %). Premie finansowe lub dodatki do wynagrodzenia zostały wskazane jedynie przez 9% uczestników badania, a finansowanie kursów przez pracodawcę przez 3,1%.

Jeśli chodzi o zewnętrzne usługi rozwojowe, uczestnicy ocenili ich jakość merytoryczną średnio na 4,3 w sześciostopniowej skali (gdzie 1 oznaczało niską jakość, a 6 najwyższą jakość merytoryczną usługi). 15% respondentów dało usługom rozwojowym zewnętrznym najwyższą ocenę, a ponad 50% oceniło je na poziomie 5 lub 4.

Zakres tematyczny usług rozwojowych dostępnych na rynku jest przez osoby uczestniczące w badaniu oceniany wysoko. Ponad 35% respondentów uważa, że oferta jest szeroka i pozwala im zawsze znaleźć usługę, której potrzebują. W opinii 43% badanych oferta jest zazwyczaj wystarczająca i jedynie czasem mają oni trudności ze znalezieniem usług rozwojowych o specjalistycznej tematyce. Nieco ponad 20% badanych uważa, że oferta jest niewystarczająca lub też zupełnie nieadekwatna do ich potrzeb.

Respondenci zostali ponadto zapytani o to, jakie tematy usług rozwojowych są szczególnie przydatne w ich działalności. Wskazali między innymi zagadnienia takie jak:

- szkolenia z zakresu podatków, nietypowe możliwości podatkowe
- dotyczące aktualnych zmian w prawie podatkowym
- aktualizacji przepisów podatkowych i rachunkowych, aktualizacje wytycznych
- szkolenia w zakresie bieżących zmian w przepisach prawa, zmiany w prawie pracy
- rachunkowość, pełna księgowość, zaawansowane szkolenia z rachunkowości
- szkolenia z zakresu rachunkowości zarządczej, raportowanie zarządcze
- rachunkowość korporacyjna
- z zakresu księgowości wspólnot mieszkaniowych
- księgowość placówek edukacyjnych
- księgowość mśp
- dyrektywa CSRD, ESG
- szkolenia z programów komputerowych, Excel, narzędzia wizualizacji danych np. Power BI
- nowości technologiczne - usprawnienia pracy, IT w rachunkowości
- automatyzacja, zastosowanie AI
- cyberbezpieczeństwo
- media społecznościowe
- obsługi programów księgowych – dla usprawnienia codziennej pracy i automatyzacji procesów.
- możliwość zdobywania wyższych stopni w zawodzie
- kontakt z klientami (obsługa trudnych klientów)
- autoprezentacja, prowadzenie i scenariusze szkoleń
- przywództwo
- księga przychodów i rozchodów, korekty ZUS
- aspekty finansowe specyficzne dla branży,
- rachunkowość i podatki w branży budowlanej
- koszty marketingowe a podatki
- controlling i budżetowanie
- obsługa kadrowo-płacowa
- kontroli podatkowych i audytu księgowego – przygotowania do ewentualnych kontroli oraz zapewnienia zgodności z przepisami.
- rozliczanie produkcji
- ngo
- koncesje
- doradztwo podatkowe w UE
- projekty inwestycyjne, długookresowe, ulgi i korzyści proinwestycyjne
- rozliczanie pit, ulgi, obniżanie podatków
- rozliczanie transportu
- rozliczanie spółek, jdg, projekty dotacyjne
- częściowo ewidencja produkcji, odpadów, zwrotów
- analiza skutków zmian regulacji
- rozliczenia międzyokresowe
- z zakresu audytu
- z zakresu prowadzącego do zostania biegłym rewidentem

Ponadto respondenci pytani byli o to, jakich usług rozwojowych brakuje na rynku. Wśród odpowiedzi pojawiły się między innymi następujące tematy i nazwy usług rozwojowych:

- raportowanie ESG
- szkoleń z nowości w prawie podatkowym
- umiejętności miękkie w branży finansowej
- holistyczne szkolenia biznesowe (budowanie relacji, utrzymywanie relacji, sprzedaż)
- szybko reagujących na zmiany prawa
- zaawansowane szkolenia z rachunkowości
- szkolenia warsztatowe, trudne przypadki i case study
- praca z zagranicy (workation) pod względem podatków i ubezpieczeń w PL
- interpretacje KSR innych w szczególnych przypadkach np. nieścisłości w CIT estońskim
- aspekty finansowe specyficzne dla branży
- jak usprawniać procesy, kursy na programie na konkretnych przykładach, tworzenie zestawień itp.
- rozliczeń dotacji
- influecer marketing - jak rozliczać współpracę
- komunikacja
- zrównoważony rozwój
- podatkowych
- obsługa kadrowo płacowa
- szkolenia z praktycznego zastosowania KSeF – wiele firm nadal ma trudności z wdrożeniem tego systemu
- zaawansowane szkolenia z raportowania i analizy danych finansowych w Excelu i Power BI – dla lepszego podejmowania decyzji biznesowych
- szkolenia z automatyzacji procesów księgowych – wykorzystanie np. AI, RPA do usprawnienia pracy
- warsztaty z przygotowania do kontroli skarbowych i audytów – praktyczne wskazówki i scenariusze działań
- cyberbezpieczeństwo
- rachunkowość i podatki w branży budowlanej
- radzenie sobie z trudnymi przypadkami
- podatkowych
- controlingu
- ngo
- rozliczanie świadczeń wzajemnych, rozliczanie marketingu
- warunki podatków w Chinach
- automatyzacja, zastosowanie AI
- skutecznej komunikacji z klientami biur rachunkowych
- niekonwencjonalne rozwiązania
- z obsługi programów księgowych
- nowoczesnych programów do prowadzenia rachunkowości
- współpracy z organami podatkowymi
- zależność ZUS i KRUS.

PERSPEKTYWY, WYZWANIA I POTRZEBY KOMPETENCYJNE SEKTORA

Sektor Rachunkowość i Podatki jest sektorem, w którym szczególnie istotne jest posiadanie aktualnej wiedzy, zwłaszcza w zakresie obowiązujących przepisów prawa. Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego wskazują, że przedstawiciele sektora uczą się często i często kierują na szkolenia swoich pracowników. Jednocześnie przedstawiciele sektora wskazują, że częstotliwość, z jaką korzystają z różnego rodzaju usług rozwojowych jest niewystarczająca. Wynikać to może z szybko zmieniających się przepisów prawa jak również zmian w sposobie realizacji zadań, w tym technologii wspierających pracę. W związku z powyższym jedną z kluczowych kompetencji w sektorze jest umiejętność uczenia się i gotowość do aktualizowania wiedzy.

Na potrzeby kompetencyjne wpływa specyfika pracy w sektorze. Realizacja zadań zawodowych w obszarze rachunkowości i podatków wiąże się często z mocno nierównomiernym obciążeniem pracą w różnych okresach miesiąca i roku, co wynika z okresów rozliczeniowych, harmonogramu rozliczeń podatkowych i różnego rodzaju obowiązków sprawozdawczych. Wymaga to dobrej organizacji pracy, samodyscypliny, umiejętności pracy pod presją czasu.

Obecne i przyszłe potrzeby kompetencyjne w sektorze wynikają również z czynników oddziałujących na sektor i wpływających na to, jak sektor się rozwija i w jaki sposób realizowane są zadania w sektorze. Do czynników tych należą między innymi

1. zmiany w przepisach prawa,
2. zmieniające się oczekiwania i wymagania klientów,
3. cyfryzacja i automatyzacja pracy,
4. zielona transformacja,
5. rosnące znaczenie cyberbezpieczeństwa,
6. globalizacja.

Dla zidentyfikowania potrzeb kompetencyjnych sektora poddano analizie raporty i opracowania branżowe, w tym m.in. wyniki badań przeprowadzonych przez Departament Efektywności Wydatków Publicznych i Rachunkowości Ministerstwa Finansów "Dostęp do zawodu biegłego rewidenta. Prezentacja wyników badania ankietowego"⁸³. Respondenci badania wskazali m.in., obszary wiedzy i umiejętności, które powinny być rozwijane w zawodzie biegłego rewidenta. Wykorzystano też wyniki zleconego przez PARP badania Branżowy Bilans Kapitału Ludzkiego dla branży nowoczesnych usług biznesowych. Badanie to dotyczyło m.in. stanowisk takich jak specjalista ds. księgowości i rachunkowości, specjalista ds. kadr i płac, specjalista ds. kontrolingu/audytu, wykonujących zadania zawodowe, występujące również w sektorze Rachunkowość i Podatki. Dla stanowisk tych sporządzono bilans kompetencji, w tym zidentyfikowano tzw. hot skills, czyli kompetencje, których znaczenie już teraz rośnie bardzo szybko lub będzie rosnąć w perspektywie najbliższych kilku lat.

⁸³ Departament Efektywności Wydatków Publicznych i Rachunkowości (2024). Dostęp do zawodu biegłego rewidenta. Prezentacja wyników badania ankietowego. Warszawa: Ministerstwo Finansów. <https://www.gov.pl/web/finanse/wyniki-badania-ankietowego> (dostęp: 19.02.2025).

Ponadto w ramach zleconego przez Wnioskodawcę badania ankietowego wśród przedstawicieli sektora respondenci pytani byli m.in. o tematykę szkoleń, które są im szczególnie przydatne do realizacji zadań zawodowych oraz o usługi rozwojowe, których brakuje na rynku.

Po analizie powyższych zidentyfikowano obszary kompetencji, które są i będą potrzebne w sektorze Rachunkowość i Podatki. Dla wybranych obszarów wskazano ponadto przykładowe zagadnienia tematyczne usług rozwojowych, które mogą być szczególnie istotne dla sektora.

1. **kompetencje związane z wykonywaniem zadań zawodowych** - kompetencje związane ze standardami zawodowymi, stosowanymi zasadami i metodami wykonywania zadań zawodowych, m.in. szkolenia prowadzące do uzyskania uprawnień zawodowych,
2. **kompetencje związane ze znajomością aktualnych przepisów prawa**, umiejętnością ich zastosowania w praktyce, umiejętnością śledzenia zmian w przepisach,
3. **kompetencje związane z technologiami** wspierającymi realizację zadań zawodowych - zarówno szkolenia dotyczące wykorzystania oprogramowania biurowego, w tym arkuszy kalkulacyjnych typu excel, szkolenia z obsługi specjalistycznych programów księgowych, kadrowych i in., jak również szkolenia związane z wykorzystaniem zaawansowanych narzędzi opartych na sztucznej inteligencji,
4. kompetencje związane z **pracą zdalną**, w tym związane z wykorzystaniem rozwiązań chmurowych, stosowaniem narzędzi do komunikacji i pracy zdalnej, korzystanie z serwisów, portali i platform internetowych, współpraca z e-urzędami, kompetencje związane z cyberbezpieczeństwem, ochroną danych,
5. kompetencje **związane z realizacją usług w wybranych, specyficznych obszarach** wynikających np. z formy prawnej klienta, zakresu jego działalności, stosowania specyficznych rozwiązań, np. prowadzenie księgowości dla organizacji pozarządowej, jednostki oświatowej, rachunkowość w branży turystycznej, zagadnienia podatkowe i księgowe dotyczące influencer marketing,
6. kompetencje wynikające z **globalizacji i umiędzynarodowienia działalności gospodarczej**, np. szkolenia dotyczące systemów podatkowych w innych krajach, rozliczania i opodatkowywania pracy świadczonej zza granicy, zagadnienia dotyczące importu/eksportu, kwestii celnych,
7. tzw. **zielone kompetencje**, w tym kompetencje związane ze znajomością dyrektywy CSRD, raportowaniem ESG, rozliczaniem zielonych inwestycji.

Analiza sektora Rachunkowość i Podatki, jego otoczenia społeczno-gospodarczego i instytucjonalno-prawnego oraz potrzeb kompetencyjnych pozwoliła na sformułowanie wyzwań stojących przed sektorem w obszarze rozwoju kompetencji pracowników. Dotyczą one m.in.:

- zapewnienia lepszego powiązania edukacji formalnej z praktyką rynkową,
- zapewnienia wysokiej jakości usług, istotnej dla bezpieczeństwa finansowego klientów, poprzez wyznaczanie standardów kształcenia kadr sektora, np. za pomocą kwalifikacji, ram kwalifikacji, rekomendowania usług rozwojowych,
- uelastycznienia ścieżek nabywania kompetencji w celu dostosowywania kompetencji do trendów i zmieniającej się sytuacji w sektorze,
- przeglądu kwalifikacji w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (m.in. analiza różnic w zainteresowaniu kandydatów poszczególnymi kwalifikacjami, analiza przyczyn, dlaczego dla niektórych kwalifikacji nie są wydawane certyfikaty, analiza aktualności takich kwalifikacji),

- promocji rozwiązań ZSK wśród klientów i pracodawców,
- wspierania uczenia się nieformalnego, w tym budowania narzędzi umożliwiających rozpoznawanie i potwierdzanie kompetencji nabywanych drogą nieformalną,
- tworzenia mechanizmów, które umożliwią identyfikowanie zmian, które wpłyną na potrzeby kompetencyjne sektora w przyszłości (w tym analiza sytuacji społeczno-gospodarczej i otoczenia prawnego),
- budowania wizerunku sektora i zawodów typowych dla sektora (np. biegłego rewidenta, księgowego), jako dających satysfakcję i możliwości rozwoju.

LITERATURA

Akty prawa UE

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (Dz.U. L 322 z 16.12.2022).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2555 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii, zmieniająca rozporządzenie (UE) nr 910/2014 i dyrektywę (UE) 2018/1972 oraz uchylająca dyrektywę (UE) 2016/1148 (dyrektywa NIS 2) (Dz.U. L 333 z 27.12.2022).
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2023/1803 z dnia 13 sierpnia 2023 r. przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 237 z 26.9.2023, z późn.zm.).
- Rozporządzenie (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości (Dz.U. L 243 z 11.9.2002, z późn.zm.).

Akty prawa krajowego

- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. 1994 Nr 121 poz. 591, z późn.zm.).
- Ustawa z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. 1996 Nr 102 poz. 475, z późn.zm.).
- Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. 2017 poz. 1089, z późn.zm.).
- Ustawa z dnia 9.05.2014 r. o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych (Dz.U. z 2014 r., poz. 768).
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 19.12.2017 r. w sprawie postępowania kwalifikacyjnego na biegłych rewidentów. (Dz.U. 2017 poz. 2396).
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. 1991 Nr 80 poz. 350).
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. 1992 Nr 21 poz. 86).
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. 2004 Nr 54 poz. 535).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. 1997 Nr 137 poz. 926).
- Ustawa z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz. U. 1995 Nr 142 poz. 702).
- Ustawa z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (Dz. U. 1999 Nr 83 poz. 930).
- Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe (Dz. U. 2002 Nr 141 poz. 1178).
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. 2018 poz. 646).
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. 2000 Nr 94 poz. 1037).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. 1964 Nr 16 poz. 93).
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1998 Nr 137 poz. 887).

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2004 Nr 210 poz. 2135).
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. 1974 Nr 24 poz. 141).
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2018 poz. 1000).
- Ustawa z dnia 1.03.2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. 2018 poz. 723, z późn.zm.).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240, z późn.zm.).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020 poz. 695).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. 2020.226)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz. 59).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2019 poz. 316).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2019 poz. 991).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18.12.2024 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. z 2024 r. poz. 1936).

Uchwały i komunikaty organizacji samorządu zawodowego

- Uchwała nr 205/7a/2023 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie okresu rozliczeniowego i minimalnej liczby godzin obowiązkowego doskonalenia zawodowego biegłych rewidentów.
- Uchwała nr 2317/43a/2018 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 16 lipca 2018 r. w sprawie zaliczania obowiązkowego doskonalenia zawodowego w przypadku biegłych rewidentów będących wykładowcami.
- Uchwała nr 2269/43/2018 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 3 lipca 2018 r. w sprawie zaliczania obowiązkowego doskonalenia zawodowego w formie samokształcenia zawodowego.
- Komunikat nr 48/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r. w sprawie ubiegania się o wpis do wykazu jednostek uprawnionych do przeprowadzania obowiązkowego doskonalenia zawodowego.

Raporty, sprawozdania, rankingi, zbiory danych i wykazy

- GOFIN. Klucze przejścia (powiązań) PKD 2007-PKD 2025.
https://www.gofin.pl/klasyfikacje/pkd2025/IV_klucze_przejscia.pdf (dostęp: 16.02.2025).
- GUS.(2025). Kwartalna informacja o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON rok 2024. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow/kwartalna-informacja-o-podmiotach-gospodarki-narodowej-w-rejestrze-regon-rok-2024,7,14.html> (dostęp: 19.02.2025).
- Grant Thornton. (2023). Oferty pracy w Polsce. Monitoring procesów rekrutacyjnych na polskim rynku pracy. Edycja XXXVII: Maj 2023. <https://grantthornton.pl/wp->

content/uploads/2023/06/Oferty-pracy-w-Polsce-dane-za-maj-2023_12.06.2023-Grant-Thornton-i-Element.pdf (dostęp: 19.02.2025).

- PARP. (2023). Rynek pracy, edukacja, kompetencje. Aktualne trendy i wyniki badań (czerwiec 2023). <https://www.parp.gov.pl/publikacje/publication/rynek-pracy-edukacja-kompetencje-aktualne-trendy-i-wyniki-badan-czerwiec-2023> (dostęp: 18.02.2025).
- GUS. (2024). Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2023/2024. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/szkolnictwo-wyzsze-w-roku-akademickim-20232024,8,10.html> (dostęp: 15.02.2025).
- Perspektywy.(2024). Ranking Kierunków Studiów Perspektywy 2024. Finanse i rachunkowość 2024. <https://2024 ranking.perspektywy.pl/ranking/ranking-kierunkow-studiow/kierunki-ekonomiczne/finanse-i-rachunkowosc> (dostęp: 15.02.2025).
- Barometr Zawodów. Prognoza zapotrzebowania na pracowników. <https://barometrzwodow.pl/> (dostęp: 18.02.2025).
- Centralna Komisja Egzaminacyjna. Egzamin Zawodowy. <https://cke.gov.pl/wyniki-egzaminow/egzamin-zawodowy-2/> (dostęp: 17.02.2025).
- Polska Izba Biegłych Rewidentów. Rejestr biegłych rewidentów. <https://www.pibr.org.pl/pl/search/auditor?biegli=1> (dostęp: 16.02.2025).
- Krajowa Izba Biur Rachunkowych. Przyszłość zawodu księgowego w Polsce / Przyszłość biur rachunkowych. Prezentacja 3. <https://www.gov.pl/web/finanse/webinar-przyszlosc-zawodu-ksiegowego-w-polsce> (dostęp: 16.02.2025).
- Departament Efektywności Wydatków Publicznych i Rachunkowości (2024). Dostęp do zawodu biegłego rewidenta. Prezentacja wyników badania ankietowego. Warszawa: Ministerstwo Finansów. <https://www.gov.pl/web/finanse/wyniki-badania-ankietowego> (dostęp: 19.02.2025).
- Białek, P., Głodowska, P., Kania I., Kornecki, J., Malik, R., Stec, M. (2022). Branżowy Bilans Kapitału Ludzkiego II – branża nowoczesnych usług biznesowych. Raport podsumowujący I edycję badań realizowanych w 2021 r. Warszawa: PARP. https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/Branowy-Bilans-Kapitau-Ludzkiego---branza-nowoczesnych-uslug-biznesowych_12042022.pdf (dostęp: 16.02.2025); Kania, I., Samociuk, K. (2023). Branżowy Bilans Kapitału Ludzkiego II – branża nowoczesnych usług biznesowych. Raport podsumowujący II edycję badań realizowanych w 2022 r. Warszawa: PARP. https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/PARP-13-Raport-BBKL-II-NUB_edycja--WCAG_25102023.pdf (dostęp: 16.02.2025).
- Ministerstwo Edukacji Narodowej. Informacja o wynikach rekrutacji na studia na rok akademicki 2024/2025 w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Nauki. <https://www.gov.pl/web/nauka/informacja-o-wynikach-rekrutacji-na-studia-na-rok-akademicki-20242025-w-uczelniach-nadzorowanych-przez-ministra-nauki> (dostęp: 15.02.2025).
- Ministerstwo Edukacji Narodowej. Wyniki rekrutacji na studia na rok akademicki 2023/2024 w uczelniach nadzorowanych przez Ministra Edukacji i Nauki. <https://www.gov.pl/web/edukacja/wyniki-rekrutacji-na-studia-na-rok-akademicki-20232024-w-uczelniach-nadzorowanych-przez-ministra-edukacji-i-nauki> (dostęp: 15.02.2025).
- Jednostki uprawnione wpisane do wykazu prowadzonego przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów.

https://www.pibr.org.pl/assets/meta/8444,16.%20Jednostki%20wpisane%20do%20wykazu%20KRBR_2024%20wpis%20nowe%20jedn%202025.pdf (dostęp: 16.02.2025).

- FRSE. (2024). Załącznik XIII: Wykaz szkół prowadzących kształcenie zawodowe w poszczególnych zawodach w roku szkolnym 2023-2024 do Regulaminu Konkursu „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania 120 branżowych centrów umiejętności (BCU), realizujących koncepcję centrów doskonałości zawodowej (CoVEs)= - konkurs uzupełniający (II edycja), <https://www.frse.org.pl/kpo-bcu-wnioskowanie-nabór-uzupełniający-2-edycja>

Strony internetowe ministerstw i instytucji publicznych związanych z sektorem

- Ministerstwo Finansów. <https://www.gov.pl/web/finans> (dostęp: 19.02.2025).
- Komisja Nadzoru Finansowego. <https://www.knf.gov.pl/> (dostęp: 19.02.2025).
- Polska Agencja Nadzoru Audytowego. <https://pana.gov.pl/> (dostęp: 19.02.2025).
- Komenda Główna Policji. Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych. <https://policja.pl/pol/kgp/bwik/struktura/wydzialy/wydzial-krajowe-centrum/121728,Wydzial-Krajowe-Centrum-Informacji-Kryminalnych.htm> (dostęp: 19.02.2025).
- Generalny Inspektor Informacji Finansowej. <https://www.gov.pl/web/mswia/giif> (dostęp: 19.02.2025).

Strony internetowe krajowych organizacji branżowych

- Polska Izba Biegłych Rewidentów. <https://www.pibr.org.pl/> (dostęp: 12.02.2025).
- Krajowa Izba Doradców Podatkowych. <https://kidp.pl/> (dostęp: 12.02.2025).
- Stowarzyszenie Księgowych w Polsce. <https://skwp.pl/> (dostęp: 12.02.2025).
- Krajowa Izba Biur Rachunkowych. <https://www.kibr.pl/> (dostęp: 12.02.2025).
- Stowarzyszenie Współpracujących Biur Rachunkowych. <https://www.swbr.pl/> (dostęp: 12.02.2025).
- Fundacja Wspierania i Rozwoju Biur Rachunkowych. <https://fundacijawirbr.pl/> (dostęp: 12.02.2025).
- Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. <https://www.pte.pl/> (dostęp: 12.02.2025).

Strony internetowe zagranicznych organizacji branżowych

- Accounting Regulatory Committee. <https://ec.europa.eu/transparency/comitology-register/screen/committees/C16200/consult?lang=en> (dostęp: 12.02.2025).
- International Accounting Standards Board. <https://www.ifrs.org/groups/international-accounting-standards-board/> (dostęp: 12.02.2025).
- International Auditing and Assurance Standards Board. <https://www.iaasb.org/> (dostęp: 12.02.2025).
- European Financial Reporting Advisory Group. <https://www.efrag.org/en/about-us> (dostęp: 12.02.2025).
- International Federation of Accountants. <https://www.ifac.org/> (18.02.2025).
- Association of Chartered Certified Accountants. <https://www.accaglobal.com/> (dostęp: 18.02.2025).
- Association of International Certified Professional Accountants - Chartered Institute of Management Accountants. <https://www.aicpa-cima.com/> (dostęp: 16.02.2025).
- Tax Advisers Europe. <https://taxadviserseurope.org/> (dostęp: 16.02.2025).

- Chartered Institute of Public Finance and Accountancy. <https://www.cipfa.org/> (dostęp: 16.02.2025).
- International Association of Financial Executives Institutes. <https://www.iafei.org/> (dostęp: 16.02.2025).
- Chartered Accountants Ireland. <https://www.charteredaccountants.ie/> (dostęp: 17.02.2025).
- Accounting Technicians Ireland. <https://www.accountingtechniciansireland.ie/> (dostęp: 17.02.2025).
- Chamber of Auditors of the Czech Republic. <https://www.kacr.cz/> (dostęp: 17.02.2025).
- Association of Professional Financial Managers. <https://www.apfm.org.uk/> (dostęp: 17.02.2025).
- Association of Accounting Technicians. <https://www.aat.org.uk/> (dostęp: 17.02.2025).
- Institute of Chartered Accountants in England & Wales. <https://www.icaew.com/> (dostęp: 17.02.2025).
- Institute of Chartered Accountants of Scotland. <https://www.icas.com> (dostęp: 17.02.2025).
- Institute of Financial Accountants. <https://www.ifa.org.uk/> (dostęp: 17.02.2025).
- Ukrainian Federation of Professional Accountants and Auditors. <https://www.ufpaa.org/> (dostęp: 17.02.2025).
- Auditors' Chamber of Ukraine. <https://www.apu.com.ua/> (dostęp: 17.02.2025).

Strony internetowe zagranicznych rad sektorowych

- Aliancia Sektorových Rád. Sektorové rady. <https://www.alianciasr.sk/sektorove-rady/> (dostęp: 17.02.2025).
- Nozaru Ekspertu Padomes. <https://www.nozaruekspertupadomes.lv/nozaru-ekspertu-padomes> (dostęp: 17.02.2025).
- Az Ágazati Készség Tanácsok. <https://akt.mkik.hu/index> (dostęp: 17.02.2025).
- Skillnet Business Network. <https://www.skillnetireland.ie/> (dostęp: 17.02.2025).

Strony internetowe dotyczące krajowych i zagranicznych systemów certyfikacji dla sektora

- Stowarzyszenie Księgowych w Polsce. Certyfikacja. <https://skwp.pl/certyfikacja/> (dostęp: 15.02.2025).
- Stowarzyszenie Księgowych w Polsce. Dyplomowany księgowy. <https://skwp.pl/certyfikacja/dyplomowany-ksiegowy/> (dostęp: 13.02.2025).
- Centrum Informacji Księgowej. Certyfikat C.I.K. <https://www.cik.org.pl/certyfikat-centrum-informacji-ksiegowej> (dostęp: 13.02.2025).
- ACCA Polska. <https://www.accapolska.pl/> (dostęp: 13.02.2025).
- Ministerstwo Finansów. Certyfikat Association of Chartered Certified Accountants (ACCA). <https://www.gov.pl/web/finanse/certyfikat-association-of-chartered-certified-accountants-acca> (dostęp: 13.02.2025).
- AICPA® & CIMA. Czy jest AICPA & CIMA? <https://www.aicpa-cima.com/resources/landing/polska> (dostęp: 13.02.2025).
- AICPA® & CIMA. The Certificate in Business Accounting. <https://myfuture.cimaglobal.com/the-cima-certificate-in-business-accounting/> (dostęp: 15.02.2025).
- AICPA® & CIMA.. Zdobądź międzynarodową kwalifikację uznawaną na rynku pracy – aplikuj do Programu CIMA na Uczelni! <https://cimauczelnie.pl/pl/aktualnosci/kariera/zdobadz->

[miedzynarodowa-kwalifikacje-uznawana-na-ryнку-pracy-aplikuj-do-programu-cima-na-uczeln](#) (dostęp: 15.02.2025).

- CFA Institute. CFA® Program. <https://www.cfainstitute.org/programs/cfa-program> (dostęp: 15.02.2025).
- Ministerstwo Finansów. Certyfikat Chartered Financial Analyst (CFA) – Certyfikowany Analityk Finansowy. <https://www.gov.pl/web/finanse/certyfikat-chartered-financial-analyst-cfa--certyfikowany-analytyk-finansowy> (dostęp: 15.02.2025).
- Zintegrowany System Kwalifikacji. Kwalifikacje dostępne w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK). <https://kwalifikacje.gov.pl/k> (dostęp: 16.02.2025).

Artykuły

- Komisja Europejska Przedstawicielstwo w Polsce. Unijny kompas konkurencyjności. https://poland.representation.ec.europa.eu/news/unijny-kompas-konkurencyjnosci-2025-01-30_pl (dostęp: 13.02.2025).
- Ministerstwo Finansów. Rozpoczęcie konsultacji w sprawie przeglądu przepisów w zakresie rewizji finansowej. <https://www.gov.pl/web/finanse/rozpoczecie-konsultacji-w-sprawie-przegladu-przepisow-w-zakresie-rewizji-finansowej> (dostęp: 15.02.2025).
- Ministerstwo Finansów. Rewizja finansowa i zawody księgowe. <https://www.gov.pl/web/finanse/rewizja-finansowa-i-zawody-ksiegowe> (dostęp: 16.02.2025).
- Polska Agencja Nadzoru Audytowego. Rada Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego zatwierdziła Krajowy Standard Usług Atestacji Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju 3002PL – „Usługa atestacyjna dająca ograniczoną pewność w zakresie sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju”. <https://pana.gov.pl/rada-polskiej-agencji-nadzoru-audykowego-zatwierdzila-krajowy-standard-uslug-atestacji-sprawozdawczosci-zrownowazonego-rozwoju-3002pl-usluga-atestacyjna-dajaca-ograniczona-pewnosc-w/> (dostęp: 16.02.2025).
- Krajowa Izba Doradców Podatkowych. Zasady etyki doradców podatkowych. <https://kidp.pl/poznaj-kidp/etyka#:~:text=W%20przypadku%20przeszukania%20w%20lokalu,czynno%C5%9Bci%20przedstawiciela%20samorz%C4%85du%20doradc%C3%B3w%20podatkowych> (dostęp: 15.02.2025).
- Krajowa Izba Doradców Podatkowych. Rekordowa liczba nowych doradców podatkowych. <https://kidp.pl/rekordowa-liczba-nowych-doradcow-podatkowych> (dostęp: 16.02.2025).
- Kariera w Finansach. (2023). Wzrost zapotrzebowania na księgowych i specjalistów do spraw rachunkowości. <https://www.karierawfinansach.pl/artykul/wiadomosci/wzrost-zapotrzebowania-na-ksiegowych-i-specjalistow-do-spraw-rachunkowosci> (dostęp: 15.02.2025).
- PFP. „Księgowa na wagę złota” – brakuje chętnych do pracy w tym trudnym zawodzie. Czy łatwo jest zmienić zawód na związany z księgowością? <https://www.pfp.com.pl/aktualnosci/pfp/2024/ksiegowa-na-wage-zlota-brakuje-chetnych-do-pracy-w-tym-trudnym-zawodzie.-czy-latwo-jest-zmienic-zawod-na-zwiazany-z-ksiegowoscia> (dostęp: 15.02.2025).
- Biznes.gov.pl. Biegły rewident – uzyskanie uprawnień. <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/ou1350> (dostęp: 11.02.2025).

- Polska Izba Biegłych rewidentów. Informacje dla kandydatów na biegłych rewidentów. <https://www.pibr.org.pl/pl/informacje-dla-kandydatow#umowy-z-uczelniami> (dostęp: 15.02.2025).
- Polska Izba Biegłych Rewidentów. Szkolenia. <https://www.pibr.org.pl/pl/szkolenia> (dostęp: 17.02.2025).
- Ministerstwo Finansów. Umowy z uczelniami. <https://www.gov.pl/web/finanse/umowy-z-uczelniami> (dostęp: 15.02.2025).
- Krajowa Izba Doradców Podatkowych. Zapisz się już teraz i zostań doradcą podatkowym. <https://kidp.pl/kursy-i-szkolenia> (dostęp: 16.02.2025).
- Ministerstwo Finansów. Podsumowujemy prekonsultacje dotyczące kierunków rozwoju zawodu księgowego. <https://www.gov.pl/web/finanse/podsumowujemy-prekonsultacje-dotyczace-kierunkow-rozwoju-zawodu-ksiegowego> (dostęp: 16.02.2025).
- Strzelec Opolski. Branżowe Centrum Umiejętności powstanie w Strzelcach Opolskich. <https://www.strzelce360.pl/arttykul/9668,branzowe-centrum-umiejtnosci-powstanie-w-strzelcach-opolskich> (dostęp: 17.02.2025).
- FRSE. Krajowy Plan Odbudowy – Branżowe Centra Umiejętności. <https://www.frse.org.pl/kpo-bcu> (dostęp: 17.02.2025).